

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**TELEVİZYON DİZİLERİNDEKİ POLİS TEMSİLİ VE
BİREYLERİN DİZİLER BAĞLAMINDA POLİS ALGISINA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: BEHZAT Ç., BÖRÜ, KANIT VE ARKA
SOKAKLAR DİZİ ÖRNEKLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME**

İLKKAN YENER

DOKTORA TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

EYLÜL – 2021

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TELEVİZYON DİZİLERİNDEKİ POLİS TEMSİLİ VE
BİREYLERİN DİZİLER BAĞLAMINDA POLİS ALGISINA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: BEHZAT Ç., BÖRÜ, KANIT VE ARKA
SOKAKLAR DİZİ ÖRNEKLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

İLKKAN YENER

DOKTORA TEZİ

Enstitü Anabilim Dalı: İletişim Bilimleri

“Bu tez 07/09/2021 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Aydın Ziya ÖZGÜR	Başarılı
Prof. Dr. Aytekin İŞMAN	Başarılı
Prof. Dr. Ahmet ESKİCUMALI	Başarılı
Doç. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK	Başarılı
Doç. Dr. Hasan ÇALIŞKAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğerk bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

İlkan YENER

07.09.2021

ÖNSÖZ

Polislik mesleği hayatın her alanında yer alan, sürekli göz önünde olan bir meslek. Trafik kazalarından vatan savunmasına kadar 7 gün 24 saat her türlü olayda, suç ve suçluyla aralıksız mücadelede en ön saflarda bulunan bir meslek, aynı zamanda bir yaşam tarzı. Yalnızca bir meslek değil, yüzlerce şehit ve gazi vermiş, milletin bağrından çıkan bir teşkilat. Ancak, bütün bunlara rağmen, her kurum gibi Emniyet Teşkilatının da olumlu bir imaja ihtiyaç duyduğu yadsınamaz bir gerçek.

Bu çalışmayla, Türk Polis Teşkilatının, televizyon dizilerindeki sunumunun vatandaşlardaki algısına etkisini araştırırken bir yandan da mensubu olduğum bu teşkilatın geleceğine yönelik akademik anlamda nasıl bir katkı sunabilirim düşüncesiyle yola çıktım.

Bu süreçte, her daim yanımda olan aynı zamanda tez çalışmama danışmanlık yapan Sayın Prof. Dr. Aytekin İŞMAN'a, doktora eğitimine başladığım ilk günden son ana kadar desteğini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Ahmet ESKİCUMALI'ya, çalışmam esnasındaki en önemli kırılma anında, tam işin içinden çıkamayacağımı düşündüğüm zamanda yetişerek beni tutup çıkararak Sayın Doç. Dr. Ekmel GEÇER'e, doktora yeterlilik ve tez izleme dönemlerinde engin tecrübelerinden istifade ettiğim Sayın Prof. Dr. Aydın Ziya ÖZGÜR'e içtenlikle teşekkür ederim.

Sayın Doç. Dr. Nestrin AKINCI ÇÖTOK ve Sayın Doç. Dr. Hasan ÇALIŞKAN'a çalışmamla alakalı verdikleri tavsiyeler ve önemli yönlendirmelerinden ötürü şükranlarımı iletirken, bu çalışmayı, söz konusu vatan ve millet olduğunda gözünü kırpmadan canını ortaya koyan Türk Polisine ve benim bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan, bugün yanımda olmasa da benimle gurur duyduğuna inandığım, başta rahmetli annem Pakize YENER olmak üzere, babam Nedim YENER, eşim Çiğdem YENER ve oğlum Ayaz Boran YENER ile kızım Alya YENER'e ithaf ederim.

İlkkan YENER

07.09.2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
GRAFİK LİSTESİ.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii

GİRİŞ.....	1

BÖLÜM 1: LİTERATÜR TARAMASI	9

1.1. Dizi kavramı, Dizilerin Kökeni ve Dünya'daki Gelişimi.....	9
1.2. Televizyonun Dizilerin Mecrası Olarak Konumlanması.....	12
1.2.1. Televizyonun Baş Yapıtı ve Uluslararası Pazarlama Ürünü Olarak Diziler	13
1.3. Popüler Kültür Aracı Olarak Dizilerin İşlevi	15
1.4. Dizi Türleri	18
1.4.1. Anlatı İçeriklerine / Temalarına Göre Diziler	18
1.4.1.1. Bir Dizi Türü Olarak Polisiye Dizileri	19
1.5. Dizilerin Türkiye'deki Gelişimi ve Türk Polisiye Dizileri	20
1.6. Televizyon Dizilerinde Senaryo ve Senaryo Yazım Türleri	21
1.6.1. Amerikan ve Fransız/İtalyan Formatı.....	23
1.7. Televizyon Dizilerinde Algı	24
1.7.1. Görsel Algı, İlgili Kuramlar ve Yaklaşımlar	25
1.7.1.1. Gestalt Görsel Algı Teorisi.....	25
1.7.1.2. Diğer Kuram ve Yaklaşımlar.....	29
1.8. Gerbner'in Ekme Kuramı ve İlgili Diğer Kitle İletişim Kuramları.....	30
1.8.1. Gerbner'in Ekme (Yetiştirme) Kuramı.....	30
1.8.1.1. Yaklaşımın Yöntemi.....	32
1.8.1.2. Yaklaşımın Bulguları.....	33
1.8.1.3. Yaklaşımın Eleştirisi.....	35
1.8.2. İlgili Diğer Kuram ve Yaklaşımlar	35
1.9. Televizyon Dizilerinde Gerçeklik Algısı.....	37
1.10. Medya'da Temsil Kavramı ve Yansıtılışı.....	41
1.11. Kavram Olarak İmaj	43
1.11.1. İmajın Oluşumunda Etmenler.....	44
1.11.2. Kamu Kurumlarında İmaja Duyulan İhtiyaç	46
1.12. Polis Kavramı, İmajı ve Algılanmasında Dizilerin Rolü.....	47
1.12.1. Polis Kavramı	47
1.12.2. Polislik Mesleğinin Genel Özellikleri	49
1.12.3. Polisin Amacı	50

1.13. Polis İmajı ve Polis İmajına Etki Eden Faktörler	50
1.13.1. Polisin Kurumsal İmajı.....	50
1.13.2. Kamu Yönetiminde Polis İmajına Etki Eden Faktörler.....	53
1.13.3. Toplumun Polis Algısı.....	63
1.14. Tarihsel Süreç içerisinde Türk Polis Teşkilatı.....	65
1.14.1. Osmanlı Devleti'nde Polis.....	66
1.14.2. Emniyet Genel Müdürlüğü.....	67
1.15. Literatürde Yer Alan İlgili Yayın ve Araştırmalar	68
BÖLÜM 2: YÖNTEM.....	76
2.1. Araştırma Deseni	76
2.2. Veri Toplama Araçları.....	76
2.2.1. Polis Algısı Ölçeği.....	76
2.2.1.1. Polis Algısı Ölçeğinin Faktör Yapısı.....	76
2.2.1.2. Güvenilirlik Analizi.....	79
2.2.2. Odak Grup Görüşmesi	79
2.3. Evren ve Örneklem.....	80
2.4. Veri Analizi	81
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	82
3.1. Dizi Analizleri	82
3.1.1. Arka Sokaklar	82
3.1.2. Kanıt	83
3.1.3. Behzat Ç.	84
3.1.4. Börü	86
3.2. Nicel Analiz Bulguları.....	88
3.2.1. Katılımcıların Özellikleri.....	88
3.2.2. Katılımcılara Ait Polis Algısı Düzeylerinin İncelenmesi.....	92
3.2.3. Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	93
3.3. Nitel Analiz Verileri	98
3.3.1. Odak Grup Görüşmesi.....	98
3.3.2. Diziler İzlettirilmeden Önce Ortaya Çıkan Bulgular.....	99
3.3.3. Diziler İzlettirildikten Sonra Ortaya Çıkan Bulgular	109
SONUÇ	115
KAYNAKÇA.....	123
EK	135
ÖZGEÇMİŞ	140

KISALTMALAR

RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TV	: Televizyon
YY	: Yüz Yıl
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
IMDB	: Internet Movie Database/ İnternet Film Veri Tabanı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TİM'S	: Timur Savcı Prodüksiyon
ATV	: Aktüel Televizyonu
KANAL D	: Kanal Demirören
CM	: Santimetre
ETK	: Emniyet Teşkilatı Kanunu
PVSK	: Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu
TESEV	: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Polis'in Etkinliği Ölçeğinin Faktör Yüklemeleri.....	64
Tablo 2: Polis Algısı Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları.....	78
Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	88
Tablo 4: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	89
Tablo 5: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	89
Tablo 6: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Durumlarına Göre Dağılımı.....	89
Tablo 7: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzlerken Keyif Alma Durumlarına Göre Dağılımı.....	90
Tablo 8: Katılımcıların En Sık İzledikleri Yerli Polisiye Diziye Göre Dağılımları....	90
Tablo 9: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Sıklıklarına Göre Dağılımları.....	91
Tablo 10: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Nedenlerine Göre Dağılımları.....	91
Tablo 11: Katılımcıların İzledikleri Yerli Polisiye Dizi İçerisinde Kendilerini Özdeşleştirdikleri Karaktere Göre Dağılımları.....	92
Tablo 12: Katılımcıların Polis Algısı Düzeyleri.....	92
Tablo 13: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi..	93
Tablo 14: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yaşlarına Göre İncelenmesi.....	93
Tablo 15: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi.....	94
Tablo 16: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Durumlarına İncelenmesi.....	94
Tablo 17: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzlerken , Keyif Alma Durumlarına Göre İncelenmesi.....	95
Tablo 18: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin En Sık İzlenen Yerli Polisiye Diziye Göre İncelenmesi.....	95
Tablo 19: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Sıklığına Göre İncelenmesi.....	96
Tablo 20: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Nedenlerine Göre İncelenmesi.....	96
Tablo 21: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Özdeşleştirilen Karaktere Göre İncelenmesi.....	97
Tablo 22: Diziler İzlettirilmeden Önce Polis Algısı.....	99
Tablo 23: Diziler İzlettirildikten Sonra Polis Algısı.....	110

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Yamaç Eğrisi Grafiği (Scree Plot) Sonuçları.....	77

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1:** En Çok İzlenme Düzeyine Sahip Olan Programlar grafiği (RTÜK, 2018)... 16
- Grafik 2:** Polisin etkinliğinin boyutlar grafiği (TESEV, 2018)..... 65

ÖZET

Başlık: Televizyon dizilerindeki polis temsili ve bireylerin diziler bağlamında polis algısına yönelik görüşleri: Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar dizi örnekleri üzerinde bir inceleme

Yazar: İlkan YENER

Danışman: Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

Sayfa Sayısı: ix(ön kısım) + 133(Tez) + 7 (Ek)

Kabul Tarihi: 07.09.2021

Kitle iletişim araçlarının ortaya çıkması ve gündelik yaşam içerisinde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte etki alanları da artmaya başlamıştır. Bu araçların, bireyler üzerindeki etkisini görebilmek amacıyla yapılan çalışmalar kitle iletişim araçlarının izleyicide yeni algılar oluşturarak yeni tutum ve davranışlar geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bu tez çalışmasının amacı da televizyon dizileri bağlamında bireylerde oluşan polis algısını ortaya koymaktır. Çalışma, farklı açılardan önem taşımaktadır. Öncelikle, her kurum gibi polis teşkilatı da olumlu bir algıya ihtiyaç duymaktadır. Dizi yapımcıları ve senaristlerin polis temsillerinde gerçeğe yakın bir polis temsili oluşturabilmesi önemlidir. İzleyicilerde oluşacak olumlu polis algısı suçun önlenmesinde önemli bir etkidir. Çalışmanın önemi de tüm bu bileşenlere akademik olarak sunduğu katkıdan gelmektedir.

Çalışma kapsamında yapılan literatür taramasının ardından hem nicel hem de nitel araştırma yönteminin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada, 302 kişinin katılım sağladığı anket ve 20 kişiyle oluşturulan odak grup görüşmesi yoluyla veriler toplanarak sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, Gruplar arası karşılaştırmalarda “Mann Whitney U” ve “Kruskal Wallis H” testleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler IBM SPSS Statistics 22.0 programında yapılmıştır. Analizler sonucunda, bireylerde polis algısının eğitim ve yaş gibi değişkenler ile yerli polisiye dizi izleme durumu, izleme sıklığı, yerli polisiye dizi izlemekten keyif alma ve yerli polisiye dizilerinde özdeşleştirilen karaktere göre anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılrken aynı zamanda katılımcılarda yerli polisiye dizilerinin polis algısına olumlu etki ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TV Dizileri, Polis Algısı, Temsil, Gerçeklik, Ekme Kuramı

ABSTRACT

Title of Thesis: The police representation in TV series and the views of individuals on the perception of the police in the context of TV series: A Survey on the TV series examples of Behzat Ç., BÖRÜ, Kanit and Arka Sokaklar

Author of Thesis: İlkkın YENER

Supervisor: Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

Accepted Date: 07.09.2021   **Number of Pages:** ix(pre.text) + 133(Thesis) + 7 (App)

With the advent of mass media and its widespread use in daily life, its sphere of influence has also begun to increase. Studies carried out to see the effects of these tools on individuals have revealed that mass media develop new attitudes and behaviors by creating new perceptions in the audience. The aim of this thesis is to reveal the perception of police that occurs in individuals in the context of TV series. The study is of importance from different aspects. First of all, the police organization, like any institution, needs a positive perception. It is important that TV series producers and screenwriters can create a realistic police profile representation in their police representations. The positive police perception in the audience is an important factor in the prevention of crime. The importance of the study also comes from the contribution it makes academically to all these components.

After the literature review conducted within the scope of the study, a mixed research method, in which both quantitative and qualitative research methods are used together, has been preferred. In the study, data have been collected through a survey with 302 participants and a focus group interview with 20 people, and the results have been tried to be reached. As a result of the study, “Mann Whitney U” and “Kruskal Wallis H” tests have been used in between-group comparisons. Statistical analyzes have been performed in IBM SPSS Statistics 22.0 program. As a result of the analysis, it has been concluded that there is a significant difference in the perception of police in individuals according to variables such as education and age, as well as domestic police TV series watching status, frequency of watching, enjoyment of watching domestic police TV series, and character identified in the domestic police TV series, while at the same time, it has been determined that the domestic police TV series have a positive effect on the police perception of the participants.

Keywords: TV Series, Police Perception, Representation, Reality, Cultivation Theory

GİRİŞ

Gazete, radyo ve televizyon gibi geleneksel kitle iletişim araçlarının ortaya çıkması ve gündelik yaşam içerisinde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasıyla beraber, kitle iletişim araçlarının etki alanı da artmaya, genişlemeye başlamıştır. Görsel ve işitsel duylara hitap etmesiyle öne çıkan televizyonla birlikte, izleyici ya da izler kitle olarak adlandırdığımız bir kesim ortaya çıkmıştır. Ardından, televizyon bu izler kitlenin ihtiyaç duyduğu ve istediği alanlara yönelerek, haber, dizi, film ve eğlence programları gibi farklı türlerde yapımları izleyiciye sunmaya başlamıştır. Bir kültürel aktarım ve etkileşim aracı olan televizyon sunduğu bu farklı türdeki programlarla güç kazanmış, bu gücüyle izleyicide olumlu ya da olumsuz bir algı yaratarak, izleyicilerin tutumları, duygu ve davranışlarına etki etmeye başlamıştır (Barrett ve Braham,1995, s. 94).

Algı kavramına bakıldığında ise, bir nesne ve başka nesnelere arasındaki bilinçli tecrübeler algıyı oluşturmaktadır. Bu nedenle, bir kişinin doğru olarak düşündüğü herhangi bir şey için başka birinin yanlış olduğunu düşünebildiği görülmektedir. Gerçekler ile algılananlar arasında farklılıklar görülebildiğini, algıların bireylerin zihinlerinde yeni değerler oluşturabildiği ya da olan değeri yok ettiği, algılananın, algılayan kişide ortaya koyduğu anlamın, zaman içinde değişebildiği veya yeniden inşa edilebildiği de söylenebilir (Tunç ve Atılgan, 2017). Farklı yaşamışlıklar, farklı kültürler ve farklı kişilikler gibi birçok sebep algıya yol açsa da özetle algı kavramı, duyu organlarımız vasıtasıyla taşınan duysal verilerin yorumlanması ve çevredeki uyaranları anlamlandırma süreci olarak tanımlanabilir (Arkonaç, 2003, s. 72). Algı, kendine özgü değerler oluşturarak, zihinde bir problemi hem yaratıp hem de çözerek bireye ne gördüğünü, neye ne kadar inanacağını ve bir şeyi nasıl yorumlayıp ne yönde davranacağını göstermektedir. Bununla birlikte birey, çevresinden sürekli bir bilgi edinmektedir. Kişi, edindiği bu bilgiyi, tecrübeleri, kültürü ve kişiliğiyle beraber sentezleyerek, işlemekte ve ardından anlamlı bir bütüne dönüştürmektedir. Algıyla birlikte birey için bilgi de o denli önemlidir. Bu bağlamda Lang, algının oluşum sürecinde çevreden alınan ya da edinilen bilginin etkin bir rol üstlendiğini belirtirken, Berger ise çevreden edinilen bu bilginin %80'den fazlasının görsel duyumla algılandığını ifade etmektedir (Kayapa ve Tong, 2011). Konuya iletişim çerçevesinden bakıldığında, kişinin bilgiyi edindiği çevreyi algılaması, anlamlandırması ve yorumlamasındaki öğelerden birisi de iletişimdir. Kavram olarak iletişim, bilinçli ya da

bilinçsiz şekilde bireylerin birbirlerine duygu ve düşüncelerini aktarma sürecidir (Baltaş ve Baltaş, 2007). Kaynak ile alıcı arasında gerçekleşen ve geri bildirimle dayanan aynı zamanda süreklilik arz eden bir mesaj alışverişi olan iletişim, kişinin algısının oluşmasında önemli bir yer tutmaktadır. Çalışmanın amacının göz önünde bulundurulduğunda bir kitle iletişim aracı olan televizyonun bu konudaki etkisini ölçümleyebilmek önemlidir.

Çalışmanın Konusu

Kitle iletişim araçlarının bireyler üzerindeki etkisini görebilmek amacıyla, iletişim alanında, etki çalışmaları başlığıyla bugüne kadar birçok çalışma yapılmıştır. Örneklendirmek gerekirse; Elisabeth Noelle – Neumann’ın Suskunluk Sarmalı, McCombs ve Shaw’ın Gündem Belirleme Kuramı ve George Gerbner’in Kültürel Ekme (Yetiştirme) Kuramı gibi çalışmalarda araştırmacılar medyada sunulanların bireylerdeki etkisi üzerinde durmuştur. Gündem Belirleme kuramıyla, medyanın herhangi bir konuya verdiği önemin, halkın aynı konuya vereceği önemin derecesini belirlediği ileri sürülürken, Suskunluk Sarmalı kuramıyla, bireylerin ötekileşme, yalıtılma ve toplumun dışında bırakılma korkusuyla kamuoyu baskısı karşısında davranışlarına yön verdikleri üzerinde durulmaktadır. Televizyon özelinde Gerbner ve arkadaşlarının ortaya attığı Ekme (Yetiştirme) Kuramında ise, televizyonun bebeklikten başlayarak bireylerin tutum, davranış, eğilim ve tercihlerini etkilediği savunulmaktadır (Bulduklu ve Karaçor, 2019). Daha çok televizyonun, izleyiciler üzerindeki etkisine yönelik çalışmalar yapan Postman’a göreyse (1994, s.44); medya ve özellikle televizyon aracılığıyla, bireylerin algısı önemli bir değişim yaşamaktadır. Kişilerde, medyanın gerçekliği temsil eden değil, gerçekliği inşa eden olduğu algısı oluşmaktadır (Geçer, 2018, s. 107). Bu bağlamda, televizyona eleştirel açıdan da yaklaşılarak, eğitim, bilgilendirme, eğlendirme sosyalleştirme gibi olumlu özellikleri olmasına karşın, mülkiyet temelinde ve egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden bir araç olarak da nitelendirilmektedir. Eleştirel ekolün temsilcilerinden Williams, televizyonu yeni, kârlı bir alan, ekonomide, ürün ve hizmetlerin satış aracı olarak görürken, Gerbner, bir öykü anlatma sistemi, gelecekteki tercihleri ve davranışları eken bir araç olarak tanımlamaktadır. Bunların yanında Wasco’nun, sosyal, politik, ekonomik ve kültürel bir güç olarak gördüğü televizyon, Postman’a göre, toplumsal kültürü belirleyen, Baudrillard’a göreyse,

bireylerin olay ve olgular hakkında gerçeklik algısını etkileyen bir güçtür (Karaboğa, 2016, s. 2077).

Televizyon, izleyicide yayınladığı programlar aracılığıyla yeni algılar oluşturmaktadır. Bu programlardan birisi olan televizyon dizilerini diğer program türlerinden ayıran farklı yönler bulunmaktadır. Öte yandan, dizilerde, bireylerin günlük yaşamının konu edinilmesi, toplumda daha kolay kabullenilerek, televizyonun daha çok izlenilmesini ve bireyler üzerindeki etkisinin artmasını sağlamaktadır (Kırtepe, 2015, s. 231). Televizyon programlarında olduğu gibi, dizilerinde değişik türleri vardır. Gençlik dizileri, tarihi diziler, polisiye diziler gibi alanlara ayrılmaktadır. Özellikle, polisiye diziler her dönem televizyonda kendisine yer bulmaktadır. Çünkü, suç, suçla mücadele, güvenlik insanlar için günlük yaşamda önem arz etmektedir. Kamunun güvenliğinden sorumlu bir birim olan Emniyet Teşkilatı ve polisler, suç ve suçluyla mücadelede akla gelen bir meslek grubudur. Polisler, birçok mecrada olduğu gibi televizyon dizilerinde de konu olarak tercih edilmekte ya da bir şekilde (Başrol oyuncusu, figüran vb.) yapımın içerisinde yer almaktadır. Suçlu, suç ve suçun çözümü üstüne polisi merkeze alarak yapılan polisiye diziler günümüzde halen televizyonda “Arka Sokaklar”, “Teşkilat” gibi dizilerle devam etmekteyken, “Behzat Ç.”, “Börü” gibi daha önce televizyonda yayınlanan polisiye diziler ise yayın serüvenine başlayıp dijital platformlarda tekrarlarıyla yayın hayatını sürdürmektedir.

Doğası gereği polislik mesleğine birçok faktör etki etmekte ve bireylerde polisler yöneltik algılar oluşturmaktadır. Literatür incelendiğinde araştırmacılar tarafından daha önce yapılan çalışmalarda; demografik özelliklerin, yaşanan tecrübelerin, bölgesel durumun, toplumsal faktörlerin, polisiye hizmetlerin vatandaşlarda yarattığı polis algısına etkisinin araştırıldığı görülmektedir. Aslında her bireyde bir polis algısı vardır. Ancak bu tez çalışmasıyla televizyon dizilerinin bireyler üzerindeki polis algısına nasıl etki ettiği araştırılmıştır. Çalışmanın amacı, bireylerin kendi bilinçlerinde oluşturdukları polis imajının ve polis algılarının, televizyonda izledikleri diziler ile nasıl şekillendiğini ve diziler yoluyla oluşan polis algısını ortaya çıkarmaktır.

Kamusal alanda polisin başarı gösterebilmesi, kurumsal görev ve yetkilerin kullanılışı kadar bireylerde hem güçlü hem de olumlu bir polis algısıyla mümkündür (Yonca, 2011). Bundan dolayı bireylerin polise yönelik algısını sürekli olarak takip etmek

gerekmektedir. Ülkemizde polise yönelik birey algısını medya üzerinden değerlendiren çalışmalar oldukça sınırlıdır. Yapılan çalışmalarda içerik bakımından bazı noktalarda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, yapılan tez çalışması, medyanın bir unsuru olan televizyon dizilerinde sunulan polisin bireylerdeki algıya etkisini ölçmek ve bireylerdeki polis algısını diğer kitle iletişim araçlarında ya da diğer programlarda görmeyi amaçlayan çalışmalara yön vermesi açısından önemlidir. Öte yandan, çalışma belli sınırlılıklar içerisinde ele alınmıştır. Çalışmada sadece Türk polisine yönelik algıya etkiler değerlendirilmiş, araştırmada Türkiye’de yayın yapan ulusal kanallarda yayınlanan/yayınlanmış polisiye diziler incelenmiş ve bu dizilerden Behzat Ç., Kanıt, Börü ve Arka Sokaklar dizileri çalışmada örneklem olarak ele alınmıştır. Ayrıca, çalışmada 18 – 35 yaş arasındaki bireylerin görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışma, George Gerbner’in liderliğini yapmış olduğu bir grup bilim insanı tarafından oluşturulan Ekme (Yetiştirme) Kuramı çerçevesinde oluşturulmuştur.

1967 yılında, Gerbner ve arkadaşları tarafından televizyonun, bireylerin ve toplumların düşüncelerini ve hareketlerini nasıl ve ne yönde etkilediği konusunda bir araştırma yapılmıştır (Gerbner vd., 1967, 22). Kültürel göstergeler çalışmaları içerisinde ortaya konan ekme (yetiştirme) kuramına göre kişilerin hem kendilerini yetiştirmesinde hem de hayat standartlarını belirlemede televizyon önemli bir yer tutmaktadır (Gerbner vd. 1982, 28). Televizyon izleyenlere çeşitli temsiller sunarak bireylerin bilincinde stereotipler oluşturmaktadır (Güngör, 2011, 96; Shanahan ve Morgan, 1999). Televizyon birey üzerindeki etkisini derece derece, biriktirerek, dolaylı bir biçimde göstermekte bu nedenle de etkisini kısa vadede değil uzun bir dönem sonrasında hissettirmektedir. Televizyon içeriği değişse de sürekli olarak yaptığı tekrarlar yoluyla izler kitle de belirli bir tutum oluşturmakta ve kişi farkında olmadan bu durumdan etkilenmektedir (Özçetin, 2014, 122). Çalışmada araştırma yöntemi olarak, araştırma sorularının daha geniş ve eksiksiz bir biçimde cevaplanabildiği ve tek yöntem kullanıldığında gözden kaçabilecek farklı görüş ve anlayışları yakalayabilme imkânı tanıdığı için karma araştırma yöntemi tercih edilirken veri toplama tekniği olarak da anket ve odak grup görüşmeleri tekniği kullanılmıştır. Bilindiği üzere anket tekniği ile geniş kitlelerden, en kısa sürede sistematik ve karşılaştırılabilir veriler toplanırken çalışma konusuyla ilgili katılımcıların, bilgi, tutum ve davranışlarına ait verilerde elde edilmektedir. Odak grup görüşmesiyle de yine katılımcıların aktardığı düşüncelerin

diğer katılımcılar tarafından geliştirilerek daha detaylı bilgilere ulaşma imkânı tanınmaktadır. Böylece daha geniş bir bakış açısı yakalamaya yönelik olarak sunmaktadır. Bu sebeple odak grup görüşmesi de etkileşim olmadan elde edilemeyecek bilgilere grup görüşmesi yoluyla erişmek, bireysel algı ve görüşleri görebilmek açısından önemlidir (Çakmak vd., 2014). Çalışma kapsamında 18 – 35 yaş arasındaki 302 kişi anket çalışmasına dâhil edilirken, yine aynı ilde aynı yaş grubunda 20 katılımcıyla odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

Yapılan çalışma üç bölüm ve sonuç olarak gerçekleştirilmiş, birinci bölümde kuramsal ve kavramsal çerçeve çizilirken ikinci bölümde araştırma yöntemi oturtularak üçüncü bölümde bulgular ve sonrasında sonuçlar ortaya konulmuştur.

Çalışmanın Amacı

Ülkemizde iç güvenlik denilince akla gelen kurumlardan olan Emniyet Teşkilatı ve bu teşkilatın mensubu olan polisler, suç ve ceza spektrumunda suçu önleyen, suçu çözen olarak yer almaktadır. Çok fazla branş ve uzmanlık alanına ayrılan polisler, trafikten teröre kadar birçok alanda hizmet vermektedir. Bireylerde doğal bir polis algısı bulunmaktadır. Ancak, bu algıyı oluşturan birçok farklı etmen söz konusudur. Bireyin demografik özelliklerinden, yaşanmışlıklarına, polisle olan iletişiminden, medyadan duyup, görüp, öğrendiklerine kadar pek çok faktör kişide bir polis algısı oluşturmaktadır. Televizyon ise, kitle iletişim araçları içerisinde görsel ve duyuşal özellikleri ile ayrılmakta ve yayınladığı programlarla insanlara eğlenme, bilgi edinme ve zaman geçirme imkânı sunmaktadır.

Bu programlardan bir tanesi de televizyon dizileridir. Hastane melodramlarından, tarihi hikayelere, gençlik dizilerinden yaz dizilerine kadar farklı senaryolarda diziler çekilmekte ve bu diziler televizyon aracılığıyla izleyicilere ulaştırılmaktadır. Televizyon dizi türlerinden birisi olan polisiye dizilerde, televizyonun hayatımıza girmesinden kısa bir süre sonra, ilk olarak yabancı kaynaklı olmak üzere, yayınlanmaya başlamış, günümüzde de devam etmektedir. Bu bağlamda araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

- Diziler bağlamında bireylerin polis algısı ile demografik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

- Bireylerin izledikleri polisiye dizi türü ile polis algıları arasında bir ilişki var mıdır?
- Bireylerin polisiye dizi izleme sıklığı ile polis algıları arasında bir ilişki var mıdır?
- Bireylerin polisiye dizi izleme nedenleri ile polis algıları arasında bir ilişki var mıdır?
- Bireylerin polisiye dizide özdeşikleri karakterle polis algıları arasında bir ilişki var mıdır?

Çalışmanın Önemi

İletişim araştırmalarında etkiye yönelik olarak araştırmacılar tarafından birçok çalışma yapılmıştır. Gündem Belirleme Kuramı, Suskunluk Sarmalı kuramı bu çalışmalardan bazılarıdır. Gerbner ve arkadaşları tarafından ortaya konulan Ekme kuramı ise, televizyonun bireyler üzerindeki etkisine yönelik oluşturulmuş bir kuramdır. Gerbner'e göre, televizyon, yayınlanan programlar aracılığıyla, yavaş yavaş, zamanla, birikerek izleyiciye etki etmekte ve izleyicinin tutum ve davranışlarında değişikliklere neden olmaktadır.

Çalışma, televizyon dizilerindeki polis temsilinin bireyler üzerindeki polis algısına etkisini ölçmektedir. Literatür incelendiğinde, polis algısını ölçen ve polis algısına etki eden faktörleri ortaya koyan birçok çalışma yapıldığı görölse de televizyon dizilerinin bu etkiyi ne yönde yaptığına dair çalışmaların yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle, yapılan çalışma, televizyonda yayınlanan dizilerin bir meslekle ilgili oluşturduğu algıyı ortaya koyarak araştırmacılar tarafından daha sonra yapılacak çalışmalar için bir kaynak oluşturacaktır. Araştırmacılar farklı araştırma yöntemleri ve farklı örneklemeler ile farklı çalışmalar ortaya koyabileceklerdir.

Ayrıca, polis teşkilatı, hem bir kurum olması hem de suç ve suçluyla etkin mücadele edebilmek için bireylerde güçlü ve olumlu bir polis algısına ihtiyaç duymaktadır. Literatüre bu yönde bir çalışmayla katkı sunmak polisler için dizi yapımcılarıyla iş birliği içerisinde çalışmalar yapabilmek adına fayda sağlayacaktır.

Öte yandan, dizi yapımcıları ve senaristler ise çalışma sonuçlarından yapacakları çıkarımlar ile algı bağlamında televizyon dizilerinde polis temsiline yön verebilecek ve

daha gerçeğe yakın bir temsil sunabilecektir. Bu sayede izleyiciler de dizilerdeki polis temsilini daha gerçeğe yakın haliyle izleme fırsatı bulabilecektir.

Çalışmanın Yöntemi

Tez çalışmasında örnek dizilerin konu ve karakter analizlerinin ardından veri toplama tekniği olarak nicel bir yöntem olan anket çalışması ile nitel bir yöntem olan odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Araştırmada yöntem olarak karma araştırma yöntemi uygulanmıştır.

Sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda karma araştırma yöntemi çoğu araştırmacı tarafından önemli bir dönüm noktası olarak kabul görmektedir (Tashakkori ve Teddlie, 2003). 1990'ların başından itibaren sosyal bilimlerde ayrı bir alan olarak uygulanmaya başlayan karma araştırma yöntemi birçok makale yayınlanırken yine birçok kitapta yer almıştır (Johnson ve Christensen, 2004). Creswell (2003)'e göre araştırmalarda birden fazla veri toplama yöntemi ve analiz şekli kullanılmaktadır. Bu denli farklı yöntem ve analizin uygulandığı araştırmalardaki karmaşıklığı ortadan kaldırmak için daha açık bir yönetime gerek duyulmuştur. Bu nedenle geliştirilen karma araştırma yöntemi araştırmacının daha anlaşılır bir tasarım yapabilmesine olanak sağlamaktadır (Greene, 2005). Üçüncü bir araştırma paradigması olarak karma yöntemin, nitel ve nicel araştırma arasında bir köprü kurulmasına yardımcı olduğu da belirtilmektedir (Onwuegbuzie ve Leech, 2004). Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak tanımlanır (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Karma araştırma yöntemiyle farklı veri toplama teknikleri kullanılarak olaylar bir çerçeve içerisinde sunulurak analiz edilmektedir.

Araştırmacının aynı çalışma içerisinde bir yöntemin zayıf yönlerini kapatmak için başka bir yöntemin güçlü taraflarını kullanabilmesi, tek bir yöntemle sınırlanmadığı için daha geniş ve eksiksiz bir biçimde araştırma sorularını cevaplayabilmesi, kelime, resim ve olayları sayısal verilere anlam katmak sayısal verileri kelime, resim veya olaylara açıklık getirmek ve sonuçların genellenebilirliğini artırmak için kullanılabilmesi karma yöntemin güçlü yönleri olarak kabul edilmektedir (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004).

Varsayımlar

1. Kitle iletişim araçlarından televizyon bireyler üzerinde etkilidir.
2. Televizyon dizileri insanlarda farklı algılar yaratmaktadır.

Sınırlılıklar

- 1- Araştırma Türkiye’de ulusal çapta yayın yapan TV kanallarını kapsamaktadır.
- 2- Araştırma Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar dizileriyle sınırlandırılmıştır.
- 3- Araştırma Diyarbakır ilindeki yaşayan katılımcılarla sınırlıdır.

Tanımlar

Algı: Duyu organlarımız vasıtasıyla taşınan duyuusal verilerin yorumlanması ve çevredeki uyarınları anlamlandırma süreci.

İletişim: Bilinçli ya da bilinçsiz şekilde bireylerin birbirlerine duygu ve düşüncelerini aktarma süreci.

Dizi: Bölümler olarak yayınlanan, birbiri arasında konu bütünlüğü bulunan durumların anlatıldığı filmler.

BÖLÜM 1: LİTERATÜR TARAMASI

1.1. Dizi kavramı, Dizilerin Kökeni ve Dünya'daki Gelişimi

Dizi, TDK'ye bakıldığında, bir bütünü oluşturmak adına ortaya konulan tüm parametrelerin bütünü olarak kabul edilmektedir (www.tdk.gov.tr). Ancak, tez kapsamında ele alınacak olan durum, kültürel ve sosyal anlamda bir etkiye sahip olan televizyon dizileridir. Her bir dizinin sadece iki farklı kaynağı vardır. Bu aşamada dilbilimsel dizi ve olaylar dizisi seçenekleri birbirinden farklıdır (Öneren, 2013: 75-85).

Türk Dil Kurumu'nda, diziler, bölümler olarak yayınlanan, birbiri arasında konu bütünlüğü bulunan durumların anlatıldığı diziler, filmler olarak tanımlanmıştır. TDK Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü bünyesinde ise, diziler; gerek konu gerekse tutum bakımından bir bütün oluşturan, aynı oyuncular ile çevrilen filmlerdir tanımı yapılmaktadır.

Mutlu'ya göre (2008), diziler bir mekan içerisinde ana oyuncuların birçok farklı durumu dramatik bir şekilde ekrana yansıttığı yapımlar olarak bir tanımlama yapmaktadır. Birbirinden farklı olan tüm bu tanımları ele alarak doğru ve eksiksiz bir tanım yapmak gerekmektedir. Diziler için seriyal kavramı da önemli bir parametredir.

Seriyal demek, sürekli bir seriye bağlanmış olan durum olarak kabul edilebilir. Seriyal söz konusu olduğunda uzun bir süre devam edecek olan yapımlar akla gelmektedir. Öyküleme ve anlatı teknikleri de diğer türlere göre çok daha farklıdır. Dizi ile seriyali birbirinden ayırmak gerekmektedir. Temel farklılık ise bölüm içerisinde işlenen olayların birbirinden farklı olmasıdır (Çöteli, 2016: 119-134).

Diziler söz konusu olduğunda, her bir bölüm içinde aynı karakter bulunmaktadır. Ancak, her bir bölümde belirli bir macera işlenir. Bir sonraki bölüme bu macera taşınmaz. Seriyaller ise tek bir konuyu birçok farklı bölümde işlemektedir (MEGEP, T.M.E.B., 2011: 3). Hem diziler hem de seriyaller incelendiği zaman ortak özellikleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Temellerinde bir öykü bulunur ve bu öykünün yansıtılış şekli, anlatım tarzı yeni bir türün de ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Her ne kadar eskiden diziler ve seriyaller birbirinden farklı iki tür olarak kabul edilse de günümüzde hem diziler hem de seriyaller birbiri ile bütün oluşturmaktadır. Zaman içerisinde ikisinin de sınırları kaldırılmış ve tek bir formata büründürülmüştür.

Hem diziler hem de seriyaller, gerek mekanlar gerek oyunculuklar kapsamında birbiri ile bağlantılıdır. Dizilerde herhangi bir bölüm bittiği zaman bu bölüm içindeki olaylar bir sona ulaşmaktadır. Yani olay tamamen bir sonuca bağlandığından kafada soru işareti kalmamaktadır. Bu özelliği nedeniyle diziler, filmler ile yakından ilişkilidir (Kırtepe, 2013: 237-256). Seriyaller söz konusu olduğunda devam bölümleri gelmek zorundadır. Yani olayın bitişi netlik kazanmaz, dolayısıyla insanlar bir sonraki bölümde konunun bir sonuca ulaşmasını beklemektedir. Hem seriyallerde hem de dizilerde amaç izleyicinin sürekli olarak takipte kalmasını sağlamaktadır. Seriyaller ve diziler belirli avantajlara ve dezavantajlara sahiptir (Sapmaz ve Tolon, 2014: 15-44). Diziler genel olarak yaratıcılık kapsamında çok daha başarılıdır. Bunun yanında diziler sonlu bölümlerden oluştuğu için izleyici bir bölümü kaçırmış olsa bile herhangi bir kayıp yaşamaz. Dizilerde adaptasyon sıkıntısı söz konusu değildir. Seriyallerde ise adaptasyon sorunu ortaya çıkacaktır. Seriyallerde bir bölümü kaçırın kişi, bir anda o diziden vazgeçme potansiyeline sahip olabilir. Bu durum seriyallerin dezavantajlarından biridir. Seriyallerde herhangi bir bölümde sonuca ulaşılmadığı için izler kitle merak içindedir. Bu da izler kitlenin TV karşısına bağlanmasına, diziyi takip etmesine vesile olmaktadır. Dolayısıyla seriyallerin en büyük avantajlarından biri bu durumdur. Dizilerde bu avantaj ortaya çıkmaz. Çünkü diziler her zaman bir sonuca ulaşır ve insanlar bir sonraki bölümü merak ile beklemez. Seriyallerde olaylar her zaman birbirine geçmiş bir durumdadır. Bu durum seriyallerde konuların çok yavaş ilerlemesine neden olur. Uzun soluklu dizilere bakıldığında bu durum aylar ya da yıllar alabilmektedir. Örneğin, Arka Sokaklar dizisi 31 Temmuz 2006 senesinde yayın hayatına başlamış, günümüzde hala devam etmektedir. Seriyaller için bu durum bir yandan büyük bir avantaj olsa da bir yandan dezavantaj oluşturmaktadır (Kula, 2012: 514-515). Sunulan avantajlar ve dezavantajlar incelendiğinde seriyaller ve diziler birbirine yaklaşmış, dizi seriyal uzlaşması adında yeni bir tür oluşmuştur. Diziler ve seriyaller arasında yer alan bu farklılıklar 1970 yılından sonra son bulmaya başlamıştır. Bu birleşme özellikle olumsuz etkilerin minimuma çekilmesinde büyük rol oynamıştır. Bileşik format söz konusu olduğunda her bir bölüm içinde yer alan hikaye hem devam edebilir hem de bitebilir. Dolayısıyla bir izleyici birden fazla bölüm kaçırsa bile yeniden diziyi adapte olma şansına sahip olur. Devam eden öykü sayesinde de izler kitle oluşması ve bu kitlenin bağımlı olması

sağlanabilir. Bir yandan her bir bölüm belirli bir konuyu ele alırken bir yandan da her bir kahraman bir sonraki hikayede belirli unsurlar barındırabilir (Mutlu, 2008: 155-159).

Günümüz dizilerine bakıldığı zaman seriyaller ile dizi etkilerini beraber görmek mümkündür. Sadece dizi ya da sadece seriyaller sayıca artık çok azdır. Bunun yanında dizi-seriyaller oldukça sık karşımıza çıkmaktadır. Oluşan bu yapı üzerinden bir tanım yapmak gerekmektedir. Dizi film, her türlü konuları barındırabilir ve hikayelerin her birini senaryolaştırabilir. Oyuncular, bir yönetmen eşliğinde, rollerinin hakkını verir ve ortaya çıkan yapıyı, her gün, her hafta ekranda izler kitle ile buluşabilir. Her bir bölüm içinde bazı olaylar çözüme ulaştırılabilir ya da çözüme ulaştırılmadan bırakılabilir. Hikayeler zincirinin olduğu TV ve internet üzerinden yayınlanan yapımlar olarak tanımını yapmak mümkündür (Yılmaz, 2013).

Diziler, günümüzde pek çok insanın vazgeçilmezi arasında yer almaktadır. Diziler, tarihine bakıldığı zaman radyolardaki belirli programlardan esinlenmiştir. Bunun yanında radyolar da ondan önceki gazetelerden esinlenen bir kitle iletişim aracıdır. Gazetede yer alan yazı dizileri, romanlar ve hikayeler, görsel ve işitsel olarak dışa yansıtılmıştır.

Tefrika romanlar, 19. yy.' da Fransa'da ortaya çıkmıştır. Bu romanlardan sonra resimli olan romanlar ortaya çıkmıştır. Özellikle de ABD'de oldukça sık bir şekilde tercih edilmektedir. Sanayi Devrimi ile birlikte basın alanı önemli bir gelişme göstermiştir. Böylece uygun fiyatlı gazeteler halk ile buluşmuştur. Osmanlı zamanına bakıldığı zaman tefrika romanlar, ilk olarak Tercüman-ı Ahval gazetesinde, 22 Ekim 1860 tarihinde yayınlanmıştır. Şinasi, ilk olarak Şair Evlenmesi içerisinde tefrika parçalara yer vermiş, Osmanlı'da da bu roman türü oluşmaya başlamıştır (Koroğlu, 2012: 133).

1844 yılında, roman-feuilleton olan Monte Kristo Kontu, Journal des Debat içinde tefrika olarak yayınlanmıştır. Arap harfinin Türkçe çevirileri de tefrika olarak kabul edilmiştir. Teodor Kasap, Diyojen dergisinde tefrikaya girişmiştir. Ancak, bu durumun çok uzun olacağı düşünüldüğü için 4 cilt halinde yayınlanmıştır (Koroğlu, 2012: 140).

Ahmet Mithat Efendi, 1878 yılında Tercüman-ı Hakikat gazetesini çıkarmıştır. Bu gazete tefrika romanlar için en ideal alanlardan biri olmuştur. Mithat'ın yayınladığı tefrikalar halk tarafından büyük bir ilgi görmüştür. Hatta bu ilginin günümüz dizilerine gösterilen ilgi ile aynı olduğunu söylemek gerekmektedir. Geçmişte Mithat'ın

bir tefrikası içindeki kahraman ölmüş, halk buna karşı çıkmış, bir sonraki sayıda Mithat, bu karakterin aslında ölmediğini, sadece bayıldığını yazmak zorunda kalmıştır (Uçman, 2006: 479-510).

Televizyonların bu kadar yaygın olarak kullanılmadığı dönemlerde radyolar televizyon gibi kullanılırdı. Radyoda yapılan arkası yarın programları, kitleleri radyoların başına toplamayı başarmıştı. Radyo tiyatroları olarak kabul edilen bu programlar günümüz televizyon dizilerinin kökeni olarak kabul edilmektedir (Cankaya, 2011: 5-17).

Televizyonların günümüz halini almasında geçen süreç, dizilerin gelişimini yakından etkilemiştir. Zaman içinde birbirinden farklı formatlarda üretilen televizyonlar, günümüz dizilerinin gelişiminde büyük bir etkiye sahiptir.

1.2. Televizyonun Dizilerin Mecrası Olarak Konumlanması

Dizilerin dünya çapında çok önemli bir yere sahip olduğu, aynı zamanda mükemmel bir etki yarattığı bilinen bir gerçektir. Ancak, televizyonun ilk çıktığı yıllardaki diziler ile günümüz dizileri birbiri ile aynı özellikleri barındırmamaktadır. Televizyonların teknik olarak belirli bir seviyeye ulaşması, dizileri de direkt olarak etkilemektedir. İlk kez televizyon draması, 11 Eylül 1928 tarihinde ortaya çıkmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde General Electric şirketinin üstlenmiş olduğu "The Queen's Messenger" oyunu televizyonda yayınlanmıştır. İngiltere'de bu yayınlanma ise "Ağzında Bir Çiçek Olan Adam" tiyatro oyunu ile yapılmıştır (Mutlu, 2008: 71). Bu iki farklı dizi de genel olarak televizyonun gelişmesi, teknik anlamda yeterliliğe ulaşması adına kullanılmıştır.

Günümüz dizileri ile neredeyse aynı yapıya sahip olan, belirli zaman aralıkları ile yayınlanan ilk TV dizisi "Vine Street" olarak kabul edilmektedir. 1939 senesinde yayınlanmaya başlamıştır. Senaristi ise Wilfred H. Pettitt'tir. John Barkeley ve Shirley Thomas başrollerini paylaşmıştır. Komedi dizilerinden biri olan bu yapım sadece 15 dakika boyunca yayınlanmıştır (www.imdb.com). Zaman içinde dizilerin yapıları geliştirilmiş ancak, televizyonunun temellerini oluşturduğu yoğunluğa ulaşmak çok uzun bir zaman almıştır. Bunun nedeni dizi sektörünün başarısızlığı değil, televizyonun alt yapısının yıllar içerisinde bugünkü haline gelmesidir (Şahbaz ve Kılıçlar, 2009: 31-52).

TV'lerin teknik anlamdaki gelişmelerini incelemek söz konusu olduğunda bu gelişime askeri gelişmelerin, siyasal hamlelerin önemli bir etkiye sahiptir. İkinci Dünya Savaşı'nda radyo gibi aletlerin propaganda amacı ile kullanılmış olması, televizyonun gelişiminin yavaşlamasına neden olmuştur. 1950 ve 1960 seneleri, Amerikan yayıncılığı için altın devri olarak kabul edilmektedir (Kaya, 2011: 103-123).

1950-1960 seneleri arasında televizyon genel olarak halkın kullandığı bir medya aracı olmuştur. 1950 senesinde alıcı sayısı 3 milyon iken, 1961 senesinde bu sayı 57 milyona kadar çıkmıştır. CBS şebekesinin kar oranı, 5 sene içerisinde tam olarak 2'ye katlanmıştır. Aynı zamanda sadece 5 yıl içinde 24 milyon dolar yükselerek 49 milyon dolara çıkmıştır. Televizyonlar ilk 20 yıllık deneyimlerinde halka hitap etmek ya da farklı kültürlerdeki kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak için hizmet vermemiştir. Genel olarak reklam sektörleri ya da iktisadi firmalar tarafından desteklenmiştir (Barbier ve Lavenir, 1996: 264).

50-60'lı yıllarda televizyonun gelişimini takip eden yan firmalarda patlamalar meydana gelmiştir. Hem mikrofon hem de kameralar bu senelerde daha fazla üretilmeye ve rağbet görmeye başlamıştır. İlk yarıda insanlar televizyon oyunculuğunu ön plana çıkarırken ikinci yarıda bu televizyon oyunculuğunun yerini televizyonlar almıştır.

Barbier'e göre (1996) televizyon her zaman izleyicilerini sadık bir hale getirmeye çalışmıştır. Bunun için radyo dizileri ve sinemanın star sistemi birleştirilmektedir. TV'ler 50'li yıllarda daha ön planda olsa da sinema oyuncularını için ödenen miktarlar televizyonlar için hayli yüksek olmaktadır. CBS, 1955 yılında "Gunsmoke" dizisi ile televizyonda dizi sektörünü başlatır. Bu dizi tam olarak 12 yıl sürmesine rağmen, bitirileceği zaman seyirci büyük bir isyan çıkardığı için yeniden yayına girmiştir (Barbier ve Lavenir, 1996: 264).

1.2.1. Televizyonun Baş Yapıtı ve Uluslararası Pazarlama Ürünü Olarak Diziler

Televizyonun gelişmesi, teknik özelliklerinin bugünkü haline yakın bir hal alması, medya üretimini de geliştirmiştir. 1950 senesinin ilk 6 ayından sonraki dönemde canlı televizyon oyunları yerine diziler tercih edilmeye başlanmıştır. Diziler günümüzde halen en önemli unsurlar arasında yer almaktadır (Berkman, 2009).

58-59 seneleri arasında televizyonlarda 10 adet program yayınlanıyorsa bunların 9 adedi dizilerdir. Filmler ve videoteyp seçenekleri, dizilerin televizyonlarda yer almasında büyük bir rol oynamıştır. Dram yüklü olan tüm uygulamalar Hollywood'dan çıkmaya başlamıştır. 1953 senesine bakılacak olursa televizyonda yer alan programların %80'i canlı formattaydı. Ancak, 1980 senesine gelindiğinde canlı olan programlar sadece %33 orandadır (Mutlu, 2008: 155-159).

Dizilerin geneli, gündelik yaşamın bir parçasıdır. İnsanlar dizilerin konularında kendilerini yansıtan oluşumlar bulurlar. Hem ilişkilerde hem de sosyal çevrede dizilerin önemli bir yeri vardır. Dizilerde yer alan karakterler aslında insanlar için bir modeldir. Dizilerin konularına bakıldığında aşkın, sevginin, savaşın, terörün, cinselliğin, aile bağlılığının, kahramanlık hikayelerinin ön plana çıkıyor olması, insanların akşam saatlerinde TV karşısına geçmesine vesile olmaktadır. Her bir firma için diziler bir pazarlama aracıdır. Tüketim taşıyıcısı olarak görev almaktadır (Karaboğa, 2016: 2072-2101). Dizilerin ilk yapılışı sonrasında, televizyon yayını yapan her bir ülke bu diziler üzerinden ticaret yapmak istemiştir. Böylece diziler uluslararası bir ticaret ürünü olmuştur. Hem Avrupa hem de ABD dizi pazarlama sektöründe bir pazarlayıcı konumuna gelmiştir. TRT, 1968 yılında ilk kez yayın hayatına başlamış, yurt dışından diziler satın almıştır. “Bedava Dünya Gezisi” Fransa’dan TRT tarafından alınan ve ilk kez Türkçe dil seçeneği sunulan dizi unvanına sahiptir. TRT’nin yabancı dizi seçeneklerine bakıldığı zaman “Kaçak” en çok tercih edilen dizilerden biri olmuştur. Aynı zamanda “Jane Eyre”, “Aşağıdakiler ve Yukarıdakiler” de yine 70’li, 80’li yıllarda TRT’de yer almıştır (Çelenk, 2010: 20-21).

Televizyonun gelişmesi, insanların dizilere alışması ile birlikte dizi sektörü de bir endüstriye dönüşmüştür. Medyada TV içerikleri oluşturulmaya başlanmıştır. Gelişen ülkelerden az gelişmiş ülkelere içerik satışları başlamıştır. Diziler, bir süre sonra teknolojik bir bağımlılık meydana getirmiştir, bu bağımlılığın etkisinin en büyük olduğu ülke ise Amerika’dır. Üretimden dağıtıma kadar olan tüm alanlarda büyük bir endüstriyi elinde barındırmaktadır. Amerika hem Hollywood üzerinden hem de bağımsız medya alanlarından sağlamış olduğu içerikler üzerinden 41 milyar dolar gelir elde etmektedir (Pazarbaşı, 2016: 170-178).

Türkiye ile Amerika arasında belirli farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'deki yapımcılar, yayıncılar ile her zaman iletişim halindedir ve yayıncılar üzerinden elde edilen gelirler sayesinde sektörü ayakta tutmaktadır. Üstelik yurt dışı satış hakkından da sıklıkla yararlanmaktadır. Yayın kuruluşları ile yapımcılar arasında her zaman anlaşmalar yapılmaktadır. Bu anlaşmalar 13 bölüm için yapılmakta, eğer ki reytingler istendiği gibi olmazsa o zaman sözleşmeler iptal edilmektedir. Ancak, bu durum yayıncıların kendilerini korudukları, yapımcıların ise mağdur olduğu bir durum olarak görülmektedir (Şentürk ve Turğut, 2011).

Türkiye'de dizi sektörü turizm gibi büyük sektörlerle yetişmiş, ekonomiye can veren sektörlerden biri haline gelmiştir. 2013 yılında 1,7 trilyon dolar gelire sahip olan küresel eğlence sektörü, 2018 yılında 2.27 trilyon dolara çıkmıştır. Türkiye'de ise bu durum 18.25 milyar dolar değerindedir (Pazarbaşı, 2016: 178).

1.3. Popüler Kültür Aracı Olarak Dizilerin İşlevi

Medya en önemli kitle iletişim araçlarından biridir ve toplumun gerekli mesajları ve imgeleri alabilmesi önemlidir. Medyanın en büyük amaçları arasında toplumu bilgilendirmek, eğlenceli zaman geçirmelerini sağlamak, toplumun tüm değerlerini, inançlarını benimsemek ve bunları daha geniş alana yaymak olarak kabul edilebilir. Popüler kültür ele alınacak olursa en çok kullanılan mal olarak ilişkilendirilebilir. İlişkinin detayında satın alma, kullanma ve atma ardından da yeniden satın alma döngüsü söz konusu olmaktadır. Popüler kültür demek, kullanılabilir ve tüketilebilecek bir sistem demektir (Alemdar ve Erdoğan, 1994: 147). Popüler kültürün etkisini en çok göstermiş olduğu parametre televizyon dizileri olarak kabul edilebilir. Televizyon dizileri günümüzde en sık kullanılan, tüketilen popüler kültür araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Televizyon dizileri, televizyonun en önemli parçalarından biridir ve hem Türkiye'de hem de yurtdışında sıklıkla kullanılan geniş çaplı bir üründür. Televizyon izler kitlesi günlerinin büyük bir bölümünü televizyon dizilerini izleyerek geçirmekte, hatta diziler ve kahramanları ise günlük hayatta var olan birer unsura dönüşmektedir. İnsanların, toplumların yaşam tarzları üzerinde de bu karakterlerin ve dizilerin önemli bir etkisi bulunmaktadır (Şenyurt, 2008: 50).

Star TV, Kanal D gibi büyük medya kuruluşlarının yayınlarına bakıldığında çok büyük bir kısmının televizyon dizilerine ayrıldığını söylemek gerekmektedir. 2006 senesinde yapılan çalışma sonucunda ise Kanal D medya kuruluşunun 7 gün için dizilere ayırmış olduğu zaman dilimi 75-80 saat aralığında olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında Kanal D'nin kültür programlarına ayırmış olduğu zaman 1 saat, tartışma programlarına 2,5 saat, kadın programlarına, 26-30 saat, magazin programlarına ise 16-20 saat ayırdığı görülmüştür. Aynı araştırmada Star TV'nin Kanal D'den sonra ikinci sırada olduğu görülmüştür. ATV'de ise yayınlanan dizilerin haftalık saatleri 60-70 saat arasında farklılık göstermektedir. ATV'de kültürel bir yapım bulunmamasının yanında tartışma programlarına 8-10 saat ayrılmıştır. Show TV'nin incelemesi yapıldığı zaman televizyon dizilerinin yayınlanması 55-60 saat aralığındadır. Show TV, kadın programlarına ise 20-25 saat ayırarak bu kategoride birinci olmuştur (Şenyurt, 2008: 50).

Ne kadar televizyon izleyicisi olunmasa bile bir önceki akşam yayınlanan bir program, bir sonraki günün temel konuları arasında yer alabilmektedir. Televizyon dizilerinin belirli amaçları vardır, bunlar: bilgi vermek, eğitim sağlamak ve eğlendirmektir. Ancak, bazı televizyon dizilerinin kendi çerçevesinde yayın yaptığı, insanların düşüncelerini yönlendirdiği de görülmektedir (Gölge, 2009: 28).

Gün içinde insanların birbiri ile olan iletişimlerinin büyük bir bölümü konu olarak televizyon dizilerini ele almaktadır. Sadece televizyon dizileri değil, haber kaynakları olarak bu unsurlar tercih edilmektedir. Televizyondan öğrenilen bir bilgi gerçeği yansıtmıyor bile olsa insanların bunu kabullenebilmektedir (Gölge, 2009: 29).

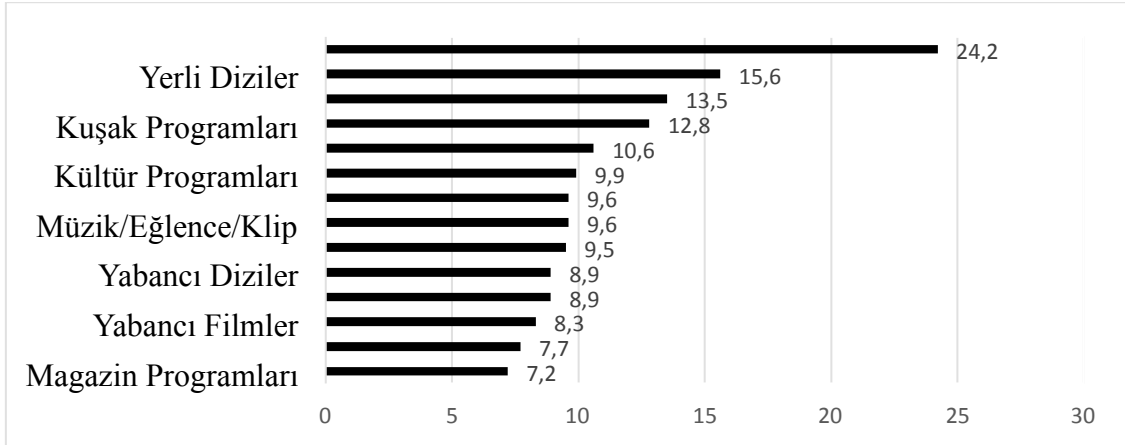
Televizyon yapımları RTÜK tarafından incelenmiş ve hangi programların daha çok izlendiği ile ilgili bir çalışma sağlanmıştır ve sonuç olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kamuoyu Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı'nın yapmış olduğu araştırmalardan biri olan "Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması" 2018'de yayınlanmıştır.

2018 senesinde yayınlanan bu araştırmada program türleri, kişilerin yaşları ve cinsiyetleri, izler kitlenin meslek grupları, eğitim düzeyleri ve gelirleri göz önünde bulundurulmuştur. Hafta içi günlerde ne kadar televizyon izliyorsunuz sorusu sorulmuş, cevap veren kişilerin %27,3'ü 2-3 saat, %16,4'ü 3-4 saat yanıtını vermiştir. Hafta sonu günlerde ne kadar televizyon izliyorsunuz sorusu sorulduğunda katılımcıların %23,2'si 2-3 saat cevabını

verirken %20,1'i 3-4 saat yanıtını vermiştir. Günlük ortalama olarak televizyonun izlenme süresi 3 saat 34 dakika olarak belirlenmiştir. Hafta içi bu süre 3 saat 30 dakika, hafta sonu bu süre 3 saat 45 dakika olarak sunulmuştur. 2006 senesinde yapılan araştırmada insanların hafta sonlarında 5 saat 12 dakika boyunca televizyon izlediği bilinmektedir. 2006 senesinde yapılan araştırma ile 2018 senesinde yapılan araştırma karşılaştırıldığında insanların televizyon izleme yüzdelerinin büyük ölçüde azaldığı saptanmıştır.

En çok beğendiğiniz televizyon kanalı hangisi sorusu sorulmuş, %19,7 oranında ATV, %17,5 oranında TRT kanalları, %14,3 oranında ise Fox TV tercih edilmiştir. Aylık ortalamaya bakıldığı zaman ayın 24 günü haber programları izlenmiştir. Aylık ortalamada ayın 15 günü yerli diziler tercih edilmiştir (RTÜK, 2018).

En çok izlenme düzeyine sahip olan programlar aşağıdaki gibidir:

Grafik 1: En Çok İzlenme Düzeyine Sahip Olan Programlar Grafiği

Kaynak: (RTÜK, 2018)

Sonuca bakıldığında yerli dizilerin izlenme oranının %15,6 ile ikinci sırada yer aldığı görülmektedir (RTÜK, 2018).

Dizilerin gerek oyuncu kadroları gerekse aktarmak istediği konular toplum üzerinde büyük bir etki bırakmaktadır. Dizilerin etkilerini pek çok alanda görebilmek mümkündür. İnsanlar sevdikleri dizilerin afişlerini ekran görüntüsü yapmak, müziklerini melodi olarak kullanmakta, dizilerdeki şakaları gün içinde sıklıkla dillendirmektedir. Dizilerin süreleri incelendiği zaman 13 bölümlük bir dizi ele alındığında ve bu dizilerin bir bölümünün 90 dakika olduğu düşünüldüğünde, izler kitle hayatında 1170 dakika dizi zlemektedir. Tek bir dizi, bir kişinin 1 gününe denk

gelmektedir. Her gün bir televizyon kanalı 2 dizi yayınlamaktadır. İzler kitle kendileri için dizi günleri belirlemekte ve diğer tüm planlarını da buna göre ayarlamaktadır. Sosyal yaşantı açısından incelendiğinde kişilerin televizyon dizilerine ayırmış oldukları zaman dilimi, gerçek kişilere ayırmış oldukları zaman diliminden daha fazlaya tekabül etmektedir. 13 bölümlük bir dizi için 13 hafta ayrıldığı düşünülürken ve 1'den fazla sezon yayınlanan diziler ele alındığında dizilerin insanlar üzerinde etki alanı üzerine çıkarım yapılabilmektedir (Şenyurt, 2008: 65).

1.4. Dizi Türleri

Diziler, ilk ortaya çıktığı zamanlarda, içeriklerinden ziyade, periyotları önem taşımaktaydı. Çünkü izleyiciler, kendilerini bu zaman aralıklarına bağlıyor, dizilerin başlamasını bekliyorlardı. Gerek kanal sayılarındaki artış gerekse yayın sistemlerinin gelişmesi, dizi sektörünü de çok daha üst seviyeye taşımıştır. Hem prodüksiyon hem de içerik anlamında gelişmeler olunca, televizyon kanalları insanların isteklerine ve ihtiyaçlarına göre içerik oluşturmaya başlamıştır. Hem yapım çeşitleri hem de konuları bakımından gelişim sağlanmıştır. Pembe diziler, sitcomlar, mini diziler, belgesel diziler gibi birbirinden farklı türler hazırlanmıştır (Kars, 2010: 3).

1.4.1. Anlatı İçeriklerine / Temalarına Göre Diziler

Dizilerin konuları hedef kitle için önemli bir parametredir. Gerek sosyal gerekse psikolojik gelişmeler ile dizilerde ele alınan anlatı içerikleri popülerliklerini kaybedebilmektedir. Böyle bir durumda dizilerin içeriklerinde de güncellemeler yapılmaktadır. Popüler kültür, anlatı içeriklerini etkileyen en önemli unsurdur. Her bir dizi, yayımlandığı dönemin etkilerini bünyesinde barındırmaktadır. Türk dizileri ele alındığında sadece tek bir tema üzerinden yayın yapılmamaktadır. İzler kitle, Türk dizileri bünyesinde birden fazla duyguyu bir arada hissetmektedir (Deloitte, 2016: 16).

Mutlu (2008) yapmış olduğu araştırmalar sonucunda başrolün mesleğinin diziyi genel olarak etkileyeceğini savunmaktadır. Bir başkahraman doktor ise dizi doktor dizileri kategorisine girmektedir. Aynı durum polisiye için de geçerlidir. Yani başkahraman polis ise polisiye diziler kategorisinde bir konu yansıtılacaktır. Soydan'ın aktarımına göre Çelenk yapmış olduğu araştırmada bilim kurgu dizileri, sitcomlar ve pembe diziler

alt türler olarak yansıtılmaktadır (Çelenk, 2010: 17). Türk tarihindeki alt dizi türlerine örnek vermek gerekirse:

- Sitcom dizisinin ilk örneği: Kaynanalar,
- Dönem dizisinin ilk örneği: Küçük Ağa,
- Mahalle dizisinin ilk örneği: Perihan Abla,
- Bilim kurgu dizinin ilk örneği: Kavanozdaki Adam,
- Fantastik dizinin ilk örneği: Uzaylı Zekiye,
- Polisiye dizinin ilk örneği: İz Peşinde,
- Kadın şiddeti dizinin ilk örneği: Çatısız Kadınlar,
- Romantik dizinin ilk örneği: Evdeki Yabancı seçenekleri sunulur (Ünür, 2013: 34).

1.4.1.1. Bir Dizi Türü Olarak Polisiye Dizileri

Polis, kamunun hem güvenliğini hem de huzurunu sağlayan bir birimdir. Kolluk kuvvetleri, zabıta, güvenlik görevlileri geçmişten günümüze polis kavramı içinde yer almıştır (Yaşar, 2005: 2). Ülke kapsamında güven ortamının oluşturulması polisin en önemli görevlerinden biridir. Devlet ile halk arasında bir güvenlik çemberi olarak da kabul edilmektedir (Özcan, 1993: 627).

Polisin ilgilendiği her türlü konuyu içine alan tüm diziler, polisiye diziler olarak adlandırılmaktadır. Polisiye diziler söz konusu olduğunda sadece polisler değil, dedektifler, askerler, istihbaratçılar ve jandarmalar da işin içine girmektedir.

Polisiye dizilerin karakteristik özelliklerine bakmak gerekirse:

- Polisiye dizilerde, kolluk kuvvetlerinin kıyafetleri ve alet-edevatları ayırt edici bir unsurdur.
- Senaryoya alınan karakterler genelde dedektif, polis, asker, zabıta, jandarma gibi meslek gruplarına dahildir.
- Karakterlerin duruşları nedeniyle güçlü kastların yer alması gerekmektedir.
- Çatışma söz konusu olduğunda hem kahramanlar hem de suçlular en önemli unsurlardır.
- Bütçe bakımından bir dönem dizisi kadar zorlayıcı olmasa da, pembe dizilerden daha büyük bir prodüksiyona ihtiyaç vardır.

- Genel olarak içeriklerinde toplumsal konular işlendiğinden kamu spotu olabilecek unsurlar bulunmaktadır.
- Gerçek polisiye ile tasviri yapılan polisiye ile ilgili genel olarak tepki süreci oluşturulmaktadır.
- Polisiye diziler, popüler kültürün en çok haz aldığı unsurları bünyesinde barındırmaktadır (Aksel ve Yağcı, 2011).

1.5. Dizilerin Türkiye'deki Gelişimi ve Türk Polisiye Dizileri

Türkiye'deki dizi sektörü diğer ülkelere nazaran daha geç gelişmiştir. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri televizyonun Türkiye'ye geç girmiş olmasıdır. TV'nin Türkiye'ye çok geç gelmiş olması, sadece dizilere sonradan erişimi değil, dizilerin içeriklerinin kalitesini de net şekilde etkilemiştir. Televizyonun teknik gelişimi tamamlandığında ortaya çıkan tüm içerikler de kalitelerini konuşturmaya başlamıştır. Türkiye'de gelişim süreci boyunca dış ülkelere diziler alınmış, dolayısıyla Türkiye'deki ilk örnekler yurtdışı kaynaklı olmuştur. Örnek vermek gerekirse orijinal ismi "Allo Police" olan Türkçe'ye ise "Alo Polis" olarak çevrilen Fransız dizisi 1966-1969 yılları arasında yayınlanmıştır. Aynı zamanda orijinal ismi "The Twilight Zone" olan Türkçe'ye ise "Alacakaranlık Kuşağı" olarak çevrilen ABD dizisi 1959-1964 yılları arasında kendine Türk televizyonlarında yer bulmuştur (Öztürk ve Atik, 2016: 66-82).

Türkiye'deki polisiye diziler incelendiğinde ilk başlangıcın yabancı kaynaklara dayandığı görülmektedir. 1970-1980 yılları arasında TRT'de yayınlanan dizilerin geneli yabancı ülkelerin yapımlarıydı:

- Kaçak (The Fugitive),
- Tatlı Sert (The Avengers),
- Komiser Columbo (Columbo),
- Baretta,
- Magnum (Magnum P.I.),
- Mavi Ay (Moonlighting).

1970'lerden günümüze kadar yapılan polisiye dizilerine bakıldığında sayılarının oldukça az olduğunu söylemek gerekir. TRT'de 1980'li senelerin sonunda yayınlanan "Rıza Bey'in Polisiye Öyküleri" (1988), "İz Peşinde" (1989), "Kanun Savaşçıları" (1989) Türk

polisiye dizilerinin ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir. “İz Peşinde” (1989) ve “Kanun Savaşçıları” (1989) polis-soruşturma türünde yayınlanan diziler arasındadır. “Mesela Muzaffer” polisiye ve komedinin harmanlandığı ilk yapımlar arasında yer almaktadır (<http://www.trt.tr.net>). “İz Peşinde” (1989) dizisi halk tarafından büyük bir talep görmüş, bu nedenle diğer özel kanallar TRT’de yayınlanmamış olan bölümlerini 1995 yılında “Kanundan Kaçılmaz” adıyla ekrana getirmiştir.

1990 senesinden sonra özel kanalların TRT’nin tekelinde olan televizyon sektörüne girmesi ile polisiye dizilerinin sayısı çoğalmış ancak, tüm zaman dilimlerinde diğer formatlara göre gelişim gösterememiştir. “Polis” (1992), “Cellat” (1993), “Burnumu Keser misiniz?” (1992), “Kartal Kaya-Özel Hafıye” (1994), “Sır Dosyası” (1998) dizileri özel kanallarda yayına girmiş polisiye dizilere örnektir. Aynı zamanda dizinin yanında yarışma programlarında da polisiye konuları işlenmiştir: “Bay Kamber” (1994), “Dedektif Siziniz” (1991), “Suçlu Kim?” (1995). Kanal D’nin en sevilen dizileri arasında yer alan, “Yılan Hikayesi” (1999) polisiye dizilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. 2000’li yıllara kadar yayınlanan polisiye dizilerinde genel olarak konular mafya, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti ve rüşvet olarak belirli bir sınırdadır (Çelenk, 2001: 182). Seriyallere örnekler de vardır. “Tele Flaş” (Kanal 6-1993), “Sıcak Saatler” (ATV-1998), “Deli Yürek” (Show TV-1998), “Aynalı Tahir” (Star-1998), “Köstebek” (Star-1998) dizileri seriyaller arasında kabul edilmektedir. 1990’lı yıllarda yapılan televizyon yayınlarında polisiye dizileri çok büyük bir yer verilmemiş, gelişimi tam olarak sağlanamamıştır (Çelenk, 2005: 295). Televizyon dizilerinde kültürel gerçekler önemli bir yere sahip olduğundan polisiye dizilerin daha çok “çete-mafya” dizileri kapsamında ele alındığı aşıkardır. “Kanıt” (2010-2013), “Behzat Ç.” (2010-2013), “Börü” (2018), “Gece Gündüz” (2008-2009), “Filinta” (2014), “Dip” (2018), “Her Şey Yolunda Merkez” (2013), “Çember” (2017), “Hırsız Polis” (2005-2007), “Adanalı” (2008-2010), “Arka Sokaklar” (2006-bugün) polisiye dizi örneklerindedir.

1.6. Televizyon Dizilerinde Senaryo ve Senaryo Yazım Türleri

Senaryo, düşünce temelinden yola çıkılarak oluşturulmaktadır. İdea kuramı bu aşamada önemli bir yere sahiptir. İdea, Yunan kaynaklı bir kelime olup kelime anlamı “görünen şey” olarak kabul edilmekte, felsefi açıdan incelenecek olduğunda ise “öz” anlamını

taşımaktadır (Özçınar, 2014: 91-111). Diyalektik felsefe söz konusu olduğunda, ideanın gerçek, nesnel bir özellikte olduğu söylenmekte, idea Türkçede fikir, düşünce karşılığını bulmaktadır. Her ne kadar düşünmek, beyinsel bir fonksiyon olarak kabul edilse de sanat alanında düşünce farklı bir boyutta incelenmektedir. Bireyler yaşadıkları deneyim sonucunda elde ettikleri tecrübeleri ile kendi öz bilinçlerinde ürettikleri anımsamaları, yürüttükleri mantıkları birleştirdiğinde sanat düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Sanat yaratımı, sanatsal düşünce ile var olmakta, yazının aktarmak istediği olgu, yazan kişinin hayat tecrübesinden ve duygularından bir alıntı yansıtmaktadır (Aslanyürek, 2004: 86).

Düşünceyi yola çıkararak oluşturulan her bir senaryo, karşılığında bir maddi değer beklentisi içinde olabilir. Düşüncenin satın alınması, güvence altında tutulması, üzerinde hak iddia edilmesi, kişisel bir imge barındırması mümkündür (Chion, 2003: 242).

Senaryo oluşturmanın unsurlarından biri konu seçimidir. Sanat yapıtının düşüncesi konu aracılığı ile yansıtılmaktadır. Ana tema, birbirine bağlı unsurlardan oluşmakta, konu da ana temanın henüz şekillendirilmemiş bölümünü ifade etmektedir. Konu gerek izleyicilerin gerek ise okuyucuların hayal güçlerini desteklemektedir (Aslanyürek, 2004: 89).

Düşüncesi sağlam oluşturulmuş, doğru bir konu üzerinden işlenmiş senaryolar, ebedi bir nitelik kazanma şansına sahiptir. Böylece her bir senaryo, yazan kişinin kişiliğinin yansıtılmasına, yazarın bir kimlik oluşturmasına destek olacaktır (Gürbüz, 2001)

Senaryonun düşüncesi ve konusu netleştğinde doğru bir kompozisyon yapısı ile bütünlük sağlanmalıdır. Her bir senaryo, bütün halinde olmalıdır. Kompozisyonun anlamı, bütünlük sağlamak, kurmak, birleştirmektir. Farklı durumları, konuları birbirine yaklaştıran, bir bütün haline getiren unsurlardan biridir (Aslanyürek, 2004: 90).

Kompozisyon oluşturulurken konuların birbiri ile tutarlı bir hal alması çok önemlidir. Kompozisyonun temeli, tutarlılığa dayanmaktadır. Senaryonun en güçlü parçası kompozisyonudur. Kompozisyon kadar olay da senaryo için önemli bir unsurdur. Her bir olay içinde hareketlilik kazandırılmalı, değişkenlikler oluşturulmalıdır (Aslanyürek, 2004: 118).

Senaryo oluştururken yazan kişinin yaşam içerisinden konuları seçmesi, canlılık katması, senaryonun büyük bir kitleye ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Senaryo ne kadar gerçekçi ise okur ya da izler kitle senaryoyu o kadar çok benimseyecektir.

Düşünce, konu, kompozisyon ve olay unsurları bir araya geldiği zaman senaryoyu oluşturmaktadır. Senaryoyu, teknik bir yetenek üzerinden ele alınması gereken, teknik sınırlardan çıkmadan sinemaya uygun bir şekilde oluşturulmasına özen gösterilen 7. sanat olarak kabul eden Eliot; metin, görsel ya da ses yolu ile bireylere ulaşacak olan düşüncenin, yazıya aktarılma aşamasında kurallara uyulması gerektiğini söylemektedir (Eliot, 1972: 64).

Tarkovski, senaryonun aslında bir edebiyat türü olarak kabul edildiğini fakat bunun doğru bir kanı olmadığını ifade etmektedir. Senaryo hiçbir şekilde edebiyatla ilişki içinde olamaz. Senaryo film için yazılıyorsa, sanki film çoktan çekilmiş gibi yazılmalı, filmde istenen içerikler en başında senaryoda belirtilmelidir. Senaryonun edebi bir eser olamamasının nedeni, tüm hareketleri, sözleri bünyesinde barındırmasıdır. Senaryonun dili herkes tarafından anlaşılmalıdır.

Bir film, bir tiyatro yazılı metin olmadan ortaya koyulmaya çalışıldığında oldukça zorlu bir süreç oluşmaktadır. Hem filmlerde hem de tiyatrolarda sıklıkla senaryolardan yararlanmak daha kaliteli bir eser ortaya çıkarmak adına önemlidir. Sinemalarda ve dizilerde hem sinemanın hem de dizinin kurallarına uygun olacak şekilde bir başa ve bir sona sahip olan yazılı metinler senaryo olarak kabul edilmektedir (MEGEP, T.M.E.B., 2011: 2).

Senaryo sadece tek bir format üzerinden değil, iki farklı format üzerinden ele alınan bir unsurdur. Bunlardan biri Amerikan formatı, diğeri ise Fransız formatı olarak ele alınabilir.

1.6.1. Amerikan ve Fransız/İtalyan Formatı

Amerikan tarzı senaryolarda mekan tanımı gibi unsurlar, bir sayfa içinde 15 cm'lik bölümde yazılmalı, sayfa yapısının tam orta bölümünde 7,5 cm genişlikte konuşma metinleri yer almalıdır. Bu tarz senaryolar içerisinde hiçbir şekilde italik ya da renkli bir yazı bulunmaz. Tüm sahne başlıkları 11 punto ile belirtilir ve büyük harfler ile yazılır. Bu tip senaryoların temel mantığı 1 sayfanın 1 dakika olması üzerinedir. Eğer ki bir senaryo 150 sayfa ise bu 150 dakika film olacağı anlamına gelmektedir. Her bir senaryoda olduğu gibi üç ana bölüm üzerinden inceleme yapılmalıdır: serim, düğüm ve çözüm.

- Serimler 30 dakikalıktır ve 2 sekanstan oluşur.
- Düğüm 60 dakikalıktır ve 4 sekanstan oluşur.
- Çözüm ise 30 dakikalıktır ve 2 sekanstan oluşur.

Her ne kadar senaryolar için belli başlı kurallar sunulsa da yazım aşamasında kurallarda esneklik olabilir, farklı kurallara uygun çevrimler yapılabilir. Senaryo için ön planda olan etken karakter ise serim bölümünün girişinde karakter analizinin yapıyor olması gerekir. Serim bölümü içinde, karakter ile ilgili bazı sorulara yanıt bulmak önemlidir: Karakter kimdir, Ne iş yapar, Ne ile uğraşır? İlk sekans içinde genel tanım yapılırken ikinci sekansta karakterin hangi durumda olduğu, nasıl bir zorluk ile baş ettiği anlatılmalıdır. İkinci sekans karakterin ayakta kalmaya çalıştığı zamanları ele almalıdır. Serim bölümünde zorluklar ile karşılaşan karakter düğüm bölümünde, tüm bu zorlukların içinde kendini bulacaktır. Karakter, belirli zorluklar ile bu bölümün ilk iki sekansı içinde savaşıyor, bir şeyler kaybedecektir. Aksiyon ve gerilim bu iki sekansta tavana ulaşmalıdır. Düğüm bölümünün ikinci iki sekansında ise karakterin bu zorluk ile mücadelesi ve engelleri aşarak amacına ulaşma eğilimi gösterilmelidir. Engellerin bu bölümlerde tamamen ortadan kalkıyor olması gerekir. Çözüm bölümünde ise asıl amaç ortaya çıkar ve karakter bu amaca oldukça yakın olacaktır. Amacına erişip erişemeyeceği, senaryonun iyi mi, kötü mü sonuçlanacağı çözüm bölümünün ikinci sekansında belli olmalıdır. Senaryo işlenişi olarak böyle bir düzene uyan pek çok film gişede büyük başarılar elde etmiştir (Tutar, 2018). Türkiye’de bu tarz senaryolar genellikle sinemada tercih edilmekte, dizi senaryolarını kapsamamaktadır. Fransız/İtalyan formatında ise, mekanın bulunduğu alan, iç ve dış çekim için uygun yerler, gece ve gündüz çekim zamanı, yani sahnelerin tanımları, kağıdın sol bölümünde yer almalıdır. Sahne içinde yer alacak olan tüm diyaloglar ise sağ bölümde yazılmalıdır. Kayıtların her biri ikiye ayrılır ve sağ, sol bölümü olarak kullanılır (Tutar, 2018). Dizi sektörü için çok daha uygun bir senaryo yapısıdır, filmlerde genel olarak kullanılmaz.

1.7. Televizyon Dizilerinde Algı

Algının TDK’deki anlamı, bir şeye dikkat vermek ve o şey ile ilgili bilgi edinecek kanıları toplamak, idraktır. Algılamamanın TDK’deki anlamı ise idrak etmek, herhangi bir olayı ya da nesneyi duyular aracılığı ile fark etmektir (TDK, 2011: 92). Duyum ile algı birbiri ile yakından ilişkili olan birer unsurdur. Duyumun TDK’deki anlamı duyuyolları

üzerinden izlenim elde etmek olarak kabul edilmektedir (TDK, 2011: 731). Algı, sadece tek bir duyu organı ile elde edilebilecek bir durum değil, birçok duyunun bir arada çalışması, verileri alması, değerlendirmesi ve bir sonuca bağlaması durumudur. Algı, dış ortamdaki gelen bilgilerin her birini tek tek ayırmakta, ardından bütünlemede, her bir bilgiyi birbiri ile anlamlı bir biçime getirmekte, geçmiş bilgiler ışığında kullanılmaktadır (Cırhinlioğlu, 2010: 60). Algı ile duyum arasındaki ilişkiyi anlamak için örneklendirme yapılırsa sesi bir duyum olarak nitelemek, sesin ait olduğu nesnenin bir uçak olduğunu anlamak ise algıdır. Aynı durum görme duyumu için de geçerlidir ve bir şekle bakmak duyum, şeklin araba olduğunu anlamak ise algıdır (Özer, 2012: 150).

1.7.1. Görsel Algı, İlgili Kuramlar ve Yaklaşımlar

Görsel algı, duyular sayesinde elde edilen tüm verilerin zihinde oluşturmuş olduğu tüm görsel durumlar olarak tanımlanmaktadır. Görsel algının ortaya çıkış aşamasında en önemli etkenlerden biri, görsel duyular üzerinden zihne gelen verilerdir (Kayapa, 2011: 349). Görsel duyular, algının oluşumunda ve gelişiminde büyük bir rol oynamakta, verilerin her birini zihin üzerinden somutlaştırmakta, göz ile görülen tüm verileri zihin üzerinde emir-komuta sistemine iletmekte ve beynin serebral korteksinde görselin depolanmasını sağlamaktadır. Görsel algı söz konusu olduğunda renkler, şekiller, zeminler, derinlikler ve hareketler birer parametre olarak sunulmaktadır. Parametrelerin her birinin bir araya gelmesi ile birlikte insanlar sadece görme duyumu ile nesnelere fiziksel bir etkileşim yapmadan onların ne olduğunu algılayabilmektedir (Yücelyiğit ve Aral, 2016: 256).

Bir bireyin gün içinde yapması gereken tüm işler konusunda başarı sağlayabilmesi, kendini geliştirmesi ve sürekli öğrenmeye açık olabilmesi için alanlar içindeki algılarının yüksek olması önemlidir. Algıda herhangi bir eksiklik söz konusu olduğunda görsel hafızanın kullanılması, el ve göz birlikteliğinin sağlanması, okuma ya da yazma gibi işlemlerin yapılması mümkün olamaz (Türköz, 2014).

1.7.1.1. Gestalt Görsel Algı Teorisi

Alman ve Avusturyalı filozofların teorilerinden biri olan Gestalt Teorisi, 20.yy başlarında ele alınan, temel olarak kişilerin nesnelere üzerinden tam bir algının nasıl sağlandığı sorusuna dayanan bir teoridir. Max Wertheimer, Wolfrang Köhler ve Kurt

Koffka bu teorinin temellerini birlikte atmış, algı üzerinden görselliğin önemini içermiş ve modern sanat için bir ilerleme kaydetmiştir. Bilim insanları için formlar, bir algının en küçük yapıtaşıdır. Özellikle öğrenme, bellek ve hafıza gibi durumlar bu formlar üzerinden yeni boyutlara ulaştırılmıştır (Eryarar, 2011: 127).

Gestalt Teorisi'nin temel felsefelerinden biri şudur: Parçaların bir araya getirdiği bütün, parçalara göre çok daha büyük bir anlam içerir (Erişti, Uluuysal ve Dindar, 2013: 49). Gestalt Teorisi belirli ilkeler çerçevesinde bir çatı oluşturmaktadır ve bu ilkeler de Max Wertheimer tarafından ortaya koyulmuştur. Söz konusu ilkeler:

- Yakınlık,
- Benzerlik,
- Süreklilik,
- Kapalılık olarak sunulmakta, bunlara:
- Simetri,
- Devamlılık
- Figür fon ilişkisi de dahil edilmiştir (Eryarar, 2011: 128).

İlkelerin diğer isimleri algıda organizasyon ve algıda örgütlenmedir. İlkeler ise aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

- 1. Yakınlık:** İki ya da daha fazla olan nesnelerin, yan yana durması halinde bir bütün olarak algılanması durumu olarak açıklanabilir (Eryarar, 2011: 129). İki farklı nesne hem mekansal hem de zamansal açıdan birbiri ile çok yakın ise bu iki nesne bir bütün olarak algılanacaktır (Erişti, Uluuysal, Dindar, 2013: 49).
- 2. Benzerlik:** Birbirine göre herhangi bir şekilde benzemiş olan nesnelerin her birinin bir arada algılanması durumudur (Eryarar, 2011: 129). Benzerlik değişkenlerine bakılacak olursa cinsiyet, renk, yapı, doku gibi unsurlar ile karşılaşılmaktadır (Erişti, Uluuysal, Dindar, 2013: 49).
- 3. Kapalılık:** Görseline bakılarak algılanmış olan bir nesnenin boşlukları doldurmak amacı ile algılanması durumudur. Kapalılık durumunda eksik olan bölümleri boş olarak değil, bütün olarak algılamak mümkündür.

4. **Simetri:** Tam ortasında herhangi bir çizginin olduğu kabul edilen nesnelerin iki bölümünün de birbirine aynı olması durumu, simetri olarak adlandırılmakta, nesnelere bütün olarak algılanmaktadır.
5. **Figür-Fon İlişkisi:** Fon ile nesne arasında belirgin farklılık bulunduğu durumlardır. Buradaki belirgin durum bir nesnenin arkasında bir fon olduğu algısıdır (Eryarar, 2011: 130-131).
6. **Devamlılık:** Uzunlamasına bir şekli olan ve belirli bir bitişi bulunan nesnelerin, bittiği yerden itibaren ulaşabileceği son alana kadar algılanması durumudur (Eryarar, 2011: 132).
7. **Basitlik:** Herhangi bir uyarıcının, kişiler tarafından en kolay hallerinin algılanması durumudur (Erişti, Uluysal, Dindar, 2013: 50).

Gestalt için fikir üreten kişilerin belirlemiş olduğu yasalar, Pragnanz Yasası olarak kabul edilmektedir. Koffka, tüm parametrelerin uygun olduğu bir alan içinde organizmalar, daha iyi ve başarılı bir bütüne doğru yöneliyorsa bu durum Pragnanz Yasası ile mümkün olan bir durumdur açıklaması yapmıştır. Uyarıcıların sağlamış olduğu her bir uyarı bu yasa sayesinde bütün bir şekil ile eksik olmadan beyin tarafından algılanmaktadır (www.ankara.edu.tr). Pragnanz Yasası, gerek algılama, gerek öğrenme gerek ise bellek incelemesi konusunda önemli artılar sağlamakta, bu nedenle hem kişilik çözümlerinde hem de psikoterapi alanında sıklıkla kullanılmaktadır. Pragnanz Yasası tek başına uyarıcılardan gelen uyarıları algılama konusunda yeterli olamaz. Bunun yanında bir kişinin inanç duygusu, var olan gereksinimleri ve tutumları da algılamaya etki etmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında neden insanların aynı nesneyi farklı şekillerde algılayabileceği konusunda bir fikir sahibi olunmaktadır.

Her bir kişi bir nesneyi ilk olarak yükseklik ve genişlik parametreleri üzerinden algılamakta, bu iki parametre ise algıda derinliği ortaya çıkarmaktadır. İki boyutlu bir nesnenin beyinde üç boyutlu hali alabilmesi için derinlik kavramı önemli bir yere sahiptir (Erdem, 2015: 67-68).

Evren üç boyutludur ve bu üçüncü boyutun algılanabilmesi için derinlik kavramının anlamı bilinmelidir. Palmer, derinlik kavramını dört farklı başlık altında toplamış, bu başlıkları ise göze gelen bilgiler, stereoskopik bilgi, dinamik bilgi ve resimsel bilgi olarak adlandırmıştır (Palmer, 1999).

Kayapa (2011) derinlik algısını ele almış, derinlik kaynaklarını incelemek gerektiğine inanmış, uyum ve yakınsama konularını daha detaylı incelemiştir. Uyum, göz kasları, objeye odaklanabilmek adına lens biçimlerine etki edilmesi durumunu oluştururken; yakınsama, retina tarafından algılanmış olan objenin daha yakından incelenebilmesi için oluşturulan göz hareketini nitelendirmektedir. Stereoskopik bilgi, iki göz arasında var olan aralığın bilgi kaynağı yani diğer bir deyiş ile retina ayrılığı olarak kabul edilmekte, var olan bu yansıma ise beyinde derinlik algısını oluşturmaktadır. Dinamik bilgi, kişinin gerçek dünyayı direkt olarak retinası ile algılaması ancak, bu aşamada göreceli değişikliklerin oluşması durumudur. Göreceli değişiklikler hareket paralaksı olarak nitelendirilmekte, bu kavram nesne ile gözlemci arasında var olan mesafenin bilgisini sunmaktadır. Resimsel bilgi ise statik olarak sunulan iki boyuta sahip olan bir düzlem içinde gölge, perspektif, bilindir boyut, göreceli boyut gibi birbirinden farklı parametreler üzerinden incelenme durumudur (Kayapa, 2011: 349).

Herhangi bir nesnenin hareketi ya da titreşimi hava moleküllerinde bir dalgalanma meydana getirmektedir. Hava moleküllerinde oluşan bu dalgalanma ise ses dalgalarının zeminini oluşturmaktadır. Ses dalgaları sayesinde bilgileri taşımak mümkün olmaktadır. İşitsel ses biliminde ise bu dalgalar sinüs dalgası olarak kabul edilmektedir. Sinüs dalgalarının tanımlanmasında bazı akustik özellikler ön plana çıkmaktadır. Bunlardan biri frekanstır (Mirza, 2019).

Frekansın birimi Hertz (Hz)'dir ve nesnenin ne kadar titreştiğini belirtmektedir. Yüksek birimden alçak birime gelen hava basıncının bir saniye içerisindeki sayısını ifade etmektedir. Bir kişi 20-20.000 Hz aralığındaki sesleri duyabilmektedir. Kişinin yaşındaki ilerleme aralığı değiştirmektedir (Mirza, 2019).

Sinüs dalgaları frekanslarında olan değişiklikler "pitch" olarak ifade edilmektedir. Pitch genel olarak titreşim oranlarını algısal olarak iletmektedir. Hava basıncında meydana gelen değişimin büyüklüğü genlik olarak ifade edilmekte, desibel olarak birimlendirilmiştir. İki ses arasındaki oranın temsilcisi desibeldir. Akustik özelliklerden biri de fazdır. Faz, radyan ve derece ile ölçülmektedir. Seslerde belirli faz farkları bulunmaktadır ve bu durum sesin lokasyonunun belirlenmesi adına önemlidir. Fourier kuramına bakıldığında sinüs dalgaları yeterli sayıda olduğunda sesin ortaya çıkması mümkündür. Aynı şekilde müzik ya da konuşmada çıkan seslerin sinüslerine

ayrıştırılması da imkanlar dahilindedir. Seslerin tanınabilmesi için harmonikler içerisinde yer alan amplitütlerin kalıplanması gerekmektedir (Mirza, 2019). Gestalt Teorisi, gerek algı, gerek ise görsel algı ile ilgili büyük çalışma konularından biri olsa da Gestalt Teorisi'nden daha farklı çalışmaların olduğunu da söylemek gerekiyor.

1.7.1.2. Diğer Kuram ve Yaklaşımlar

Yapılandırmacı öğrenme kuramı, öğrenme eyleminin temelini ele alan ve nasıl öğrenilmesi gerektiğini anlatan kuramlardan biri olup, Jean Piaget, Vygotsky, Leontev, Vice ve Dewey tarafından ortaya koyulmuştur. Geçmişte tecrübe edilen konular bu kuram adına önemli bir yere sahiptir ve kuramın temeli öğrenmenin geçmiş ile ilgili olduğuna bağlıdır. Etkin bir öğrenme ile eleştirel düşünme yeteneği unsurlarına sahip olan yapılandırmacı öğrenme kuramı için öğrenme eylemi, beş farklı aşamadan oluşur.

1. Dikkat çekme,
2. Keşifte bulunma,
3. Açıklama yapma,
4. Bilgileri geliştirme,
5. Bilgileri değerlendirme.

Söz konusu yeni bir bilgi almak ise önce yorumlamak, sonra anlamlandırmak belirli bir algının ortaya çıkmasına vesile olmaktadır (www.ankara.edu.tr). Bir diğer yaklaşım Kurgusal yaklaşımdır. Kurgusal yaklaşım söz konusu olduğunda önemli olan en önemli alan bellektir. Kurgusal yaklaşım fikrini savunan kişilerin Gestalt Teorisi'ni eleştirmelerindeki en önemli neden Gestalt Teorisinde bellek kavramının saf dışı bırakılıyor olmasıdır. Algılama durumu, bellekte yer edinmiş olan geçmiş bilgilerin bir yansıması olarak oluşmaktadır (Erdem, 2015: 68). Olasılıklı öğretme kavramı ise, beyin içinde yer alan geçmiş ve yakın geçmişte gerçekleşmiş olayların temeli üzerinden ortaya çıkan bir kavramdır. Mesajın aktarılması gereken hedef kitle, belirli bir beklentilere sahip olmakta ve kuram da bu beklentileri karşılamayı öngörmektedir. Geçmiş ve yakın geçmiş üzerinden bir bağlantı sağlandığı için bir aracı olarak kabul edilebilmekte, dolayısıyla aracı da öğrenme ve algılamada önemli bir yeri olmaktadır (Erişti, Uluysal, Dindar, 2013: 50). Diğer kuram olan bilişimsel algı kuramı, ele alınacak olan materyalin bir yandan sade bir yandan da anlaşılır olması, bunun yanında algılayacak olan kişide var olan bilgilerin geçmiş tecrübeler ile ortaya çıkması, var olan ön bilgiler

ile de bir bütün sağlanması algıdaki bütünlüğün sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Erişti, Uluuysal, Dindar, 2013: 50). Doğrudan algı kuramıysa, söz konusu olan tüm objelerin, uyarının tüm işe yaramaz unsurlardan temizlenmiş bir şekilde hedef kişilere ulaştırılması durumunu ele almaktadır. Kuram içinde uyarının nitelikleri önemlidir. Bunun yanında sunum aşamasında bir başka materyalden yararlanılmaz ve doğrudan bir sunum söz konusu olur. Hareket eden nesnelere duran nesnelere göre çok daha baskın bir şekilde ortaya çıkarılır, aynı zamanda yakınlığın ve uzaklığın yani mesafenin algı açısından önemli bir rol oynadığı söylenebilir (Erişti, Uluuysal, Dindar, 2013: 50-51).

1.8. Gerbner'in Ekme Kuramı ve İlgili Diğer Kitle İletişim Kuramları

1.8.1. Gerbner'in Ekme (Yetiştirme) Kuramı

George Gerbner ve arkadaşları 1967 senesinde yapmış oldukları bir proje ile şiddet konusunda araştırma yapmış, bunu da Pennsylvania Üniversitesi, Ulusal Komisyonu'nda yayınlamıştır. Proje “Kültürel Göstergeler” olarak anılmakta, bu çalışma içinde ise Ekme Kuramı ortaya çıkmaktadır. Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı, genel olarak kitle iletişim araçları ile yapılan yayınların insanların inançlarını ve düşüncelerini nasıl etkilediği konusunda fikir sağlamaktadır. Gerbner, televizyonda var olan yayınların kişilerin düşüncelerini etkilediğini, aynı zamanda davranışlarda da farklılıklar yarattığını savunmaktadır (Güngör, 2013: 110).

Gerbner'in liderliğini yapmış olduğu bir grup insan, kitle iletişim araçlarının bireylerin-toplumların düşüncelerini ve hareketlerini nasıl etkilediği konusunda bir araştırma yapmış, böylece Ekme Kuramını ortaya çıkarmıştır. Bu kuram çerçevesinde kişilerin kendilerini yetiştirmesinde ve hayat standartlarını belirlemede televizyonun önemli bir yeri olduğu kabul edilmektedir (Işık, 2002: 85).

Gerbner'in üzerinde durduğu en önemli noktalardan biri televizyonun belirli semboller ile insanların yaşantılarını yönlendirmesidir. İnsanların değerlerinin yeniden yazıldığını düşünen Gerbner'e göre, belirli bir toplumun aynı anda seyretmiş olduğu televizyon programları paylaşılan değerlerin aynı olmasına etki etmektedir. Böylelikle insanların öncelikleri ve neye önem vermedikleri birbiri ile benzeşmeye başlamaktadır. Tüm kitle iletişim araçlarının temel amacı kamuoyu yaratmak olarak kabul edilmektedir. Televizyon bu konuda en başarılı kitle iletişim araçlarından biridir ve düşüncelerin, iletilmek istenen

mesajların topluma en çabuk şekilde ulaştırılmasını sağlar. Gerbner televizyonun değişken ya da ortak olan tüm simgeler, insan beyninde bir yere etki ettiğini savunmaktadır. İçerisinde yerlerin bulunduğu, belirli rollerin üstlenildiği, sosyal olarak belirli konumlara getirilen öğelerin bulunduğu yapımlar, insanların yaşam standartlarını etkilemektedir. Tüm bu unsurların içinde bulunduğu ortam “televizyon dünyası” olarak kabul görmektedir. Gerçek yaşam ile televizyonlarda sunulan yaşamlar arasında bazı zamanlarda belirgin farklılıklar söz konusu olmaktadır. Televizyonlar ara sıra da olsa “objektif bir gerçeklik” sunabilmekte, sunulan bu gerçeklikse insanlara baskın olan ideoloji neyse onu dayatmaktadır. Televizyondaki yaşam ile gerçek yaşam arasındaki tüm bu farklı değerler, doğru bir sistematik çözüm ile kolayca belirtilmektedir. Televizyonda yer alan kahramanlar ile gerçek kişiler birbirleri ile uyumlu olabilmekte, insanlar bu kahramanları içselleştirebilmektedir (Gerbner ve diğ., 1976). Televizyonda yayınlanan herhangi bir mesaj, bireylere anında etki etmemektedir. Hiçbir toplum televizyon üzerinden gelen mesajları hemen ertesi gün hayatlarına aktaramaz. Bunun için belirli bir zaman dilimi boyunca televizyonda o mesajın görülmesi, alınan mesajın çevredeki insanlar ile tartışılması gerekmektedir. Hatta bazı durumlarda gelen mesajların kabullenışı bir hayli zor olabilmektedir. Bu nedenle televizyonlar kısa vadede değil, uzun vadede insan yaşamına etki etmektedir. Haber, eğlence, müzik gibi farklı yayınlar kabullendirilmek istenen inançları sessiz, sedasız bir şekilde insanlara ulaştırmaktadır. İstenen mesajların bireylerin fikirlerine ve değerlerine empoze edilmesi unsuru ekme işlemi olarak kabul edilmektedir. Gerbner, insanların fikirlerinin yavaş yavaş değişme sürecini filizlenmeye benzetmektedir (Güngör, 2013: 111).

Endüstriyel kapitalist sistem ele alındığında televizyonun en önemli silahlardan biri olduğunu söylemek gerekmektedir. Gerbner’e göre televizyonun ilk amacı insanların davranışlarını ve fikirlerini değiştirmek değildir. Mevcut olan fikirlerin güçlendirilmesi, böylelikle kapitalist sisteme hizmet edilmesi amaçlanmaktadır. Gerbner yapmış olduğu araştırma sonucunda çocukların ve gençlerin, diğer yaş gruplarına göre daha fazla televizyon başında zaman geçirdiği sonucuna ulaşmıştır. Televizyonda yayınlanan ve içeriğinde şiddet bulunan programların insan üzerindeki etkisi kişileri saldırganlığa yöneltmemiş, aksine kanun ve düzen açısından bilgilenmelerine vesile olmuştur (Yaylagül, 2012: 75). Ekme - Yetiştirme kuramı incelendiğinde televizyonun bireyler üzerinde bir beklentiye neden olduğu, daha sonra da bu beklentiyi karşılamak için

girişimlerin yapıldığı kanısına ulaşılmaktadır. Tüm bireyler bir süre sonra kendi yaşamlarından uzaklaşmakta, televizyonun yapay yaşamı içinde kendilerini kaybetmektedir (Güngör, 2013: 112). Kuramın en önemli noktalarından biri şudur: televizyon izler kitlesinin gerçek yaşamdaki algısı ile televizyonda sunulan gerçeklik algısı birbiri ile uyumludur. Gerbner'e göre televizyon belirli semboller sayesinde toplulukların baskın değerlerini, izler kitleye ekmektedir. Bu konuda yapılacak çözümleme için izler kitleler televizyon izleme sıklıklarına göre ayrılmış ve sorulara nasıl cevap verdikleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı televizyon başında geçirilen saatler ile kişinin televizyondaki mesajlardan etkilenmesi arasında bir bağlantı olup olmadığını anlamaktır (Taylan, 2011: 58).

1.8.1.1. Yaklaşımın Yöntemi

Kültürel göstergeler projesi söz konusu olduğunda burada iki farklı unsur bulunmaktadır. Bunlardan biri ileti sistemidir. Diğeri ise “ekme” çözümlemesi olarak kabul edilmektedir. Her bir televizyon programının belirli bir ileti sistemi vardır ve bu sistemi anlamak adına programların çözümlenmesi gerekir. İçeriklerin analizleri yapıldığında TV çevresinde nasıl özellikler olduğu anlaşılır. Özelliklerin bütünü izler kitleye verilen dersler olarak kabul edilir. Araştırma yapılması gerektiğinde “televizyon yanıtı” ile ilgili sorulara yanıt bulmak önemlidir ve bu yanıtlar için de bu derslere odaklanılmalıdır. Söz konusu “televizyon yanıtı” soruları değilse o zaman istatistik bilgiler gerekecektir. Televizyon izlenme oranları üç farklı kategoride sınıflandırılmaktadır. Bunlar: az, orta ve çoktur. Analiz yapılırken izler kitlenin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi ve geliri önemli parametreler arasında yer almaktadır. Toplumsal statü de önemli bir etkiye sahiptir ve işçi sınıfı, orta sınıf ve üst sınıf olarak değerlendirme yapmak gereklidir. Ekme çözümlemesi yapılabilmesi için izler kitlenin TV'ye ne kadar zaman ayırdığına bakılır. Televizyon izleyenlerin az ya da çok olması yanıtlarda farklılık yaratacaktır. Buradaki amaç yapılan inceleme sonrasında televizyonu çok sık izleyenlerin verilen dersleri hayatlarına, televizyonu az izleyenlere göre ne kadar yansıttığı sorusuna yanıt bulmaktır. Televizyonun izler kitleyi ne kadar etkilediği “ekme” kavramı ile açıklanabilir. “Ekme”nin başarılı olup olmadığını anlamaya yardım eden parametre ise izler kitlenin yanıtlarının arasındaki yüzde farkıdır (Gerbner ve diğ, 1982: 103).

1.8.1.2. Yaklaşımın Bulguları

Gerbner (1982), televizyon ve ekme kuramı arasında pek çok farklı ilişki kurmuştur. Bu ilişkiler şu şekilde açıklanabilir.

(1) Televizyonun öykü anlatma aracı olarak hizmet veriyor olması, insanların dramadan reklamlara, haberlerden TV programlarına kadar pek çok yapımdan ortak imajlara ulaşmasını sağlamaktadır. Her bir televizyon belirli simgeleri izler kitleye yansıtır. Yansıyan bu simgeler doğuştan itibaren kişilerin üzerine etki eder. Simgesel bir çerçeveye oluşturabilmek adına iyi bir denetim sağlanması gerekir.

(2) Halk ile ticari televizyonlar birbiri ile iç içe değildir. Ticari televizyonlara halkın etki etmesi mümkün kılınmamaktadır. Bu tür televizyonlar tamamen özel sektörün elindedir. Reklam yapan pek çok şirket, ticari televizyonları teşvik eder. Hem müşteri kazanır hem de hem de kazançlı çıkar. Bu nedenle de ticari televizyon firmalarına belirli ödemeler yapar.

(3) Televizyonların temel amacı geniş bir izler kitleye sahip olmak ve bunu yaparken minimum gider sağlamaktır. Televizyonlar genel olarak nüfusun dikkatini çekecek yayınlar yapmayı amaçlamaktadır. Bunun yanında yayınların içinde çok belirgin çatışmalar bulunmamalıdır. Birbirine tezat olan konuları işlerken mutlaka bir dengeleme sağlanmalıdır. Görevi olan bir öge merkezden sapmış olsa bile aşırı görüntüler ile desteklenerek orta nokta bulunmalıdır. Tüm bunların amacı verilmesi amaçlanan dersin izler kitle tarafından ılımlı bir şekilde algılanmasını sağlamaktır (Gerbner ve diğ., 1982: 105).

(4) İzler kitle içindeki bireylerin her biri farklı yaşam standartlarına sahiptir. Her birinin dünya görüşleri de birbirinden farklıdır. Ancak, sunuşların her biri tüm kesimlere hitap edecek pozisyonda olmaktadır. Söz konusu ana akım olduğunda dünya görüşünün genellendiğini görmek mümkündür. Her bir sektörün içinde bulunduğu sunuşlar belirli bir dünya görüşünü direkt olarak izler kitleye aktarır.

(5) Toplum genel olarak gerçek ilişkiler yerine televizyon ilişkilerini tercih etmektedir. Bireylerin birbiri ile olan ilişkileri popüler kültürden net bir şekilde etkilenmektedir.

(6) Ekme kuramı ele alındığında daha çok Amerikan kültürünün ön planda olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak, demografik nitelikler her zaman yansıtılmamaktadır. Buna örnek vermek gerekirse televizyon yapımlarında erkeklerin kadınlardan daha

üstün olduğu vurgulanmaktadır. Bu aşamada kadın sürekli erkeğe hizmet etmekte ve erkek nüfusu kadınlara göre daha fazla tutulmaktadır.

(7) Televizyonlarda en çok ele alınan kesim Amerika'nın orta sınıfıdır. Yayınlardaki hikayelere odaklanıldığı zaman orta gelirli bir ailenin mükemmel bir hayat sürdüğü görülmektedir. Amerikan dizileri ele alındığında 10 adet karakterin 7 tanesi orta sınıf olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçeğe bakıldığında Amerika nüfusunun %67'si işçi sınıfına aittir. Ancak, televizyona bakıldığında bu oranın %10 olduğu görülmektedir. Televizyon sektöründe yer alan düşük oranlı temsil, genel olarak insanların kısıtlanmış hayat şartlarını, kısıtlanmış aktivite alanlarını ve ön yargılı imajlarını ekmeyi hedefler (Gerbner, 1979: 180; Gerbner, 1982: 106).

Gerbner (1960) Lasswell'in daha önce yapmış olduğu araştırmaları incelemiş ve medyanın aslında kültürel bir birleştirici olduğu kanısına varmıştır. Gerbner aynı zamanda medyanın kitle iletişim aracı olarak sosyalleştiren bir görev üstlendiğini vurgulamaktadır. Genel olarak medya izler kitle üzerinde bir ekme işlemi yapar ve bu sayede izler kitle direkt olarak televizyon gerçeğini özümser.

İzler kitle için televizyon bir zorunluluk değil, bir tercihtir. Bu nedenle de televizyondan izler kitleye ulaşan her bir gerçek, izler kitle tarafından emilir (Gerbner, 1979: 180). Televizyon için günün çok saatini harcayan izler kitle bu gerçeklerden çok daha fazla etkilenmektedir. Aynı zamanda yalnızlık çeken ve genç olan izler kitle bu gerçekleri daha çabuk kabullenmektedir (Hawkins ve Pingree, 1983).

Gelecekte nasıl bir seçim yapılması isteniyorsa televizyon bu gerçekleri izler kitleye ekecektir. Televizyon, günlük kültürler söz konusu olduğunda önemli bir kaynak olarak kabul edilmektedir. Geçmiş zamanlara da bakıldığında televizyonun en güçlü kültürel bağları kuran icat olduğunu söylemek mümkündür (Gerbner ve diğ., 1982: 109). Her ne kadar liberaller fazla televizyon izlemiyor olsa da kültürel etkileri bünyelerinde taşımaktadır. Geleneksel alanlarda farklılık söz konusu olduğunda bunu yumuşatmak adına televizyonlar önemli bir rol oynamaktadır. Ekme kuramı söz konusu olduğunda Gross önemli araştırmalarda bulunmuştur. Gross'a göre, endüstriyel düzenin en önemli parçalarından biri televizyondur ve endüstrinin kültürel kaynağı olarak kabul edilir. Televizyonlar değerleri değiştirmek için değil, dengelemek için hizmet vermektedir (Boyd-Barrett ve Braham, 1987).

1.8.1.3. Yaklaşımın Eleştirisi

Ekme analizi sayesinde sadece bazı ideolojik mekanizmaları çözmek mümkün olabilir. Bunun nedeni ideolojinin pek çok farklı dala hitap etmesidir. Alan araştırması yapmak ya da içeriği analiz etmek, buralardan veri sağlamak sadece kısıtlı bir sonuca ulaşmaya yardımcı olacaktır. Gerbner genel olarak kültürel alanda yapılacak yorumlar için ana akım etkisinden yararlanmakta, yaklaşım tarzlarını seçerken çerçeveyi aşmamaktadır. Söz konusu psikolojik, kültürel ya da siyasi bir ekme işleminde televizyon dünyayı yansıtmaz, sadece sembolik bir çevreyi ifade eder (McQuail ve Windahl, 1993: 100). Tüm bu durumlar göz önüne alındığında Gerbner'in bu yaklaşımı Türkiye'de medya emperyalizmini test etmek için kullanılabilir. Bu aşamada televizyonların yansıttığı gerçeklerin, asıl gerçekten çok farklı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Televizyonu az tercih edenler ile çok tercih edenler arasında herhangi bir farklılık olmadığı da ampirik veriler ile anlaşılabilir. Burada "null hipotezi" önem teşkil etmektedir. Bu hipotez ya reddedilir ya da kabul edilir.

Weimann (1984) yapmış olduğu çalışmada İsraili gençler üzerinden veriler elde etmeye çalışmıştır. Bu veriler sayesinde Amerika ile ilgili bilgilerin elde edilmesinin televizyon izleme süreleri ile ilişkisi üzerinde durulmuştur. Sonuca bakıldığında ise televizyonu fazla izleyenlerin Amerika gerçeğinin televizyonda yansıtılan gerçek olduğunu sandığı ortaya çıkmıştır.

Eleştirilerin gelmesinin bir nedeni Gerbner'in liberal çoğulculara karşı bir tutum sergilemesidir. Bu nedenle 1990'lı yıllarda liberal çoğulcu görüşlerin Gerbner karşıtı olduğu görülmektedir. Gerbner'e göre liberal çoğulcu izler kitle "direnen izler kitle" dir. Aynı zamanda "kendi anlamına kendi karar veren izler kitle" de Gerbner için anlamsızdır. Çünkü bu kitlenin görüşleri hiçbir şekilde genele indirgenemez (Gerbner, 1997: 58).

1.8.2. İlgili Diğer Kuram ve Yaklaşımlar

İletişim çalışmalarına bakıldığı zaman kitle iletişim araçlarının toplum üzerinde büyük bir güç kaynağı olduğu görülmektedir. Yıllar geçtikçe izleyici pasif durumdan aktif duruma geçmiş, böylelikle sorumluluk tamamen izleyicilere aktarılmıştır. Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımı çerçevesinde izleyici pasif değil, aktif bir konuma getirilmiştir.

İletişim böylelikle araç merkezli yapıdan izleyici merkezli yapıya geçiş sağlamıştır. 1950’li yıllarda yapılan birçok araştırmanın amacı izleyicinin bilinçli olduğunu, kendi kararlarını alabildiğini ispatlamak olmuştur. Bu aşamada kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı ön plana çıkmıştır. İzleyicilerin iletişim kanallarını hangi amaçla ve ne gibi ihtiyaçlar doğrultusunda kullandığı bu yaklaşım ile anlaşılmaya çalışılmıştır. Söz konusu yaklaşım dahilinde kişiler kendi kararlarını almakta ve irade sahibi olmaktadır (Özer ve Birsen, 2010: 352;).

Yaklaşımın temeline bakıldığı zaman sorunun şu olduğu görülmektedir: “Birey medyaya ne yapar?”. Yaklaşımın temellerini Paul F. Lazarsfeld atmıştır. Yapmış olduğu çalışma kapsamında Herta Herzog radyo kanalını hedef almış, buradaki izleyicileri kontrol etmiştir (Jensen ve Rosengren, 2005: 58). Elihu Katz da yine bu yaklaşımın gelişmesinde rol oynamıştır. İnsanlar gereksinimlerine göre medyayı kullanmakta ve aktif olmaktadır (Özer ve Birsen, 2010). Bir diğer yaklaşım Gündem Belirleme kuramıdır. Yaklaşımın temelleri Bernard Cohen tarafından atılmıştır. Kitle iletişim araçları günlük gündemi hazırlamakta, belirlemekte ve kurmaktadır (Kılıç, 2015). 1972 senesinde McCombs ve Shaw tarafından geliştirilmiş olan bu kuram kapsamında kitle iletişim araçlarının haberler aracılığı ile toplumun gündemi değiştirilmektedir. Yani medya istediği haberi öne çekerek gündemi değiştirme gücüne sahiptir. Medya insanların ne söylemesi gerektiğini belirleyecek güce sahip olmasa da insanların düşüncelerini yönlendirebilmektedir (Kılıç, 2015).

Etkiyle ilgili bir diğer kuram ise Suskunluk Sarmalı kuramıdır. Neumann (1977), bir sarmal olduğunu ve bu sarmalın da sosyopsikolojik bir süreci kapsadığını, bireylerin ise toplum içindeki değişimlere ayak uydurduğunu söylemektedir. Zaman dilimi içerisinde popülaritesini kaybeden görüşlerden vazgeçilmekte, popülarite kazanan görüşlere odaklanılmaktadır. Neumann görüşünü 4 farklı unsur üzerinden açıklamaktadır:

- İnsanlar her zaman sosyal yandan dışlanmaktan çekinmektedir. Her bir insan saygı görme ve popüler olma çabası içerisinde.
- Dışlanmaktan korkan kişiler popülaritelerini koruma amacıyla çevresinde bulunan insanları takip etmekte, onların yaşam stillerini anlamaya çalışmaktadır.
- Görüşlerin ve hareketlerin ikiye ayrılmaktadır. Bunlar durağan ve değişimdir. Gelenekler durağan olan alanlar içerisinde ve insanlar bu nedenle geleneklere

karşı bir duruş sergilediklerinde dışlanma korkusu yaşamaktadır. Görüşlerin değişime açık olduğu alanlarda ise insanlar görüşlerini ifade ederken doğru kelimeleri bulmak zorundadır.

- Görüşler toplum tarafından kabul edildiğinde insanlar görüşlerini ifade etmekte herhangi bir çekince yaşamazlar. Ancak, görüşler toplum tarafından desteklenmezse insanlar içlerine kapanırlar (Kehya, 2018).

Bunların dışında, D.M. White “eşik bekçiliği” modelini geliştirmiş burada eşik bekçilerinin medya mesajlarını etkilediğini ifade etmiştir. Eşik bekçileri medya kurumları içerisinde hangi konunun haber olacağını, hangisinin haber olamayacağını belirlemektedir. Bu kişilere olaylar gelir ve izleyiciye hangisinin ulaştırılacağına bu kişiler karar verir. Haber editörlerinin birer eşik bekçisi olduğunu söylemek gerekmektedir. Çalışmış oldukları kurumun öncelikle gündemini belirlemeleri, ondan sonra toplumun gündemi üzerinde karar vermeleri beklenmektedir (Mcquail ve Windhal, 2015). Bilgi açıklığı hipotezinde ise, medyanın görevi pek çok konuda topluma bilgi sağlamaktır. Toplum içerisinde herkesin bilgi ve eğitim düzeyi aynı olmasa da haklar aynıdır. Bilgili biri de, bilgisiz biri de devlet ile ilgili önemli kararlar verme yetkisine sahip olabilmektedir. Bu nedenle kitle iletişim araçları bilgileri tam ve eksiksiz sunmakla yükümlüdür. Eğitimli kişilerin sunulan bilgileri daha hızlı alma eğilimi vardır. Her ne kadar medya her iki kesime de aynı şekilde bilgi verse de eğitimli kişiler ile eğitim alamayan kişilerin arasındaki açıklık artmaya devam etmektedir. Ancak, herkesin bildiği konularda yapılan haberlerde bu açıklık minimum düzeydedir (Yaylagül, 2018). Son olarak Ball-Rokeach ve De Fleur’un birlikte geliştirmiş oldukları Bağımlılık kuramında, insanlar toplum ile ilgili bilgileri alabilmek adına kitle iletişim araçlarını tercih etmektedir. Yani bu kaynağa bir bağımlılık söz konusudur. Sosyo-ekonomik ve politik sistemler burada karşılıklı iletişim halindedir ve medya her bir bireyi direkt olarak etkilemektedir (Mcquail ve Windhal, 2015).

1.9. Televizyon Dizilerinde Gerçeklik Algısı

Medyadaki gerçeklik durumu bir yandan soyutu somuta bir yandan da somutu soyuta aktarmada etkilidir. Oluşturulan bir düşünce ilk olarak bir hikayeye ardından da bir senaryoya aktarılır ve son olarak da bu senaryo bir kamera ile görsellik oluşturulur. Söz konusu radyo olduğunda görsellik değil, dinleti ön plandadır ve bu dinletinin

sağlanmasını sağlayan bölüm mikrofondur. Tüm kitle iletişim araçları gerekli olan mesajları hem izleyicilere hem de dinleyicilere gönderir. İletilmiş olduğu an, algının oluştuğu an olarak kabul edilir. Her bir algı bir insanın üzerinde iz bırakır ve her bir iz de bireylerin zihinlerinde bir dünya yaratılmasına etki eder. Davranışsal durum söz konusu olduğunda mesajın iletilmiş olduğu alan içinde bir somutlaşma oluşur ve bu somutlaşma algı şeklinde yeni bir form ortaya çıkarır. Dolayısıyla medya, algı ile gerçeklik arasında sarsılmaz bir döngü oluşturulmasında etkilidir (Damlapınar, 2008: 30-44).

Televizyon, ilk zamanlarından günümüze kadar olan zaman diliminde hem kişilerin hem de hedef kitlelerin üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Televizyon birbirinden farklı türlerin ya da içeriklerin gerçeklik kavramları sade ya da kurmaca olabilmekte, kişiler de bu gerçeklikleri farklı şekillerde algılayabilmektedir. Mesajın kişiye ulaşması ile birlikte bir algı ortaya çıkmakta, bu algıların ortaya çıkması konusunda etkili olan tüm oluşum sürecini incelemek gerekmektedir. Oluşum sürecinden önce ise televizyon-gerçeklik ilişkisinin gerçeklik algısının oluşmasındaki rolünü de fark etmek önemlidir (Göker, 2015).

Televizyon-gerçeklik ilişkisi söz konusu olduğunda Kültürel Göstergeler Projesi içinde yer alan yetiştirme kuramı önemli bir yere sahiptir. Bu proje Goerge Gerbner tarafından ele alınmış, temeli ise genel alanda medyada, özel alanda ise televizyonda gerçeklik algısının kavramlaştırılmasını ön plana çıkarmaktadır. Kurama örnek vermek gerekirse bir kişi televizyonu ne kadar çok izliyorsa televizyon üzerinden verilen mesajdaki gerçeklik algısı ile gerçek hayata dair gerçeklik algısı birbiri ile bir bütün haline almaya başlayacaktır (Taylan, 2011: 55-57).

Gerçeklik ile nesne arasında maddi anlamda bir bağlantı olduğunu savunan Raymond Williams, televizyon-gerçeklik ilişkisini anlayabilmek için televizyon ile gerçeklik kavramlarının nasıl bir araya geldiğine bakmak gerektiğini söylemektedir. Williams için televizyon gerçekliği söz konusu olduğunda iki farklı yaklaşım söz konusu olmaktadır. İlk yaklaşım televizyon üzerindeki görüntülerin neyi ifade ettiği ile ilgili bir durumdur. Televizyonda sunulan bir görselin, gerçeklik algısının yüksek olabilmesi için ışık, ses, renk ve müzik gibi parametreler ile zenginleştirilmiş olması algının daha net olmasını sağlamaktadır. Her bir ışık, ses, renkler, müzikler ve kasetler bağlamsal açıdan ele alındığında anlatım unsurları olarak kabul edilmektedir. İkinci yaklaşım ise görüntü

içinde gizli ve çelişkili bir durum oluşması durumudur. Temsil kavramı söz konusu olduğunda gerçeklik temsilinin belirli özellikleri olduğu bilinmektedir.

1. Her bir temsilin güncel bir şekilde sunuluyor olması,
2. Maddi dünya içinde bulunabilmek adına açıklanmasının mümkün oluyor olması,
3. Amacın sıradan bireylerin görüntüleri olması.

Sunulan 3 adet maddenin yanında Otan, dördüncü bir madde daha olduğunu savunmuş, bu madde kapsamında dünya kavramının politik bir bakış açısı sayesinde yorumlanması gerektiğini vurgulamıştır (Otan, 2014: 19).

Gerçeklik ile televizyon ilişkisine bir de medya ilişkisi dahil edildiği zaman gerçeklik barındıran içeriklerin üretimi için akımlardan yardım almak önemlidir. Yansıtmacı Yaklaşım ile Kurmacı Yaklaşım iki akım olarak sunulmaktadır.

Yansıtmacı yaklaşım söz konusu olduğunda, gerçek bir kavramın kitle iletişim araçları sayesinde olduğu gibi aktarılması durumunun ortaya çıkmasıdır. Algının neden olduğu bir alanda algılama durumu ise sonucu ifade etmektedir. Kitle iletişim araçlarının amacı gerçeği olduğu gibi yansıtmaktır ve bu aşamada gerçeklik algılayanın temelinden bağımsız bir konumdadır (Otan, 2014: 20-21).

Günümüz medyası ele alındığı zaman haberleri aktarma bölümüne bakıldığında gerçekliğin en sade halinin ele alındığı söylene dahi bu durumun belirli şüphelere yol açtığı aşikar bir durumdur. Gerek Türkiye’de gerek ise tüm dünya genelinde, maksatlı haber kavramı oldukça yaygın olup, çoğu medya aracı gerçeği tam olarak olduğu gibi yansıtmamaktadır. Medya, yansıtmacı yaklaşım tabanı üzerinden belirli gerçeklikleri birebir yansıtan bir araç olarak kabul edilmekte ancak, gerçeğin kendini değil, istenen gerçeği yansıtma durumunu doğurmaktadır (Türk, 2014: 9-32).

Kurmacı yaklaşım, algılama yapacak olan kişi materyalin gerçekliğini beyinde kurar ve anlamlandırır düşüncesini savunur. Yansıtmacı yaklaşımın tam tersi burada algılama bir nedendir ve algı içeriği bir sonuçtur. Algılayan kişi, algı içeriğini beyinde yeniden oluşturmaktadır. Algılayan kişi, medyanın sunduğu gerçekliği direkt olarak alacaktır. Çünkü medyada gerçeklikler hiçbir zaman olduğu gibi yansıtılmaz. Kurmacı yaklaşım söz konusu olduğunda medyanın nasıl üretildiği, haberi yapan gazetecinin hangi eğitim seviyesinde olduğu, etnik kökenin ne olduğu, hangi ahlaki değerlere önem verdiği, medya kuruluşunun özel ya da devlet destekli olduğu parametreleri algının değişmesine

neden olmaktadır. Tüm bu parametreler, medya içinde var olan üretimin ve iletişim gerçeklik konusuna etki etmektedir (Otan, 2014: 22-23). Örnek vermek gerekirse TRT Türkiye Cumhuriyeti içindeki kamu kuruluşlarından biridir ve kanunlara, yönetmeliklere uyarak yayın yapmak zorundadır. Mevzuatlar bünyesinde yayın yapan bu kuruluşun belirli sosyal sorumlulukları ve görevleri mevcuttur, halkın manevi değerine zarar verecek, milli değerleri yok sayacak herhangi bir yayın yapması söz konusu olamaz. Mevzuat ve kanunlar nedeniyle TRT gerek belgesellerde gerek haberlerde gerek ise dizilerde tüm içeriklerin belirli bir sorumluluk çerçevesinde oluşturulmak zorundadır. Söz konusu özel sektör olduğunda ise daha rahat bir yayıncılık hakkı vardır ve genel olarak yayınlanacak olan unsurlar reyting kaygısı üzerinden oluşturulmaktadır. Özel kanalların tek bir amacı vardır, o da reyting alabilmektir. Bu amaç uğruna ihtiyaçlara göre içerikler üretilir ve bu içeriklerin milli ve manevi değerlere bağlı kalması zorunlu değildir (Otan, 2014: 23).

Özel sektörde sadece haberler ve diziler kapsamında değil, medya üzerinden topluma ulaştırılacak olan her türlü etki için reyting kaygısı ön plana çıkacaktır. Tez kapsamında ele alınacak her bir dizi için de bu durum aynı özelliği taşımaktadır. Söz konusu belgeseller olduğunda %100 gerçek bilgiyi içermesi gerekirken ne yazık ki günümüz şartlarında belgesellerde bile çevresel şartlar, algılanmak istenen durum, yansıtılmak istenen gerçeklik unsurları içinde kurmaca gerçeklik öğeleri barındırılmaktadır. Bu durumun en sık yaşandığı alan biyografik belgesellerdir. Anlatılacak olan kişinin hayatında geçirmiş olduğu bir dönem şartlar gereği yansıtılmamış ya da sadece hayatının belli bir bölümü insanlara ulaştırılmış olabilir. Tüm bu açılardan televizyon ile gerçeklik kavramlarına bakıldığında var olan gerçeklik algısı, gerçekten çok daha farklı olabilme potansiyeline sahiptir (Türk, 2014: 9).

Televizyonlar gerek yaş gerek grup, gerek ise sosyal sınıf ayrımı yapmadan izler kitlenin gerçekliği sosyal olarak ele almasına etki etmesi, televizyonların özel olmasından kaynaklıdır. Televizyonlar sayesinde her bir kitleye hitap etme ve bunu bir standarda çekebilme olasılığı artmaktadır. Televizyon sektörü söz konusu olduğunda güçlü-zayıf, iyi-kötü, başarılı-başarısız, mutlu-mutsuz unsurlarının her birini izler kitlesine aktarabilir ve bunlar hakkında yorumlarda bulunabilir (Taylan, 2011: 62).

Televizyonlar, gerçeklik ile ilgili bir yansıma yapacağı zaman 4 farklı unsurdan yardım almaktadır. Gerçeklik belirli dinamikler tarafından desteklenerek kurgulanır, mit üretimi ile ilgi çekici hale gelir, canlı yayınlar ile birlikte yansıma ortaya çıkarır ve eğlence parametrelerini sergiler (Otan, 2014: 25).

Literate ve oral unsurları bir televizyon gerçekliğinin, gerçekliğin ne kadar etki ettiğinin en önemli parametreleri olarak sunulmaktadır. Literate incelendiğinde toplum sınıf kavramı ortaya çıkmakta, tarihsel gelişimde hangi sınıfın daha baskın bir rol aldığı belirlenmekte, klasik bir gelişim göstermektedir. Oral incelendiğinde ise tanınmış unsurları barındıran gerçeklik seçeneklerinden biri olarak bilinmektedir. Bu kavramlara göre bir programın güvenilir olabilmesi için içeriklerinin mutlaka gerçekçi olması gerekmekte, eğlenceli ve sık tercih edilen olabilmesi bu duruma bağlıdır. Her ne kadar televizyon doğallığı “doğallık” kelimesini barındırıyor olsa da bu durum yapaydır. Gerçekliğin herhangi bir bölümü televizyonlarda doğal bir şekilde aktarılmamaktadır. Ancak, izler kitle, sunulan gerçekliği algılardan seçmiş olduğu biçimler, birbiri ile bir bütün oluşturduğu için yapay durumlar gerçek olarak algılanabilmektedir. Televizyonlar dış ortamda var olan kavrama metotlarını doğallaştırır ve bu doğal hali de izler kitleye sunarak gerçeklik ortaya çıkarır ve başarı sağlar. Televizyon programlarının genel amacı kurmaca olarak sundukları içeriklerin izler kitleler tarafından doğal bir şekilde algılanmasıdır. Yani bu kapsamda televizyon içeriklerinin çok büyük bir kısmı kurmacadır ancak, yansıtış bakımları açısından doğallık katıldığı için izler kitle bu durumu yadırgamamaktadır. Dolayısıyla herhangi bir eleştiri durumu da ortaya çıkmamaktadır (Otan, 2014: 32-33).

1.10. Medya’da Temsil Kavramı ve Yansıtılışı

Stuart Hall'a göre temsil bir üretim aracı olarak kabul edilmektedir. Anlam üretilmesi olarak adlandırılan temsil, bir süreç olarak kabul edilmektedir. Temsilin üç farklı yaklaşımı olduğu kabulü yapılmaktadır. Bunlar ise şu şekilde sıralanmaktadır: inşacı, yansıtmacı ve kasıtlı. İnşacı yaklaşım söz konusu olduğunda dil ön plana çıkmaktadır. Dil belirli simgeleri bünyesinde barındırır ve bir anlam taşır. Soyut olan ifadeler bu simgeler ile harmanlanır ve somut hale dönüştürülür. Ortaya çıkan anlam direkt olarak somut dünya ile örtüşmese de soyut olanın temsili sağlanmış olur. Yansıtmacı yaklaşımda anlatılacak olan olayın somutta var olduğu, dilin sadece anlaşılma rol

üstlendiği kabul edilmektedir. Kasıtlı yaklaşımda ise anlamın nasıl oluştuğu konusuna bakmak gerekecektir. Anlamlar kişiler ile bağlantı içindedir ve bir kişi olmadan bir fikir ortaya çıkamaz yaklaşımı kabul edilmektedir. Hall'ın üzerinde durduğu yaklaşım ise inşacı yaklaşımdır (Varol, 2014: 303).

Temsil edilecek olan durum, anlam ile birebir bağlantılıdır. Her ne kadar temsil için üç farklı seçenek sunuluyor olsa da anlamın daha başarılı ilerlemesi için sunulan bir yöntem yoktur. Anlamın ortaya çıkması bir süreç olarak kabul edilmektedir. Temsil ile kültür bir arada değerlendirilmesi gereken kavramlardır. Kültür ise sosyal bilimlerin temelini oluşturmaktadır. Temsil ile kültürün iç içe olmasının en önemli nedeni ise anlamlı bir durum oluşturabilmek adına dilin kullanılması gerektiğidir. Dil ile kültür birbirinden ayrıştıramaz (Hall, 2017: 25-49).

Medyada temsilin boyutunu anlayabilmek adına öncelikle medyanın oluşturmuş olduğu ürünlere odaklanmak gerekmektedir. Medyanın konuları nasıl işlediği temsil gücünün göstergesidir. Medya ile insan birbiri ile bir bütün oluşturmaktadır. Özellikle medyanın gücü kişilerin günlük hayatlarına direkt olarak etki etmektedir. Temsil bu kapsamda önemli bir yere sahiptir (Polat, 2018: 46).

Temsil söz konusu olduğunda objektif bir yaklaşım önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü hem bireyler hem de nesnelere bu aşamada meşrulaştırılmaktadır. Medya temsilinde bireylerin karşısına çıkan tüm ürünler, yeniden oluşturulan ürünler olarak kabul edilmektedir (Polat, 2018: 49).

Temsiller ile bireylere ulaştırılan her bir durum gerçeği ifade etmeyebilir. Gerçeğin yeniden oluşturulmuş hali de temsil olabilir. Genel olarak temsil durumu bazı grupların hedeflerine ulaşabilmesi için hizmet vermektedir. Ele alınan her bir temsilin aslında bireylere yeni davranışlar kattığı, yeni bir hayat stili sunduğu görülmektedir. Yani insanlar medyada var olan temsilden etkilenmekte, gördüklerini de gerçek hayatlarına uyarlamaktadır. Temsilin insanlara etkisi kültürlerine, yaşam koşullarına ve hayat doyumlarına göre birbirinden farklı olabilmektedir (Varol, 2014: 309-310).

Temsil demek, belirli bir grubun neyi nasıl yansıtmak istediği demektir. Zihinde var olan tüm olguların üretilmesi kapsamında temsil önemli bir yere sahiptir (Söylemez, 2010: 137). Medyada var olan her bir temsil bir kişinin kimliğini oluşturmasına direkt olarak etki etmektedir. Kişiler medyada yansıtılanlara inanmakta ve onlara göre bir

hayat standardı belirlemektedir. O nedenle medyadaki temsilin oluşturulması büyük bir sorumluluk gerektirmektedir (Doğan, 2015: 890).

1.11. Kavram Olarak İmaj

Bir kurumun itibarının sağlanması, itibarının aktif tutulması ve sürekliliğinin oluşturulması için belirli bir imaj çalışmasının yapıyor olması önemlidir. Halkla ilişkiler kavramı gerek yurt içinde gerek ise uluslararası pazarda bir yere sahip olmak isteyen her bir firma ya da oluşum için en önemli parametrelerden biridir ve kurumların rekabet içinde kendilerine bir yer bulabilmesi adına imaj yönetimi sağlaması gerekmektedir. Dolayısıyla imaj nedir, imaj kavramı ne işe yarar, kurumsal imajın kattığı avantajlar nelerdir sorularına yanıt bulmak rekabet ortamında yer bulmak adına çok önemli bir konudur.

Sözlüğe bakıldığı zaman imaj kelimesinin anlamı, imge, beyin üzerinden ortaya çıkarılan ve gerçekleşmesi beklenen durum, düş, hayal, kişi ve nesnelerin genel görünüşleri, algılanan bir nesnenin beyne yansıdığı olan durumu olarak geçmektedir. İmaj yönetimi sözcük grubunun anlamı ise imaj kelimesinin anlamını taşımakta, impresion kelimesine tekabül etmektedir. En önemli farklılıkları ise birinin görüntü aşamasında ortaya çıkan izlenimi diğerinin ise etkilenmeyi ele alıyor olmasıdır (Dereli, Baykasoğlu, 2007).

Kurumsal açıdan imaj kavramı incelenecek olursa; kişilerin, kurumların, markaların ya da herhangi bir düşüncenin bir diğer kişinin beyinde oluşturmuş olduğu tüm düşünceler ve izlenimler olarak açıklanması mümkündür (Özdemirci, 2014).

Tüketim aşamasında imaj kavramına bakılacak olursa; simgeler herhangi bir imajın ortaya çıkıyor olmasında büyük bir yere sahiptir ve simgelerin herhangi bir unsurun yerini tutması, anlam katması söz konusu olmakta aynı zamanda kendini kullanan kişilerin de bu anlamı taşıması mümkün kılınmaktadır (Cohen, 1999).

İmaj kavramı iş dünyasındaki çeşitli sektörlerde hem olumlu hem de olumsuz olarak eleştiri almış, bazı kesimler iş dünyasının en farklı yanlarını açığa çıkarmak için bir anahtar olduğunu düşünürken bazı kesimler ise imajın tamamen göz boyama ve sahtekarlık unsuru olduğunu savunmaktadır. Başka bir bakış açısında ise görsel anlamda yaşanan yeni gelişmeler, insanların imaja önem vermesine vesile olmuş, imaj artık

sadece popüler kültürü kapsayan bir yapay unsur olmaktan çıkmış, gerçeklik unsuru içinde yer almaya başlamıştır (Peltekoğlu, 2007).

İmajın belirli kategorileri söz konusudur ve bunların arasında grafik, optik, algısal, zihinsel ve sözel imajlar yer almaktadır (Mitchell, 1986: 12-24).

Her bir birey yeni görmüş oldukları, duydukları ya da karşı karşıya geldikleri her bir birey için beyinsel bir çıkarım yapma ihtiyacı duymaktadır. Aynı durum ürünlerde, mekanlarda ve organizasyonlarda da ortaya çıkmaktadır. Her bir yenilik, bireyin algılamasını açar ve yeni oluşan her bir obje beyinde yeni bir etki bırakır. Kişilerin ilişkiler kurmasında, iletişimi sürdürmesinde, karar verme aşamasında tüm bu unsurlar önemli bir yere sahiptir. İlk izlenim her açıdan önemli bir parametredir ve bir birey, ilk izlenim sonucu ilişkiyi devam ettirme ya da kesme kararı verebilmektedir. İmaj sadece ilk izlenim ile oluşuyor olsa da değişimi mümkündür. Zaman içinde kişilerin algılarında farklılıklar olabilir ancak, imajın daha sonradan değiştirilmesi ilk oluşum aşamasından çok daha zor bir durumdur (Bulduklu, 2015).

Tolungüç (2000) beyinin imajı algılaması için üç farklı kategorinin önemini ifade etmiştir. Bunlar:

- **Sahip Olunan Bilgi:** Bir bireyin kurum ya da başka bir birey ile ilgili olan zihnindeki bilgilerin tümü,
- **Sahip Olunan Yargılar:** Bir bireyin kurum ya da başka bir birey ile ilgili olan yargılarının tümü,
- **Bireyin ya da Örgütün Sundukları:** Bir kurumun birey için sağlamış olduğu tüm imkanlar ve hizmetler.

Çalışma genelinde yer alan imaj ele alındığında herhangi bir olgunun bir birey üzerinde etkide bulunduğu duyguların ve fikirlerin bütünü olarak tanımlanabilir (Peltekoğlu, 2007).

1.11.1. İmajın Oluşumunda Etmenler

İmaj kavramı söz konusu olduğunda 12 farklı kategorisi bulunmaktadır: kişisel imaj, kurum imajı ve marka imajı.

Kişisel İmaj: Bir bireyin başka bir birey üzerinde oluşturmuş olduğu bir resim olarak kabul edilebilir (Bulduklı, 2015). Bireyin sahip olduğu fiziksel özelliklerin tümü, bedenini kullanım şekli ve yapmış olduğu iş gibi pek çok parametre söz konusudur.

Kurum İmajı: Kurumun hem kendi bünyesinde barındırdığı alanlarda hem de dış ortamlarda kendini ifade etme şekli olarak kabul edilebilir (Bulduklı, 2015). Kurumun dış alanlar ile etkileşiminin daha güçlü olması, kendine kamuoyunda yer edinebilmesi adına en önemli etkenlerden biri imaj olarak sunulmaktadır (Peltekoğlu, 2012).

Marka İmajı: Bir markanın sunmuş olduğu fiyatlar, kalite, tercih edilirlilik yüzdesi, markanın kişilerin üzerinde bırakmış olduğu etkilerin her biri marka imajı olarak kabul edilebilir. Marka imajı denildiği zaman hem güç hem zayıflık, hem olumlu hem de olumsuz etkiler bir bütün olarak etki edecektir. Algıların her biri kişilerin markayı kullanmasından sonra ortaya çıkar (Ilıcak-Aydınalp, 2013).

Ürün İmajı: Herhangi bir ürün bağımsız olarak düşünüldüğünde kişinin o ürün ile ilgili sahip olduğu düşünceler bütünü olarak kabul edilebilir. Bir ürünün imajı her zaman kurumun imajının arkasında kalmayabilir. Bu durum genel olarak markaların adlarının ürün adı olarak kullanıldığı alanlarda ortaya çıkmaktadır. Örnek vermek gerekirse Selpak, en ideal örnek olacaktır (Özdemirci, 2014).

Kuruluşun Kendi Algı İmajı: Bir birey, kendi yaratmış olduğu kurumu görüyor ya da inceliyorsa elde edilen bilgilerin tümü bu algı grubunda bulunmaktadır (Peltekoğlu, 2012).

Yabancı İmaj: Birçok kişinin zihninde oluşan tüm fikir ve görüntülerin bütünü olarak kabul edilmekte, aynı zamanda kuruluşun kendi algı imajının tam tersine tekabül etmektedir.

Transfer İmajı: Herkes tarafından bilinen bir firmanın, daha önce yer almadığı bir sektör içinde markasının kullanılması durumudur. Burada yararlanılan firma, kendi sektörü içinde oldukça başarılı bir performans sergilemiş olmalıdır (Bulduklı, 2015). En kaliteli örnek, Greyder bot olarak sunulabilir.

Mevcut İmaj: En dinamik yapıda olan imajlardan biridir ve bir kuruluş bilimsel yönden incelendiğinde ortaya çıkan algı olarak kabul edilebilir. Bu imaj türü şu anı gösteren bir parametredir.

İstenen İmaj: Birçok farklı araştırma sonucunda mevcut imajın ele alınarak çalışmalar yapılması ve kurum için istenen noktaya gelmesi durumunda ortaya çıkacak imaj şeklidir (Peltekoğlu, 2012). Kurum hangi kitleye hitap ediyorsa o kitlede nasıl bir imaj oluşturulmak isteniyorsa bu imaj istenen imaj olarak kabul edilmektedir.

Pozitif İmaj: Güçlü bir profile sahip olan bir bireyin ya da kurumun, etraf tarafından algılanan sempatik durumu olarak açıklanabilir (Budak, 2014).

Negatif İmaj: Herhangi bir kurumun olumsuz davranışlarından ya da yaklaşımlarından kaynaklanan durumun kurumun imajına yansması durumudur. Bu aşamada kötü karşılamlar, yanlış davranışta bulunan bir satış sorumlusu, kurumun imajının negatif yüklenmesine neden olabilir.

Ayna İmajı: Bir kurum içinde yer alan tüm çalışanların, patron ve yöneticilerin kamuoyu üzerindeki etkisi üzerinden oluşan bir imaj türü olarak sunulmaktadır. Kurum içinde görevli olan her bir kişinin imaja etkisi olduğunu bilmesi ve ona göre davranması gerekmektedir.

Tüm imaj seçenekleri detaylı bir şekilde incelendiği zaman kurum ve kuruluşların daha ileri gidebilmesi için hedef kitle tarafından olumlu etkilere sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla bir kurumun imajının oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması için halkla ilişkiler uygulaması büyük bir önem taşımaktadır.

1.11.2. Kamu Kurumlarında İmaja Duyulan İhtiyaç

Kurumsal imaj söz konusu olduğunda bir kurum belirli mesajlar gönderir ve bu mesajların karşı tarafta bir etkisi oluşur. Oluşan bu etki kurumsal imaj olarak kabul edilmektedir. Kurumsal kimlik olarak da algılanan bu imaj, bir yandan davranışları bir yandan görünüşleri bir yandan da iletişimi bir bütün olarak ele almaktadır. Kurumun sadece dışarıdan nasıl algılandığı değil, aynı zamanda içeride de nasıl bir etki bıraktığı imaj ile ilgili bir durumdur. Kurumsal imaj hedeflemiş olduğu kitlenin kurum ile ilgili tüm faaliyetler sonucunda bir sonuca ulaşılma durumu olarak kabul edilebilir. Kurumsal bir imajın oluşabilmesi için büyük ve sistemli bir çalışma oluşturulabileceği gibi; anlık, kendiliğinden ortaya çıkması da mümkündür (Bulduklu, 2015).

Bir birey belirli bir tecrübe sonrasında, kurum ya da kuruluş ile ilgili elde etmiş olduğu tüm olumlu ya da olumsuz durumları bir bütün haline getirebilir ve bunu kurumsal imaj

olarak adlandırabilir. İmajın genel tanımı dış çevrenin kurum ile ilgili tüm görüşlerini barındırma olarak sunulabilir (Karaköse, 2007).

Regenthal yapmış olduğu tanıtımda kurumsal imaj için, kurumun kamuoyu üzerindeki etkilerinin belirli bir sonucudur açıklamasında bulunmuştur (Akt: Oktay, 2002). Kurumsal imaj söz konusu olduğunda bireylerin kurum için düşündükleri tüm düşünceler, bireylerin kurumları ne kadar tanıdığı, bireyler üzerinde kurumun itibarının nasıl olduğu, kurumların başka kurumlar ile aralarındaki rekabet durumu ortaya çıkmaktadır. Kurumsal imajda algılar çok önemlidir ve gerçeklik ile ilgisi olmayan bir imaj ortaya çıkabilir. İmajın gerçek unsurlara dayalı olması ise kurumun daha gerçekçi ve uzun süreli bir imaja sahip olmasını kolaylaştırmaktadır (Bulduklu, 2015).

Hedef kitleye ulaştırılmaya çalışılan tüm mesajlar bir yandan mantıklı bir yandan da duygusal anlamda etkili olduğunda imaj kavramı ortaya çıkmakta, aynı zamanda imaj her zaman tutarlı bir görüntü oluşturmak zorunda kalmamaktadır. Fomburn itibarı şu şekilde ele almıştır: kurum elinde olan tüm parametreleri birleştirdiğinde, kurum itibarı ortaya çıkmaktadır (Peltekoğlu, 2012). Kurumsal imaj, kurumun iç ve dış ilişkilerinin, iletişimlerinin güçlendirilmesi, sonuç olarak da hedef kitlelerde olumlu algıların oluşturulması için ortaya çıkan bir olgudur (Dowling, 1986).

1.12. Polis Kavramı, İmajı ve Algılanmasında Dizilerin Rolü

Polis kavramı, tarihi bakımdan neredeyse ilk insanlara kadar dayanan bir kavram olarak sunulmak ile birlikte güvenliğin, en temel yapıtaşlarından birini oluşturmaktadır. Dünya çapındaki güvenlik görevlilerine bakıldığında çoğunun “polis” adı altında hizmet verdiği görülmektedir. Türkiye genelinde il ya da ilçe büyüklüğünde olan yerlerde polis, güvenliği sağlayan birimler arasında yer almaktadır. Her bir polis kanunlar gereği belirli haklara sahiptir ve bu haklar doğrultusunda asayışı sağlamak ile yükümlüdür. Halk ile polis arasında büyük bir bağlantı bulunmakta, halkın güvenlik için polise, polis de başarılı operasyonlar için halka ihtiyaç duymaktadır.

1.12.1. Polis Kavramı

Polisin kelime anlamının temeli Yunanca ve Latince’ye dayanmaktadır. Yunanca olarak Politeia, Latince olarak ise Politia olarak ortaya çıkan ve Türkçeye de polis olarak geçen bir kelimedir. Farklı sözlükler içinde polis kavramına bakıldığı zaman kamu düzenini

sağlamak, güvenliği üst seviyeye çekmek için hizmet veren birlik olarak kabul edilmektedir (Yaşar, 2005: 2).

Polisin en temel görevi halkın huzur içinde yaşamasını sağlamak, huzuru kaçırarak olan tüm etkilerin yok edilmesini hızlandırmaktır. Polisler bir yandan halk ile hükümetler arasındaki dengeleri de sağlamaktadır.

Polis her zaman il ve ilçenin düzeninden sorumludur, şehirlerin güvenliğini ve huzurunu sağlamaktadır (Özcan, 1993: 627). Polis, görevlerini şehirlerde ya da ilçelerde yerine getirirken kullanmış olduğu gücün tamamını devletten almaktadır. Devletin otoritesi polisin imajını belli eden en önemli etkenlerden biri olarak sunulmaktadır.

Polisler kamu düzenini korumak, insanların huzurunu sağlamak ve güvenliğini ele alabilmek adına belirli kapsamlarda hizmet vermektedir. Ülke içinde sakinliğin sağlanması, güvenliğin oluşması, sağlık ya da düzen gibi alanlarda sorunların yaşanmaması için genel ve kişisel önlemlerin alınması, bu amaç ile hizmet verilmesi polisin görevleri arasında yer almaktadır (Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedisi: 219).

Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) tarafından sınırları çizilmiş, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) tarafından açıklanmış olan bilgiler ışığında polis, güvenliğin sağlanması, bireylerin kişisel hak ve özgürlüklerinin korunması, halk arasında huzurun oluşturulması, yardıma muhtaç olanlara yardım edilmesi konularında görevli olan bir teşkilattir (2559 sayılı PVSK, 1938).

Polis silah taşıma izni olan bir sınıfta yer almak ile birlikte, polisin görevi kamunun düzenini sağlamak, yasaların ise sorunsuz bir şekilde işlemesine ortam hazırlamaktır (Yaşar, 1997: 22). Birbirinden farklı pek çok kamu görevlisi bulunuyor olsa da polisi onlardan ayıran en önemli özelliği silah taşıma izninin bulunuyor olmasıdır. Her ne kadar halk tarafından silah taşıma izni polisin avantajlarından biri olarak kabul edilse de bu durum, polisler için büyük sorumluluk yükleyen bir unsur olmaktadır.

Polisin en temel görevi iç güvenliği sağlamasıdır. Toplum ile bir olan, toplumdaki etkilenen ve toplumu da etkileyen bir yapı olduğunu söylemek yanlış olmaz (Hafızoğulları, 1995). Polislik mesleği hem yetenek gerektiren hem de profesyonel bir bakış açısına sahip olmaktadır. Bunun en önemli nedeni gerek çevresel etkilerin gerek

ise teknolojinin gelişmesi ile birlikte suçluların daha komplike suçlar işlemeye meyilli olmasıdır.

Sadece Türkiye’de değil, dünya çapında polis ile devlet ilişkisi eleştirilerin odağı haline gelebilmektedir. Silver, yapmış olduğu araştırma sonucunda devlet ile polis arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Silver’e göre, polis teşkilatı devletin durağan kollarından biri olarak kabul edilmektedir. Polis teşkilatları, devletin en önemli aktarıcı kuşağı konumunda olması gerekmektedir (Hmelo ve Silver, 2004: 4).

Tüm bu bilgilere dayanarak polis teşkilatı ile ilgili şu yorum yapılabilir: Devletin tüm değerlerini ve otoritesini, halka uygun bir pozisyona getirerek aktaran en önemli kurumların başında gelmektedir.

1.12.2. Polislik Mesleğinin Genel Özellikleri

Polisin imajı kadar meslek açısından hangi özelliklere sahip olduğu önemli bir parametredir. Aşağıda sunulan her bir özellik sadece Türkiye için değil, tüm dünya devletleri için geçerli olan özellikler arasında yer almaktadır (Fındıklı, 2001: 16).

Uygarlık Mesleği: Polislik mesleği gerek insanların gerek ise toplumların hem huzurunu hem de sakinliğini korumak ile yükümlü bir meslek dalıdır. Dolayısıyla her bir polis uygar olup medeniyet kurallarına bağlı şekilde hareket etmelidir.

Güvenlik Mesleği: Bir polis sadece toplum içindeki olumsuz olaylara müdahale ederek güvenliği sağlamak ile yükümlü değil, aynı zamanda topluma güven vermekle de yükümlüdür.

Zor Kullanma: Toplumsal alanlarda huzuru ve güvenliği sağlamak için her zaman yumuşak başlı olmak bir çözüm üretemeyebilir. Bu gibi durumlarda zor kullanma polisin yetkileri dahilindedir ve hukuk sınırlarına uyarak zor kullanma hakkı bulunmaktadır (Fındıklı, 2001: 26).

Polislik mesleği içinde yer alan tüm yetkiler, bağlı yetki kategorisinde sunulmaktadır. Dolayısıyla polisler genel olarak takdir edilen kitle içerisinde yer almakta zorluk yaşarlar. Buna en önemli örnek, haklı bir nedenden ötürü protesto yapan grupları polis bağlı yetki durumu nedeniyle dağıtmak durumunda kalmaktadır. Polislik mesleğinin başka özellikleri de vardır ve bu özellikler; uzmanlık, dedektiflik, disiplin, sorumluluk olarak kabul edilebilmektedir. Polislik mesleği bir yandan önem teşkil eden bir yandan

da büyük zorluklar yaşıyan bir meslek grubudur. Mesleği icra edebilecek olan kişilerde yüksek bir özgüven, bilgi birikimi mutlaka mevcut olmalıdır (Küçükdoğru, 2011).

1.12.3. Polisin Amacı

Polisler, kamu düzenini korumakla ve bu düzenin devamlılığını sağlamak ile yükümlü olan bir meslek grubudur (Zabunoğlu, 1963: 176). Sadece bir olayın var olması değil ihtimalinin bile bulunuyor olması polisin varlığını gerekli kılmaktadır.

Toplum içinde her zaman huzur ve güven ortamının oluşabilmesi için polisin mevcudiyetinin bulunuyor olması, polis ile halkın bir bütün olarak harekete başlaması önemli bir konudur. Her bir polis kanunların izin verdiği ölçüde hamle yapma hakkına sahiptir. Kamu düzenini sağlamak adına üç ana etken ortaya çıkmaktadır (Kıratlı, 1973: 33-34).

- **Esenlik:** Bir alanda aşırı gürültü oluşması gibi standartların dışına çıkan bir durum kendini gösterdiğinde polisin etkisi ile bu durumun ortadan kalkması, ortamın normal ve yaşanabilir bir pozisyon sunması şeklindedir.
- **Güvenlik:** Polisin varlığı sayesinde toplumda, kişilerde ya da eşyalarda herhangi bir tehdidin ortaya çıkmaması durumu güvenlik olarak kabul edilebilmektedir.
- **Sağlık:** Toplum sağlığını olumsuz bir şekilde etkileyecek olan her türlü durumun zabitanın önlem alması ile kontrolde bulundurulmasıdır.

1.13. Polis İmajı ve Polis İmajına Etki Eden Faktörler

1.13.1. Polisin Kurumsal İmajı

Devletin güçlenmesi, belirgin bir kamu gücü olarak kabul edilmesi için polis önemli bir birimdir. Gerek siyasi birimler gerekse devletin sunduğu imaj, polis imajı ile birebir bağlantılıdır (Bahar, 1998: 17).

Polis, gerektiği zamanlarda güç kullanma hakkına sahiptir ve bireylerin kendini savunamadığı durumlarda fiziksel güç kullanabilir. Fiziksel güç kullanımının bazı zamanlarda orantısız olması, insanlarda polisten çekinme hissini oluşmasına neden olmaktadır. Sadece Türkiye için değil, diğer tüm dünya ülkeleri için de bu durum aynıdır. Çekinme ile korku arasında belirgin bir farklılık vardır ve çekinme durumu

koru durumuna geçmediği sürece sorun bulunmamaktadır. Çekinme hissi yanlış yapmaktan uzaklaştırırken korku hissi, gerçeklerin üzerini örtme, sağlıksız bir iletişim kurma, polise karşı gösterilen tutumun olumsuz yönde gelişmesi durumlarına neden olabilir (Cerrah, 2000: 134). Tüm bu unsurlar polislik imajının toplum üzerinde olumlu etkilere vesile olmasına yardımcı olmakta, bunun yanında halk, polise her zaman destek sağlamaktadır. Halkın desteğini alan her bir polis, görevinde de büyük başarılar elde edecektir. Toplum tarafından güvenilen, toplumun takdirini elde eden her bir polis teşkilatı, suçların önlenmesinde, suçluların yakalanmasında toplumdaki destek alacaktır. Toplumun desteğini alan her bir polis teşkilatı, motivasyon olarak üst seviyeye çıkacak, bunun karşılığını da hizmet kalitesi olarak topluma geri verecektir (Geçikli ve Avcı, 2018).

Polislerin bireylere yansıtmış oldukları algı, onların gözünde oluşturduğu imaj oldukça önemlidir. Gün içinde birçok olayın içinde kendini bulan polis teşkilatları, suçluları yakalama konusunda, halkın desteğini aldığı daha başarılı olacaktır. Suçlar ile mücadelede toplumun desteğini kazanmak ya da kazanmamak polisin sergilemiş olduğu imaja bağlı bir durumdur. Algının olumlu ya da olumsuz olması desteğin gelmesini ya da gelmemesini etkileyecektir (Geçikli ve Avcı, 2018).

Polisin imajının olumlu bir şekilde geliştirilebilmesi için korku kültüründen uzaklaşılması önemli bir konudur. Yapılacak algı çalışmaları ile polis topluma sevdirmeli, böylece değerler kültürü oluşturulmalıdır.

İnsan haklarına verilen önem, hukukun her şeyden üstün tutulması, demokrasinin doğru uygulanması toplumların gelişmişlik yüzdelerinin artmasına vesile olacaktır. Toplumdaki bireylerin eğitim düzeyleri arttıkça, medeniyet seviyeleri yükseldikçe polis teşkilatından beklentiler de doğru orantılı olarak artacaktır. Günümüzde polis teşkilatlarının nasıl davrandığı, toplumda hangi duyguları oluşturduğu, görevlerini nasıl yerine getirdikleri önemli bir konudur.

Polis teşkilatında yer alan her bir polis, toplumun bir parçasıdır ve toplumun etkilerini bünyelerinde barındırır. Toplumun var olan kültürü, değerleri, hayat tarzları polislik mesleğinin imajına direkt olarak etki göstermektedir. Polis olacak olan kişilerin gerek sosyal gerekse ekonomik ve kültürel açıdan gelişmişlik düzeyleri mesleği direkt olarak etkilemektedir.

2010 senesinde yapılan araştırmalardan biri olan Diyarbakır Ali Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin sosyo-ekonomik durum incelemesinde öğrencilerin %77,84'ünün baba meslekleri işçi, memur ve esnaf olarak belirlenmiştir. Babaları polis olduğu için polis olmak isteyen öğrencilerin oranı ise %7,50 olarak sunulmuştur. Polislik mesleğini seçen kişilerin gelir durumları incelendiğinde dar ya da orta gelirli ailelere sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %92,61'inin annesi ev hanımı, %7,73'ü ise çalışandır (Yaşar, 2013: 100-101).

%34, 58'lik bölüm, aylık 1000 TL'nin altında bir gelir sağlamaktadır. 2500 TL'den daha fazla gelire sahip olan kesim ise %6,57'lik bir oran oluşturmaktadır. Aylık gelirin ortalaması 1610 TL olarak belirlenmiş olduğu 2010 senesinde polislerin ailelerinin gelirlerinin Türkiye ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir (Yaşar, 2013: 102).

Araştırma verileri göz önünde bulundurulduğunda polisliği seçen bireylerin tercih etme nedenlerinin ortaya konulmuştur (Köse ve diğ., 2001: 219-242). Polis adaylarının büyük bir kısmı şehirden değil, köy ve kasaba gibi küçük yerleşim yerlerinden gelmektedir. Kırsal alanlarda polislik mesleğine olan bu ilgi, istihdam sağlamak açısından olumlu bir etkiye sahiptir (Dikici, 2004: 104). Polislik imajının yeniden yapılandırılması, halk tarafından polisin saygı görmesi için polislik mesleğinin isteyerek ve sevilerek seçilmesi önemli bir unsurdur (Yonca, 2011: 143).

TESEV tarafından (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı) yapılan “Yolsuzluk Hane Halkı Araştırması” kapsamında oy veren kesimin, trafik polislerinin %74'ünün, polislerin ise %52'sinin rüşvet aldığı kanısında olduğu anlaşılmaktadır. “Sizce polis teşkilatının en zayıf yönü nedir” sorusuna ise verilen yanıt “halka eşit davranmamak” olmuştur (Bıçakçı, 2012: 47-56).

Polislerin gün içinde çoğu zaman suç ve suçlu peşindedir. Bu, genel olarak insanların tercih ettiği bir durum olmadığı için polislik mesleğine olan ilgi de gün geçtikçe azalmaktadır (Yavuzdoğan, 2010).

İngiltere, polislik mesleğinin saygı gördüğü ender ülkelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İngiltere'de polislerin eğitim düzeyleri yüksektir ve bunun yanında polislik mesleğinin geliri de insanları tatmin etmektedir. İngiliz toplumu, polisi her açıdan desteklemekte, suçların çözümünde her bir birey üstüne düşen tüm sorumluluğu yerine getirmektedir. Yapılan tüm güvenilirlik araştırmalarında halkın polise olan güveninin

tam olduğu bilgisi ortaya çıkmaktadır. İngiltere’de bireyler ile polis birbirinden ayrı iki kesim olarak değil, bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Medeni polislik kavramının temel yapı taşı hiçbir zaman güç olmamış, aksine halk ile bütünlük olmuştur (Yavuzdoğan, 2010).

Ülke içinde hizmet veren polis teşkilatı, ülkenin bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Polislerin sağlamış olduğu imaj, hal ve hareketler, giyim tarzı gibi unsurlar hem ülke içinde hem de ülke dışında devletin yönetim şekli, maddi gücü ile ilgili bir bilgi sunmaktadır.

1.13.2. Kamu Yönetiminde Polis İmajına Etki Eden Faktörler

Her bir birey için, olaylar ve olgular dolaylı bir şekilde anlamlandırılır ve bu aşamada hem duygular hem düşünceler hem de tecrübeler önemli bir yere sahiptir. Algı, kişinin çevresinde gerçekleşen bir olayın seçilmesi ve değerlendirilmesi sonucunda yoruma dayandırılması ile ortaya çıkmaktadır. Algı, çevresel olaylarda yaşanan gerçeklik kadar önemli ve değerli bir oluşumdur. Gerçek, algılar sonucunda oluşmakta, burada bir bireyin hem bilişsel hem de duygusal unsurları ortaya çıkmaktadır. Yapılan tüm akademik çalışmalarda algının gerçekleri doğrudan ya da dolaylı bir şekilde aktardığı kanısı sıklıkla kullanılmaktadır (Aydemir, 2003).

Algının tanımı yapılacaksa bunun için nesnel olan tüm gerçeklik durumlarının duyular aracılığı ile kişisel özneye aktarılması olarak ele alınabilir. Düşüncenin algıdaki yeri ise temelde değil, daha sonrasında (Hançerlioğlu, 1996: 15). Her bir birey belirli duyulara sahiptir ve bu duyular sayesinde çevrede olan tüm durumlar ham bir veri olarak aktarılmaktadır. Ancak, bu gelen ham bilgiler herhangi bir şekilde yorumlanmaz ise o zaman gürültüden de bir farklılığı kalmaz. Duyusal bir karmaşa yaşanmaması adına gelen her bir bilginin yorumlanması algının temelini oluşturmaktadır. Dış alanda oluşan herhangi bir durum fiziksel enerji olarak kabul edilir ve hücreler ile aktarımı sağlanarak sinirsel bir enerjiye dönüştürülen bu unsur, beyne aktarılarak algı ürünleri oluşur. Bireylerin doğumundan itibaren algılama yetenekleri yavaş yavaş gelişmekte, öğrenme yetisi için ise bu algı kavramı büyük bir önem teşkil etmektedir (Morris, 2002: 121-123). Kişiler ellerinde yer alan tüm değerleri korumak ister ve bunun yanında bu değerlere gelebilecek herhangi bir tehditten de son derece korkar. Örneğin, hırsızlık önemli suçlardan biridir ve bu suç kapsamında kişiler hırsızlık konusunda kendilerini

korumak durumundadır. Bu koruma işlemi ise kamu görevlileri tarafından sağlanmalıdır. Sadece hırsızlık durumu ile mücadele etmek değil, bunun yanında insanların hırsızlık suçundan korkmaması da yine kamu görevlilerinin en büyük görevlerinden biridir. Bunun en önemli nedeni bir suçun işlenmiş olması kişileri ne kadar korkutuyorsa aynı durum bu suçun ihtimalinin oluşması da yine kişilerde korkuya ve paniğe neden olmaktadır. Güvenlik söz konusu olduğunda gerçek ile arasında ince bir çizgi bulunmakta, bu çizgi zaman içinde fark edilemez bir hal almakta ve bazı durumlarda ise gerçek ile algı yer değiştirmektedir. Kişiler için mevcut gerçekler, onların duygularından ve düşüncelerinden yola çıkarak oluşmaktadır. Tüm bu bilgilere bakılarak bir kişinin huzurunun ve güvenliğinin sağlanabilmesi için sadece güvenlik tehditlerinin ortadan kaldırılması yeterli değildir. Bunun yanında mağduriyet durumlarının da minimum düzeye çekilmesi gerekmektedir (Aydemir, 2003).

Algı ile duyumlama arasında belirli farklar bulunmaktadır. Duyum, genelde ilkel olarak ele alınmaktadır. Bir kahvenin sıcaklığını hissetmek bir duyumsamadır. Algı ise duyumdan farklı olarak yorumlama sürecini kapsar ve tüm fark edilenleri anlamlı bir biçime sokar. Bir beyin, bir olguyu algılayacaksa; kişinin bu olgudan ne beklediği, geçmişte bu gibi durumlar sonucunda nelerin ortaya çıktığı, başka duyumların neler olduğu hem toplumsal hem de kültürel olarak nasıl etki edeceği önem taşımaktadır (Cüceloğlu, 2003: 118-119).

Algılama bir kişiden diğer kişiye, bir topluluktan diğer topluluğa, bir çevreden diğer çevreye ciddi farklılıklar gösteren bir gerçek olarak kabul edilmelidir. Algılama süresinde insanların daha önce edinmiş olduğu tecrübeler, zihinlerinde canlanan durumlar, daha önce yaşadıkları roller büyük bir etkiye sahiptir ve dolayısıyla her bir insanın algısı birbirinden farklı olabilmektedir. Bir bireyin tüm beklentileri, ihtiyaçları, eğitim düzeyi ve kültürlenme seviyesi, kabul etmiş olduğu tüm değerler farklılığın temelini oluşturan unsurlar olarak sunulmaktadır. Duyu organları sayesinde beyne iletilen her bir metin ya da mesaj, algı sayesinde bir bütüne ulaştırılacaktır. Kavrama durumu pek çok duyudan gelen bilgiler ile içselliğin birbirine geçme durumu olarak kabul edilmektedir (Bakan ve İlker, 2012: 19-34).

Yapılan araştırmalar sonucunda farklı kültür yaşantılarına sahip olan bireyler üzerinde hem nesnelere hem de olayların yorumlanmasında farklılıklar meydana gelebilmektedir.

Kültürün, var olan bilgileri kendi tasarısına göre anlamlandırma yetisi bulunmaktadır ve bu nedenle her bir algı toplumsal yapı ile birbirini tamamlamaktadır. Her bir birey, kendi kültürü ve kendi değerleri ile yaşar ve bu nedenle de gerek algılar gerek ise ön algılar bu yaşantı ile birbiri ile bir bütündür (Tolan, İsen ve Batmaz, 1991: 27).

Güvenlik söz konusu olduğunda güvenlik görevlilerinin çevre ve halk tarafından nasıl algılandığı önemli bir konu olarak sunulmaktadır. Toplumun polise güveninin tam olması, aynı zamanda polisin toplum içindeki değeri, polis ile ilgili yapılan iyi ya da kötü eleştiriler, güvenlik kuvvetlerinin mesleklerindeki başarıyı net şekilde etkileyecektir. Toplum içinde oluşmuş olan polis algısı, olumlu sonuçlar yansıttığında vatandaşlar suçlar ile mücadelede polis ile bir bütün olarak hareket edecektir. Polislerin oluşan olumlu algısı, suçların çözülmesinde ve vatandaşların desteğinin alınmasında önemli bir rol oynamaktadır (Erdoğan, 2013: 265-269).

Polisler, halkın asla içinde bulunmak istemediği olaylar ile gün içinde binlerce kez karşılaşmaktadır. Polislik mesleği olumsuz durumlar üzerinde şekillenen bir meslek grubudur ve genel olarak hırsızlığın önlenmesi için suçlular ile mücadele eder, cinayet suçlularını yakalamaya çalışır, terör suçlularının etkinliklerini engeller ya da örgütlü suç işleyenlerin peşinden koşar. Sadece iş günleri içinde değil, herkesin eğlendiği ve başka hiçbir şey düşünmediği yılbaşlarında, bayramlarda polis, görev almak zorundadır ve diğer insanların güvenliğini sağlama görevini üstlenmektedir. Doğru bir halkla ilişkiler, başarılı bir tanıtım ya da reklam ile bu olumsuz durumların yok edilmesi gerekmektedir (Göksu ve Çevik, 2003: 11).

Devlet ile polis bir bütün olarak kabul edilmekte, o nedenle polis kelimesi geçtiği an toplumun gözünde oluşan yapı devlet olmaktadır. Polis, birine zor kullandığı zaman bunu devletten güç alarak yapmakta, dolayısıyla halkın gözünde kötü bir algıya neden olmakta ve bu durum neticesinde de polis teşkilatı olumlu bir algı yaratma konusunda zorlanmaktadır (Göksu ve Çevik, 2003: 12).

Polis teşkilatında yer alan her bir birey, genel kültür çevresinde gelişimlerini tamamlamış oldukları için polis teşkilatı Türkiye'nin genel kültür etkilerinden yararlanarak ortaya çıkmıştır. Türkiye içinde gerek sosyal, gerek ekonomik, gerek ise siyasi alanlarda ortaya çıkan bozulmalar, dolayısıyla direkt olarak polis teşkilatına net şekilde yansımaktadır. Tüm kamusal olumsuzluklar polis teşkilatını etkilemektedir.

Polisler yaşayış şekilleriyle, kullandıkları dille ve davranışlarıyla geniş bir çerçeve oluşturmaktadır. Polislik mesleği bu yönüyle ayrılmakta bu durum, polislerin kendi içindeki iletişimi güçlendirirken diğer toplum ile ilişkilerini sekteye uğratmaktadır. Bu durum sadece polislerde değil, doktorlarda, öğretmenlerde ve iş adamlarında da sıklıkla ortaya çıkmakta, polislik mesleğinde ortaya çıkmasında ise var olan tehlikeler, otoriteler etki etmektedir (Akıncı, 2011: 93).

Polisler arasındaki mesleki sosyalleşmeler, polisin üzerindeki rolü birebir kabul etmektedir. Polis teşkilatında görevli olan her bir polis memuru, komiser ya da üst düzey yöneticiler aynı tehlikeler ile karşı karşıya kalma, aynı sorunlar ile mücadele etmek durumundadır. Tayinler, atamalar ya da terfiler yine polislerin her birini kapsayan unsurlardır. Tüm bu durumlar polislerin bakış açılarını net bir şekilde etkilemekte, yeni bir şekil almasını sağlamakta, sosyalleşme sonucunda ise polislerde hem belirgin hem de ortak olan özelliklerin türemesine vesile olmaktadır (Niederhoffer, 1969: 110). Belirli bir süre içinde ortaya çıkan tüm bu ortak özellikler, polislerin bir alt kültüre sahip olmasını, toplumun genel kültüründen uzaklaşmasını, ayrı bir hayat standardı edinmesini etkilemektedir. Oluşan bu yenilikçi tutum polis alt-kültürü olarak adlandırılmaktadır (Radelet ve Reed, 1977: 112).

Polis olarak görev yapan her bir birey sadece iş saatleri içinde değil, aynı zamanda özel hayatlarında da genel olarak polis karakterini yansıtmaya devam etmektedir. Bu meslek grubuna üye olan tüm bireyler, sosyal alanlardan kendilerini çekmekte, kendilerine ait yeni bir oluşum oluşturmaktadır. Polislerin alt kültürünün oluşturulmasında sosyal yapı önemli bir yere sahiptir (Cerrah, 2000b: 198-199).

Polislerin yapmış oldukları uygulamalar ele alındığında alt kültürün büyük bir etkisi olduğunu, davranış şekillerinin her biri genel olarak teorik ve bilimsel bir gerçeğe dayandığını söylemek gerekmektedir. Polis alt kültürünün oluşmasında mesleki eğitimin büyük bir rolü vardır ve genel olarak toplum bu konudaki bilimsel gerçekleri göz önünde bulundurmadan yargılamalar yapmaktadır. Sadece mesleki eğitim değil, zaman da yine polisin tutumunu ve alt kültürünü geliştiren bir unsurdur ve uygulamaların çoğunda polis alt kültürü ile karşılaşmak söz konusu olacaktır (Olgun, 2007: 23). Polis alt kültürü, gizlilik, tutuculuk, şüphe duygusu ile soyutlamayı bünyesinde barındırmaktadır (Akıncı, 2011: 94).

Bir meslek grubu içinde yer alan her bir birey zaman ile iş arkadaşları ile aynı duyguları taşımaya başlamaktadır. Çünkü bu meslek grupları içinde gelir düzeyleri, çalışma saatleri, sorunlar birbiri ile aynı olacağı gibi, çalışılan yere ait olma hissi ve orası ile özdeşleşme durumları grup içinde birbirine bağlanmayı hızlandırmaktadır. Her meslek grubunda bu özellik ortaya çıkıyor olsa da polislik mesleği dayanışması çok daha gelişmiş bir pozisyonda bulunmaktadır (Bittner, 1973: 63).

Polislik mesleğinde eğitim dönemi yatılı olarak gerçekleştiği için arkadaşlık bağlantıları güçlü bir şekilde kurulmaktadır (Altıntop, 2014: 2). Polislik mesleğinde çalışma süreleri söz konusu olduğunda düzen bulunmamaktadır ve bu da mesailerin ortaya çıkmasına ve polislerin birbirlerine her an daha yakın kalmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda polisler için sağlanan pek çok avantaj (lojman, kantin, polis evi) birlikteliği güçlendiren bir unsur olarak kabul edilmekte, bu güçlendirme ise polis alt kültürünün gelişmesine etki etmektedir. Polislerin birbirine bu kadar bağlı olması toplumun dışlanmasına, polis-toplum ilişkilerinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Her an birlikte olan polisler sosyal yaşam alanlarında da birbirinden ayrılmamaktadır ve bu durum toplumun yabancılaştırılması durumunu ortaya çıkarmaktadır (Azmaz, 2006: 64).

Polislik mesleği söz konusu olduğunda kapsamlı bir disipline ve otoriteye sahip olduğunu söylemek gerekmektedir. Aynı zamanda meslek grubu yüksek tehlike içermektedir. Polisler için otorite ve disiplin çok önemli olduğu için birbirleriyle çok daha yakın ve dayanışma içinde olmalarına vesile olmaktadır. Polislerin bir arada yaşamaları, çalışma standartları ve tehlikeli bir meslek grubu olması polisleri birbirine bağlayan en önemli unsurlar arasında yer almakta, bu durum birbirleri ile olan ilişkileri güçlendirmekte ancak, dış ortam ile de bağlarını koparmaktadır (Bittner, 1973: 63).

Polis alt kültürü ele alındığı zaman, en önemli özelliklerinden birisi hem nesnelere hem olaylara hem de bireylere şüpheli bir şekilde yaklaşmasıdır. Alınan eğitim, çalışma alanları polislerin şüpheli bir kişiliğe sahip olmasında büyük bir etkidir. Dolayısıyla her bir polis, mesleki şüphelilik adını verdikleri bir oluşum ile kendilerini ve hizmet ettikleri kurumları korumayı hedeflemektedir. Polislik, hayati risk bulunduran, herhangi bir görev tanımı yapılmamış, beklentileri olmayan, spontane gelişen olaylar ile ilgilenen, bazen zor bazen ise kolay olan en tehlikeli meslek gruplarından biri olarak bilinmektedir. Başarılı bir polis olabilmek adına hem dikkatli hem şüpheli olmak

önemli bir parametredir. Halk tarafından normal olarak karşılanan bir durum, bir polis için şüpheli olarak kabul edilebilmekte, görev sırasında ya da sonrasında oluşan hiçbir durum polis için güvenli sayılmayabilmektedir (Akıncı, 2011: 99).

Tehlike ile şüphecilik birbiri ile bağlantılı olup, şüphecilik de direkt olarak tutuculuk ile bağlantılıdır. Eğer ki bir durum polis için alışılmışın dışında kalıyorsa bu durumlar şüpheli olarak kabul edilmektedir. Polisin çevresine bakıldığı zaman genellikle katiller, hırsızlar, uyarıcı madde kullananlar çoğunluktadır (Cerrah, 2001). Polisler halk tarafından imkansız görülen olayların içindedir ve bunun yanında her bir polis halkın vicdanını rahatsız eden durumlar ile mücadele etmek durumunda kalabilmektedir. Şüphecilik, başarılı bir polisliğin anahtarı olarak kabul ediliyor olsa da bu şüpheciliğin kontrol altına alınmaması durumu, bir süre sonra polislerin uygulamalarının sertlik derecesini direkt olarak etkileyecektir.

Her ne kadar tüm dünya genelinde suç işleyerek hapse mahkum edilmiş güvenlik görevlileri bulunuyor olsa da, sivillerin suç işleme ihtimallerinin çok daha yüksek olduğu kabulü yapılmaktadır. Eğitim ve çalışma aşamasında tamamen toplumdan uzak duran meslek grupları söz konusu olduğunda, her bir grup birbirine daha fazla yaklaşmakta ve bu durum, toplumlara yabancılaşmaya neden olmaktadır. Bu durumun ortaya çıkardığı en büyük sorun ise polislerin topluma güveninin azalması ve her bir kişiyi potansiyel suçlu olarak görmeleridir (Cerrah, 2000b: 211).

Polis alt kültürü incelendiğinde bir diğer unsurun soyutlama olması dikkat çekmektedir (Scolnick: 55-56). Her bir polis, herhangi bir dava içinde tarafsız olmak durumundadır ve bu durumunu korumak zorunda olduğu için sosyal alanlardan kendini soyutlamak durumunda kalmaktadır. Tüm bu durumlar toplumdan yabancılaşmaya neden olmaktadır. Sunulan çalışma saatleri nedeniyle polisler herhangi bir şekilde sosyalleşecek bir zaman dilimi yaratma konusunda da başarılı olamamaktadır. Soyutlanma durumu polislerin görevlerine daha fazla bağlanması, tarafsız olmayı başarması, profesyonelliğini arttırması, halkın polise karşı olan olumsuz algısını önemsememesi gibi olumlu etkileri olsa da, bir yandan bu durum halkın desteğinin kesilmesi, bütünlüğün sağlanamaması gibi olumsuz etkilere de sahiptir (Akıncı, 2011: 100). Polislik mesleği toplum tarafından cazip bir meslek olarak kabul edilmemektedir. Çünkü sosyal-kültürel-ekonomik açıdan yüksek seviyede olan kişiler bu mesleğe girmek istememektedir (Cerrah, 2000b: 207-209).

Polislik imajı söz konusu olduğunda en önemli etkenlerden biri kurum içinde oluşan ilişkiler olarak kabul edilmektedir. Kurum içi iletişimin güçlü ve motive edici olması çalışanların daha başarılı olmasını ve verimliliklerini arttırmasını sağlamaktadır. Verimli bir çalışma ortamı için hem çalışanlar hem de yöneticiler bir arada yer almalı, birlikte etkinliklere katılmalı ve iletişimlerini güçlendirmelidir (Oktay, 2004: 78). Polis imajına etki eden farklı etmenler de vardır. Bunlardan birisi merkeziyetçi yapıdır.

Türkiye’de var olan merkeziyetçi yapı ile Osmanlı’dan gelen alışkanlıklar birlikte hareket ettiğinde kamu yönetimlerinde büyük bir otorite ortaya çıkmaktadır. Merkeziyetçi yapının tercih edilmesindeki temel nitelik, güçlü bir devlet olmak, birliğin ve beraberliğin devamını göstermektir (Kazancı, 2006: 26).

Kamu yönetiminin bu yapısı polis teşkilatı için de bir fikir vermektedir. Hem merkezi yönetimin hem de güçlü devlet yapısının polislerin uygulama alanına etkisi küçümsenemeyecek kadar fazladır. Aşırı merkeziyetçi yapı polisin hem uygulamalarında hem de hizmetlerinde sert tavrının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Her bir polis teşkilatı Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır. Bu merkez, polislik hizmeti ile ilgili kararlar vermekte, nasıl uygulama yapılacağı konusunda bilgilendirme yapmaktadır. Kimlerin polis teşkilatında görev alacağı, kimlerin nasıl hamle yapacağı bu merkez tarafından belirlenmektedir. Polislerin ve diğer personellerin atamaları, görev yeri değişiklikleri genel olarak Ankara üzerinden yapılmaktadır.

Polis teşkilatı ile kamu yönetimi birimleri arasında belirgin bir farklılık söz konusudur, o da polis teşkilatının üniformalı, hiyerarşik bir yapı ile karşımıza çıkmasıdır. Polis teşkilatında alt ya da üst kavramları çok nettir ve rütbelere, bu teşkilat için önemli bir yere sahiptir. Hiyerarşinin çok katı bir görünümde olması, merkeziyetçi yönetimin de güçlenmesine neden olarak, zorlu bir meslek grubunun ortaya çıkmasının temelini oluşturmaktadır. Türkiye’nin neresinde olursa olsun, herhangi bir sorun oluştuğu zaman gerek İçişleri Bakanlığı gerekse Emniyet Genel Müdürlüğü işe direkt el koymak zorundadır. Aynı durum polisler için de geçerlidir. Herhangi bir durum söz konusu olduğunda polis, bu durumu hemen üstüne bildirmeli, o da kendi üstüne bildirerek mekanizmanın gerekli mevkilerine haber gitmesini sağlamalıdır. Üstte olan kişiye karşı sorumluluk hisseden polisler, yanlış yapmaktan korktukları için herhangi bir durumda üstlerine başvurmak zorunda kalmaktadır. Yani bu durum polisin halka karşı değil,

üstüne karşı kendini sorumlu hissetmesi anlamına gelmektedir ki bu da güvenlik sisteminin en büyük açıklarından birisi olmaktadır. Bu durum sorunu çözüme ulaştırmak bakımından polisler için önem teşkil etmemekte, önemli olan sadece alt-üst ilişkilerinin doğru bir şekilde yürümesi kanısını ortaya çıkarmaktadır (Hafizoğulları, 1995).

Kamu yönetiminde yer alan aşırı merkeziyetçi yapı, polis teşkilatını gerek yapı bakımından gerek ise işlev bakımından derinden etkilemiş, aynı zamanda toplum içinde polisin yerini net bir şekilde belirlemiştir. Polislik anlayışında devlet vardır ve her bir polis devletin polisi olduğu algısı ile hareket eder. Bu durum toplum tarafından şu şekilde algılanmaktadır: polis, devleti temsil etmekte dolayısıyla herhangi bir sorunda polisin hemen işlem yapmasını beklemektedir. Aslına bakılırsa polise yapılan her bir eleştiri, polisten beklenen her bir hizmet devlete yapılmaktadır. Ancak, polis, alt ve üst ilişkisini ele almak adına halkın beklentilerini karşılayamamaktadır. Polis teşkilatları ile devlet her zaman bir bütündür ve devletin değerlendirilebilmesi için polislik uygulamalarının mutlaka incelenmesi gerekmektedir (Çuhadar, 2005: 25).

Diğer bir etken ise bürokrasidir. Bir sonuca ulaşabilmek adına bazı durumlarda karmaşık bir yapıyı aşmak gerekmektedir. Yönetim farklı eylemlere ve işlemlere sahiptir ve bu ikiliyi birbiri ile ilişkilendirmek oldukça karmaşıklaşmaktadır. Yönetim çok farklı unsurları bulunan, bunların karmaşık bir şekilde sunulduğu bir yapı olarak kabul görmektedir. Toplum ile ona hizmet edecek olan kurumlar arasında iletişim kurulacağı zaman ortaya çıkan tüm bu prosedürler işlem yapılmasını zor bir duruma getirmiştir. Bürokrasinin en yoğun görüldüğü alanlardan birisi Polis Teşkilatı'dır. Polislerin görev alanına giren trafik işlemlerinde, ruhsat yenileme işlemlerinde ve yapılan tüm güvenlik soruşturmalarında bürokrasi ön plana çıkmaktadır. Polisin ana görevi her ne kadar güvenliği ve huzuru sağlamak olsa da bu görevlerde polise verilmiştir (Akçakaya, 2017: 669-694).

Bir diğer etmense gizliliklerdir. Türkiye'de kamu hizmetlerinden yararlanma oranı her geçen gün artmakta ve aynı zamanda her bir toplum bireyi kamu yönetiminde yer almak istemekte, bu birimlerden haber beklemektedir. Böyle bir durum olduğundan ötürü, toplumun beklentisini karşılamak amacı ile yönetimlerin toplum ile iç içe olması, yapılan tüm işlemlerden halkı haberdar etmesi gerekmektedir. Özellikle demokrasi ve insan hakları söz konusu olduğunda beklentinin daha da fazla artması, aynı zamanda

uygulama alanının sayısının fazlaşması durumları oluşmaktadır. Yönetimin açık, şeffaf tutum sergiliyor olması, halk ile yönetim arasında önemli bir yere sahiptir. Her ne kadar önemli bir durum olsa da gizlilik ilkesinden de şaşmamak gerekmektedir (Eken, 2005: 5).

Türk kamu yönetimi incelendiği zaman gizlilik kuralının ön planda olduğu, yönetimin gizlilik unsurlarına çok önem verdiği, genel olarak dış aktarıma kapalı olduğu söylenebilir. Devlet, Devlet Memurları Kanunu'nun 31.maddesi gereğince memurların, gizlilik içeren bilgileri kimse ile paylaşmaması için belirli bir yasak oluşturmuştur. Söz konusu yasak gereğinde memurlar işten ayrılmış olsalar dahi, bakanlıkların haberi olmadan gizli bilgileri açıklama hakkı yoktur (Taşdöven, 2016). Herhangi bir suç unsuru söz konusu olduğunda toplumun polislerden bir bilgi beklediği biliniyor olsa da Türk kamu yönetiminde yer alan gizlilik anlayışı nedeniyle toplumun bu beklentisi karşılanamamaktadır. Herhangi bir bilginin dışarı çıkarılmaması kurumun önemini ve değerini yükselteceği inancının bulunuyor olması toplumu rahatsız etmektedir.

Başka bir etken ise halkla ilişkilerdir. Bir bireyin ya da kurumun halk ile bağlantıda kalabilmesi, halkın bireyi ya da kurumu algılayabilmesi, onlar hakkında bilgi edinebilmesi adına kurulan sistem halkla ilişkilerdir. Sadece bir sistem olarak değerlendirme yapmamak gerekir, bunun yanında halkın üzerinde etki bırakan bir söyleşi, bir eylem ya da olay da olabilir. Halkla ilişkiler için kuruluşun halk tarafından sevilmesinin ya da kabul edilmesinin anahtarı olarak nitelendirme yapmak mümkündür (Tortop, 1995: 4).

Günümüzde insanlar hem devlet kuruluşlarından hem de özel kuruluşlardan birçok beklentiye sahiptir ve bunun sonucunda yönetimler her bir eylem için topluma gerçeklikleri açıklama yapmak durumunda kalmaktadır. Toplum artık devletten ve özel kuruluşlardan bilgi edinmeyi talep etmekte, aynı zamanda devlete ve özel kuruluşlara hesap sorabilmektedir. Yeni yüzyılda, devletin toplumlar ile düzenli bir şekilde iletişim kurması ancak, bu aşamada dikkatli olması, anlayışlı olması gerekmektedir. Her bir vatandaşın hak ve özgürlükleri vardır ve bireyler kendi çıkarları ve yararları için devletten hesap sorabilmektedir (Kazancı, 2006: 1-2).

Herhangi bir yenilik oluşması, toplumun herhangi bir sıkıntıyı yaşamasını gerektiren durumların ortaya çıkması söz konusu olduğunda toplumun desteğinin kazanabilmesi

için yeniliklerin hem kişilere hem de devlete getirecek faydalarını açık ve net bir şekilde sunmak, yaşanan sıkıntılı durumların ise her zaman daha iyiye götüreceğine inancının oluşturulmasını sağlanmalıdır. Bir yeniliğe atılırken toplumun desteğini almak genel olarak başarılı bir sonuç elde edilmesinde önemli bir yere sahiptir. Sonuçların her zaman başarılı olması genel olarak halkın daha çok sabır göstermesine ve heveslenmesine vesile olacaktır. Toplum ile devlet arasında bir iş birliği oluşması ve bu iş birliğinin ise uzun vadede aktif kalması sağlanacaktır (Asna, 1968: 59). Halkla ilişkiler sistemi toplumun güveninin kazanılması, desteğinin alınması konusunda önemli bir yere sahiptir (İşçi, 1997: 7).

Hem özel sektörde hem de kamu kuruluşlarında halkla ilişkilerin önemli bir yere sahip olduğunu söylemek gerekir. Kamu kuruluşları için sunulan her bir hizmetin toplum içinde bir tatmine ulaşıyor olması gerekmektedir (Çevik, 2004: 32).

Halkla ilişkiler genelde insanı hedef alır ve insanlar ile doğru bir iletişimin aşamayacağı hiçbir şey olmadığına inanır (Tortop, 1995: 2). Her bir kurum, toplum arasında hem olumlu eleştiriler alabilmek hem de doğru, baskın bir imaj oluşturabilmek adına hem teknik hem de pratik yöntemlere odaklanmaktadır. Yöntemlerin başarılı olabilmesi için tanıtımın nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olmak, bu bilgi birikimi sayesinde kurumların nasıl yönlendirilmesi gerektiğine karar vermek, kurumlara her an bilgi akışını sağlamak ve bunun sonunda da sonuca başarılı bir şekilde ulaşmak önemli parametreler arasında yer almakta, halkla ilişkilere olan gereksinimi arttırmaktadır (Paksoy, 1999, 24).

Halkla ilişkiler görevlerine bakıldığı zaman en önemli amaçlardan bir tanesi kurumun imajını oluşturmak ve devamlılığını sağlamaktır (Bakan, 2005, 105). İmajın kalıcılığını sağlamak amacı ile halkın kuruma olan güveninin arttırılmasında halkla ilişkilerin önemli bir yere sahip olduğunu unutmamak gerekmektedir. Halkla ilişkilerin kurumsal alanına bakıldığı zaman kurumun imajının oluşturulması, korunması, geliştirilmesi gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Tüm bu etkiler sonrasında kurum güçlü bir imaja sahip olacaktır. İmajın sağlanabilmesi için hem misyonun hem de vizyonun doğru bir şekilde oluşturulması, yönetim ile halkla ilişkilerin bir arada çalışması, kuruluşun tüm değerlerinin kamu tarafından biliniyor ve anlaşılıyor olması önemli bir konudur (Paksoy, 1999: 44).

Polis teşkilatında halkla ilişkiler söz konusu olduğunda hedef mesajların tam anlaşılabilmesi ve hedefe bilgilendirme yapılamaması önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bazı durumlarda kaynaktan çıkan haberler, bilgiler kitle iletişim araçları aracılığı ile mesajı bekleyenlere iletilmektedir. Kitle iletişim araçları kullanılarak yapılan her bir basın toplantısı kurumlar ile halkın iletişiminin sağlanması adına önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak, burada önemli olan bir nokta vardır: iletişim söz konusu olduğunda halk kaynaktan gelen mesajı anlamalı, kavramalı, uygulamalı ve sonuç olarak mesaj geri döndüğünde mutlaka istediğiniz etkiyi yaratmalıdır (Kazancı, 1995: 68).

Polis günün her saati her bir olayın başında olabilecek bir kurum olarak kabul edilemez. Polisin herhangi bir durumda ortamda bulunamadığı anlarda polisin boşluğunun halk ile doldurulması gerekmektedir. Her bir birey, bir ortamda normal olmayan bir şeylerin olduğunu sezdiği anda ya da bir suça tanık olduğu anda hiç çekinmeden direkt olarak polis ile irtibata geçmeli, durumu polis ile paylaşmalıdır. Bu durum gerek bireylerin güvenliği için gerek ise başkalarının güvenliği için önem teşkil etmektedir (Dündar, 1995: 236). Suçluların yakalanması ya da suçların önlenmesi konusunda halkın desteği önemli bir rol üstlenmektedir. Halkın desteğinin artırılabilmesi için karşılıklı tutumların olumlu yönde olması gerekmektedir.

Türk Polis Teşkilatının başarılı bir imaja sahip olması, halk tarafından desteklenmesi ve güvenilir bir alan oluşturması için mutlaka halkla ilişkilerden destek alması gerekmektedir. Böylelikle tüm teşkilat hukuk ilkelerine bağlı bir şekilde, halka hizmeti amaç olarak benimseyen, kuvvetli bir yapı olma yolunda ilerleyebilir. Tek bir polisin yanlış ve sorunlu tutumu tüm teşkilatı riske atacağı için kurum içindeki tüm personellerin davranışlarına, hal ve hareketlerine her an dikkat etmesi gerekir (Çevik, 2004: 34).

1.13.3. Toplumun Polis Algısı

TESEV'in yapmış olduğu "Türkiye'de Polise Güven Araştırması" kapsamında anketlere verilen yanıtlara bakıldığında polisin etkinliğinin farklı boyutlarda olduğu görülmektedir. Toplum, polisin etkinliğini farklı kategorilerde farklı şekilde değerlendirmektedir. Yapılan anket çalışmasında polisin etkinliği ölçeğinin faktör yüklemeleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

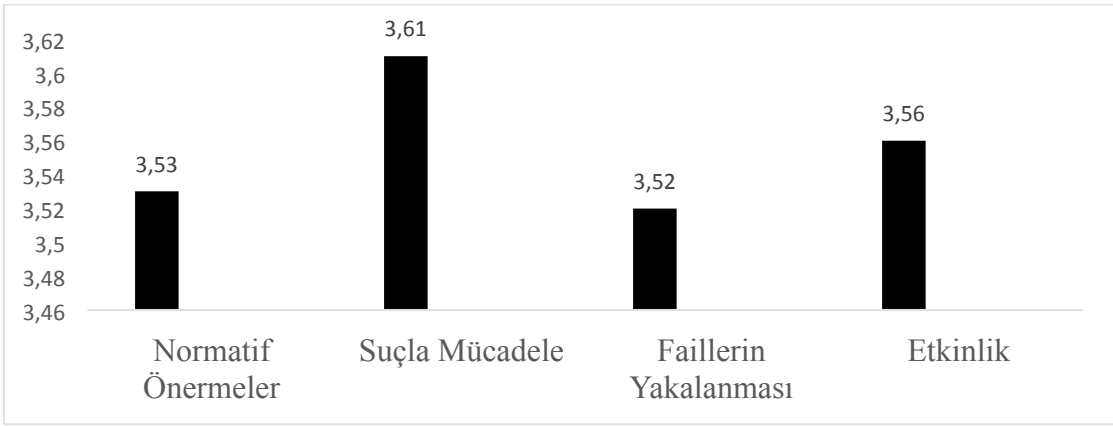
Tablo 1: Polis'in Etkinliği Ölçeğinin Faktör Yüklemeleri

	Normatif Önermeler	Suçla Mücadele	Faillerin Yakalanması
Polis, kendisinden beklenenleri hakkıyla yerine getirir	0,876		
Polis taraf tutmaz	0,966		
Polis, sorunları çözmek için gerekli adımları atar	0,817		
Toplumsal gösterilerde, vatandaşların gösteri hakkına saygı gösterir	0,772		
Polis memurları iyi eğitim almıştır	0,825		
Hırsızlık, kapkaççılık gibi adli suç faillerinin yakalanması			0,426
Cinsel taciz ve tecavüz gibi cinsel suçların faillerinin yakalanması			0,639
Cinayetlerin faillerinin yakalanması			0,564
Trafik suçları ile mücadele		0,688	
Uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçlarla mücadele		0,891	
Ekonomi ve finans suçları ile mücadele		0,947	
Futbol ve diğer spor müsabakalarında düzenin sağlanması		0,613	

Kaynak: (TESEV, 2018)

Polis'in etkinliği ile ilgili ölçekte yer alan sorulara katılımcılar cevap vermiş ve önermeleri 3 farklı boyut altına toplamıştır. Bunlardan biri normatif önermelerdir. Normatif önermeler ile sınırları belirli suç kategorileri ile ilgili olan önermeler birbirinden farklıdır. Sınırları belirli olan önermeler söz konusu olduğunda trafik

suçları, ekonomik açıdan işlenen suçlar, futbol müsabakalarında düzeni sağlama gibi durumlar söz konusudur. Ancak, hırsızlık, adli suçlar, tecavüz ve cinayet farklı bir şekilde algılanmaktadır. Yanıtlar sonucunda toplumun polisleri iki farklı kategoride daha başarılı gördüğü anlaşılmaktadır. Toplum soyut açıdan polisin etkinliğine daha fazla inanmaktadır. Yapılan anket çalışmaları sonucunda toplumun polisin etkinliğini arttırabileceğine inancı tam olsa da 2018 senesi itibariyle görevini tam olarak doğru yapmadığını düşünmektedir (TESEV, 2018).

Grafik 2: Polisin etkinliğinin boyutlar grafiği

Kaynak: (TESEV, 2018)

1.14. Tarihsel Süreç içerisinde Türk Polis Teşkilatı

Polis, kentin düzenini, huzur ve güvenliğini sağlayan kurum ve bu kurumdaki kamu görevlilerini ifade etmektedir (Özcan, 1993). Tarihte ilk Türklerden bu yana adı Polis olmasa da polislik görevini icra eden kurumlar hep var olmuştur (Çufalı, 2002). Osmanlı ve daha eski Türk devletlerinde polislik görevi askerler tarafından yerine getirilirdi. İç güvenlik hizmetini yürüten birime polis adı verilene kadar polis teşkilatı olarak herhangi ayrı bir yapılanma mevcut değildi (Akkaya, 2013).

İlk Türk Devletlerinde polisler (kolluk görevi de yapan asker kişiler) için ‘Yarkan’ ya da ‘Yargan’ ifadeleri kullanılırdı. Uygur-Türk metinlerinde ‘Yarkan’ kelimesi kullanılırken, Moğollarda ‘Daruga’, Selçuklularda ise ‘Karakol’ kelimeleri kullanılırdı (Yaşar,2000). Şehirlerdeki güvenlik ve emniyetten sorumlu valiler ise ‘Tarhan’ veya ‘Tigin’ olarak isimlendirilmiştir. Yarkanlar görevlerini Tarhanlar emrinde icra ederken aynı zamanda ‘Sad’, ‘Tudun’ ve ‘Subaşılar’da asayişten sorumludur (Orkun, 1937,

Dündar, 1993'den akt.. Bilgiç ve Karakaya, 2002). Bazı kaynaklarda Türk tarihindeki ilk zabıta amiri olarak 'Subaşı' kabul edilmektedir (Alyot, 1947'den akt. Şengül ve diğ. 2010).

1.14.1. Osmanlı Devleti'nde Polis

Devletin ilk dönemlerinde emniyet sorumlu subaşılar ve yasakçıların yanında geceleri asayiş sağlamakla görevli asesler tarafından sağlanmaktaydı. Bununla birlikte Yeniçeri Teşkilatı da iç güvenlikte rol oynamıştır (Okçabol,1940). İstanbul'un fethiyle birlikte güvenlik amaçlı olarak sorumluluk alanı beş bölgeye ayrıldı. Bu bölgeler ve sorumlular şu şekilde oluşturuldu;

- Topkapı sarayı ve çevresi, Yeniçeri Ağası sorumluluğunda
- Ayasofya, Ahırkapı, Hocapaşa, Cebecilerin sorumluluğunda
- Kasımpaşa ve Galata, Kaptanpaşa sorumluluğunda
- Tophane ve Beyoğlu, Topçubaşı sorumluluğunda
- Üsküdar, Eyüp, Kağıthane, Boğaziçi'nin iki tarafı ve Kadıköy, Adalar, Ayastefanos da ise Bostancıbaşıların sorumluluğunda güvenlik sağlanıyordu (Alyot, 1947, Fındıklı, 1999'dan akt. Bigiç ve Karakaya, 2002).

Yeniçerilerin İstanbul'da güvenlikten sorumlu olduğu dönemde diğer şehirlerde ise eyaletten sorumlu Beylerbeyi ve sancaklardan sorumlu Sancak Beylerinin askerleri olan sipahiler güvenlikten sorumluydu (Mil, 2014).

Polisin kuruluşunu 19. Yüzyılın tamamını ele alarak değerlendirmek gerekmektedir. Bir plan ve strateji çerçevesinde değer de deneme yanılma yöntemine dayandırılarak kurulan polis teşkilatının kurulmasındaki en kritik nokta 1839'da yayınlanan Tanzimat Fermanı'dır. Osmanlı Devleti tarafından yayınlanan Tanzimat fermanı ardından polis askerden ayrılarak 1845'te "Polis Teşkilatı" kurulmuştur (Üstün, 2007). Türk Emniyet Teşkilatının kuruluş tarihi olan 10 Nisan 1845 tarihinde yayınlanan Polis Nizamnamesiyle, polis kelimesi ilk defa kullanılırken aynı zamanda 17 maddeden oluşan aynı nizamnameyle polisin görevleri de düzenlenmiştir (Akkaya, 2013). Sonrasında ise 6 Aralık 1896 tarihinde Polis Teşkilatının görev ve yetkilerini düzenleyen ilk hukuki metin olan ve 16 maddeden oluşan "Asayiş vazifesiyle Mükellef Olanların Nizamiye ve Jandarma Asakiri Şahanesiyle, Polis Memurlarının Sureti Hareketine Dair Talimat" yayınlanmıştır (Yaşar, 2001'den akt. Başarır, 2008).

Ancak bu ayrılık kısa sürmüş kolluk hizmetlerinin askerlikten bağımsız olarak tek elden icra edilebilmesi amacıyla 1846 yılında çıkartılan bir genelgeyle, Divan-i Zaptiye ve Meclis-i tahkik adında iki komisyondan oluşan Zaptiye Müşiriyeti kurulmuştur (Birinci, 1999). Kurulan bu yeni teşkilat ile birlikte polislik yine askeri sistem içerisine entegre edilmiş ve polis ve jandarma sistem olarak tek elde toplanmıştır. 1846 ve 1879 arasında kapsayan bu dönem “Tevhid-i Zabıta” olarak adlandırılmıştır (Ergut, 2004).1879 yılına kadar bağımsız ve sorumlu kuruluş olarak asayişe bakan Zaptiye Müşiriyeti, bahse konu yılda tekrar Seraskerliğe bağlanmış ve taşradaki yapılanması jandarmayla eşdeğer hale getirilmiştir (Akkaya, 2013). Ancak, diğer illerden farklı tutularak İstanbul’da ayrı bir polis teşkilatı olan Zaptiye Nezareti kurulmuştur. Başlarda yalnızca İstanbul’un asayiş ve güvenliğine bakan Zaptiye Nezareti, 1885 yılında kendi taşra teşkilatlanmasını tamamlayarak 1909 yılına dek Emniyet Genel Müdürlüğü işlevinde bulunmuştur (Yaşar, 1999).

31 Mart vakası olarak tarihe geçen olayın ardından 23 Temmuz 1908’de ilan edilen 2. Meşrutiyet’le birlikte Polis Teşkilatının yapılandırılarak tekrar kurulması konusu gündeme gelmiş ve 22 Temmuz 1909’da çıkartılan “İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun” ile Zaptiye Nezareti kaldırılmış ve yerine İçişleri Bakanlığına bağlı (Dahiliye Nezareti) Alman ve Fransız polis yapılanması esas alınarak yapılandırılan, ülke genelinde görevli ve yetkili “Emniyeti Umumiye Müdüriyeti” ile İstanbul Valiliğine bağlı bir Polis Müdüriyeti kurulmuştur (Alyot,1947; Bahar, 2008).

Türk Polisi, 24 Haziran 1920 tarihinde Milli Polis Teşkilatı’nın kurulmasının ardından İstanbul ve Ankara olmak üzere iki polis teşkilatı şeklinde görev yapmış, Kurtuluş savaşının zaferle sonuçlanması sonucu Milli Hükümetin kontrolü ele almasıyla 24 Şubat 1923 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi’nin kaldırılarak yerini tek bir polis teşkilatına, o günkü ismi Emniyeti Umumiye Müdüriyeti olan Emniyet Genel Müdürlüğü’ne bırakmıştır (Bahar, 2008).

1.14.2. Emniyet Genel Müdürlüğü

Kamu kuruluşları bir arada incelendiği zaman hem örgütsel alanda hem de işlevsel alanda Emniyet Teşkilatı’nın diğer kamu kuruluşlarından farklı olduğunu söylemek gerekir. Emniyet Teşkilatı hem merkezde hem de taşrada farklı ekiplere sahip olan bir

yapıdır. Merkezi yönetimin en belirgin parçalarından biri olarak kabul edilmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev almaktadır. 10 Nisan 1845 tarihi, Osmanlı Devleti'ndeki ilk polis birimlerinin kuruluş tarihini belirtmekte, günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü merkezîyetçi yapısı kapsamında Genel Müdürlüğe bağlı olan birimler ön plana çıkmaktadır. Genel Müdür Yardımcılığı'na bağlı olan Daire Başkanlıkları, Polis Meslek Yüksekokulları, Polis Kriminal Laboratuvarı EGM kapsamında değerlendirilmektedir. Tüm bu birimler merkeze bağlı birimlerdir. Taşrada yer alan EGM birlikleri ise İl Emniyet Müdürlükleri, İlçe Emniyet Müdürlükleri, İlçe Emniyet Amirlikleri olarak 3 kategoriye ayrılmaktadır. İl Emniyet Müdürlükleri'ne bağlı birimler Şube Müdürlükleri, Büro Amirlikleri'dir (Sözen, 2002: 54).

1.15. Literatürde Yer Alan İlgili Yayın ve Araştırmalar

Gölge (2009) televizyon dizilerindeki polis imajı ile ilgili çalışma yapmıştır. Çalışma, günümüzde TV kanallarında çok popüler olan bölümlerin, ülkede güvenlik ve barış için hizmet veren polisin görüntülerini nasıl şekillendirdiğini araştırmaktadır. Çalışma ayrıca film yapımcılarının ve polisin bu imajın yaratılmasındaki rollerini incelemektedir. Ayrıca, olumlu gelişme için bazı öneriler sunmaktadır. Buna ek olarak, çalışma, bir anket ölçeğinin analizi yoluyla elde edilen araştırma bulguları ışığında halkın, TV kanallarının ve polisin yararına bazı politika sonuçları sunmaktadır. Ankete katılan katılımcıların %42,9'u dizilerin polis algısını olumlu etkilediğini, %14,2'si ise olumsuz etkilediğini düşünmektedir. %24,2'lik kısım ise bu konuda kararsızdır.

Öksüzler (2011) halkın polis algısını etkileyen faktörler hakkında bir araştırma yapmıştır. Araştırma "Halkın Polis Algısını Etkileyen Sosyal Faktörler - Safranbolu Örneği" başlığı altında 41 sorudan oluşmaktadır. Araştırma evrenine ilişkin örneklem seçimi, Karabük ilinin Safranbolu ilçesinde ikamet eden 400 kişinin gönüllü katılımları ile özel bir sınıflandırma yapılmaksızın uygulanarak gerçekleştirilmektedir. Araştırmanın temel amacı, Karabük ilinin Safranbolu ilçesinde yaşayan kişilerin polis algısını etkileyen sosyal faktörlerin yanı sıra profesyonel, görsel ve davranışsal faktörlerin genel imge üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın önemi, Safranbolu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polislerin sezgisel olarak hizmet ettiği insanların gözünde değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir. Çalışmada, polisin imajının ne

şekilde ve polis-halkla ilişkilerin değişmesi doğrultusunda nasıl olması gerektiğini bulmayı amaçlayan “İnsanların Polis Algısını Etkileyen Sosyal Faktörler” üzerine teorik bir çerçeve çizilmiştir. Araştırma kapsamında Safranbolu ilçe merkezinde yapılan araştırmanın bulguları tartışılmaktadır. Böylece bu faktörler insanların polis algısının nasıl etkilendiğini ortaya çıkaracaktır. Değerlendirmeler sonucunda insanların büyük bir çoğunluğunun polise güvendiği, saygı duyduğu, polise destek verdiği ve polis güçlerini gereksiz yere şiddet kullananlar olarak görmediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, alınması gereken önlemlerden bahsetmesi gereken ya da polisin daha iyi olduğu konusunda genel imajı geliştirmek için değişiklikler yapılması gerektiği önerilmiştir.

Kıvrak (2013) televizyonda yer alan dizilerin polis imajına olan etkisini incelemiştir. Bu çalışmada, Türkiye'de polisin sosyal imajını oluşturan etkili faktörler arasında, polisin benlik algısı ve polisin TV dizilerinde sosyal hayatları, hizmet anlayışı, halkla ilişkiler hakkındaki aktarılan imajı ile uyumlu ve uyumsuz yönlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu karma araştırma modeli türü çalışmanın ilk örnekleme Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde çalışan 100 polis memuru, ikinci örnekleme ise Kanal D'de yayınlanan ve polisin mesleki ve sosyal hayatını temsilen bir TV Dizisi olan “Arka Sokaklar” dizisidir. İlk örnekleme grubuna polisin kendi imajının algılanmasını ölçmek için 41 madde ve 6 bölümden oluşan bir anket uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS ile analiz edilmiştir. Çalışmanın ikinci örneklemesinde Arka Sokaklar TV dizisinin senaryodan kaydedilen video görüntüleri ve metinleri birlikte incelenmiş ve çalışmanın kapsamı ve sınırlamaları çerçevesinde “İçerik Analizi” yöntemi ile mesajların analizi yapılmıştır. Bulgular, "Arka Sokaklar" serisindeki polis karakterlerinin, gerçek hayatta kendi imajlarından daha olumlu olduğunu göstermektedir. Dizide polis memurlarının çok az sorunu vardır. Bölümler ve hiyerarşik düzeyler arasındaki iletişim daha olumludur. Polisin fiziksel ve teknik yetenekleri daha iyi, memurlar amirlerine daha fazla güveniyor, sorunlar daha etkili bir şekilde çözülüyor, kararlar daha hızlı ve kolektif olarak veriliyor ve polisin daha iyi imajı vardır. Yine de gerçek hayatta, polisin benlik imajı algısı, insan hakları, tarafsızlık, işlerinin duygularını ve zorluklarını kısıtlama açısından nispeten daha olumludur. Araştırmacının önerilerine göre, halkın politikaların benlik imajıyla ilgili algılarını geliştirmek için polisin benlik imajıyla ilgili problemler çözülmelidir. Polislik mesleğiyle ilgili açıklamalar profesyonel olarak yeniden tanımlanmalıdır. Normlar ve standartlar, polisliğin tüm bölümlerinde

birleştirilmelidir. Polis, TV yapımcıları ile iletişim halinde olmalı ve TV kanallarındaki polis dizisine danışarak onlarla iş birliği yapmalıdır.

Erden (2015), Gezi Parkı olaylarının polis kimliğinin medyadaki temsili ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Gezi parkı protestoları sırasında sivil ve polis, yüzlerce kişi yaralanmış ve birçok kişinin öldüğü bildirilmiştir. Protestolar sırasında protestocuları durdurmak için polisin kullandığı yöntemler medya tarafından “orantısız güç” olarak tanımlanmıştır. Bu çalışma Gezi Parkı protestoları hakkında internet haber sitelerinin oluşturduğu polis algısını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın başlangıç noktası medyanın gerçeği ideolojilerine göre yeniden şekillendirdiği ve yeni bir gerçeklik oluşturduğu hipotezidir. Haberler, Hollandalı Dilbilimci Teun A. van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Haberler bu yöntemeye uygun olarak değerlendirildiğinde kimliklerin ideolojik bir çerçeve içinde oluşturulduğu sonucuna varılmıştır.

Karakuzular (2015) esnafın polise yönelik algısı ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada halkla ilişkiler bağlamında polis algısını etkileyen faktörlerin ve polise esnaf bakış açısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Gaziantep-Şahinbey'de 205 katılımcı üzerinde bir anket yapılmıştır. Ankette polis ve polis hizmetleriyle ilgili 20 soru bulunmaktadır. Sorular 5'li Likert tipindedir ve 1-5 arasında puanlanmaktadır. Çalışma sonucunda polis-halk ilişkilerini değiştirmek için polis imajının hangi yöne yönlendirilmesi gerektiği konusunda önemli sonuçlar elde edilmiştir. Değerlendirme doğrultusunda halkın polise güven duyduğu ve polisi desteklediği görülmektedir.

Demirci (2013) terör haberlerinde polis ile medya ilişkilerini incelemiştir. 11 Eylül 2001 terör saldırıları medya tarafından Amerika'nın sembollerine yapılan saldırılar olarak yansımıştır. Bu konuyu araştırmak için Amerikan basını arasında New York Times gazetesi seçilmiştir ve 12-26 Eylül 2001 tarihleri arasında bu gazetenin başlıkları ve ön sayfa haberleri incelenmiştir. Öte yandan, Hürriyet ve Zaman gazeteleri seçilmiştir. 12-26 Eylül 2001 tarihleri arasında bu iki gazetenin ikiz kulelere yapılan saldırılara ilişkin ön sayfa haberleri incelenmiştir. Bu soruşturma ve analizler sonucunda terör haberlerinin Türk ve Amerikan basınının sunumları karşılaştırılmış, haber ve haber yapma etiği incelenmiştir. Çalışmada, terör - medya ilişkisi genel olarak ortaya konduktan sonra, terör haberlerini sunarken iki ülkenin polisle ilişkisi analiz edilmiştir.

Keşif analizi, araştırma yönteminin temelini oluşturmuştur. Bu çerçevede, farklı ideolojik ve politik duruşlara sahip 3 gazete seçilmiştir. 12-26 Eylül 2001 tarihleri arasında bu tür gazetelerin ön sayfa haberleri araştırmanın analiz bölümünü oluşturmuştur. Araştırma ve analiz sonucunda seçilen gazetelerin haber sunumuna bakıldığında, liderlerin söylemleri ile gazetelerin haberleri sunma biçimleri arasında kitle iletişim araçlarının güçlü bir ilişkisi olduğu, ideolojilerin ve politik duruşların haberlerin içeriğini etkilediği ve medyanın 11 Eylül'den sonraki günlerde şahin bir tavır takındığını söylemektedir. Öte yandan, devlet polis teşkilatı ile medya arasındaki ilişkinin analizi, Amerikan polis birimlerinin medya ile ilişkisinin hem kurumsal anlamda hem de pratik anlamda Türkiye'ye göre daha profesyonel olduğunu göstermiştir.

Kesirli Unur (2016) yapmış olduğu çalışmada polisin medya üzerindeki temsilini incelemiştir. Türk televizyon endüstrisi 1990'ların başında yoğun küreselleşmenin etkisi altına girmiştir. Küresel televizyon türlerinin yerel üreticiler tarafından tahsis edilmesi, bu durumun çeşitli sonuçları arasındadır ve bu yoğun küreselleşme sürecinin bir sonucu olarak Türk polisiye TV dizileri ortaya çıkmıştır. "Küresel" ve "yerel" arasındaki bu etkileşimden esinlenen bu çalışma, Türkiye'de polisiye türünün oluşumuna odaklanmaktadır. Televizyon türlerine söylemsel bir yaklaşım benimseyerek, bu oluşum geniş bir perspektiften tartışılmaktadır. Bu çalışma, Türk polisiyesinin "küresel" ve "yerel" in hassas dinamikleri arasındaki dengenin korunmasının bir sonucu olarak oluştuğunu ileri sürmektedir. Polisiye türünün "küresel" sözleşmelerini eşzamanlı olarak çoğaltırken, bu diziler Türk televizyon kanallarında "ulusal" sembollere, değerlere, geleneklere ve kalıp yargılara işaret eden belirli unsurları yansıtmaktadır.

Şeker ve Çavuş (2011) yapmış oldukları çalışmada Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisinin alımlama analizini gerçekleştirmiştir. Bu çalışma, "Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi" dizisini incelemiştir. Araştırma 11 katılımcı tarafından yapılmış ve izleyicilerin tepkileri araştırılmıştır. Kitlelerin mesajlara karşı oldukça hassas oldukları ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma sonucunda halkın Behzat Ç.'yi bir siyasi kişilik olarak benimsediği görülmüştür.

Yonca (2011) Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki polis imajı üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Kurumsal imaj, her organizasyon için çok önemli bir

olgudur. Halkın güvenliğine hizmet eden Polis teşkilatı da halkın desteğine sahip olmalıdır. Polisin kurumsal imajı ile ilgili daha önceki çalışmalardan; insanların demografik özellikleri, polisle ilgili önceki deneyimler, bölgedeki bölgesel faktörler, suç oranları, polis teşkilatı, polis prosedürü, polisle ilgili diğer değişkenler ve polis çalışmalarının kamuoyu tarafından algılanması, çok çeşitli kamu sorunları ve polisin medyada temsili, polisin kurumsal imajı ile ilgili en etkili konular olarak belirlenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgesinde, şehirlerarasında polisin kamu imajı arasında ufak farklılıklar olduğunu göstermektedir. Elde edilen verilerden çıkartılan sonuç, polisin kamuoyunun imajının olumlu olduğunu ancak istenen şekilde olmadığını göstermektedir. Polisin işkence, kötü davranış ve rüşvet gibi bazı yanlış davranışları etkili bulunmuştur. Ayrıca ırk, yaş, cinsiyet gibi kişisel faktörler de etkili bulunmuştur. Ayrıca polisle daha önce iletişim kurmak ve bu iletişimin olumlu ya da olumsuz sonucu, halkın polis algısı üzerinde etkili olan bir diğer faktördür. Ayrıca, akrabalar ve arkadaşlar arasında bir polisin varlığının, polisin kamusal imajı üzerinde etkili bir başka faktör olduğu da etkili bulunmuştur. Bu faktörlere ilave; polisin medyada temsili, polislerin görünümü ve polis tesisleri, polislik mesleği hakkındaki genel algı, polisin kamu imajı üzerinde kısmen etkili faktörler olarak bulunmuştur.

Başarır (2008) 155 polis imdat servisinin polis imajına etkisini incelemiştir. Bu araştırma, Polis İmdat Servisi vatandaşlarının memnuniyetini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Son yasalarla, delillerin değerlendirilmesi, suçun işaret ve delillerinin toplanması, suçla ilgili, bir suça tanıklık edilen veya bir suça tanık olan vatandaşların polise yardım ve güvenini değerlendiren suçlu kişi bulmak önemli hale gelmiştir. Polis, temasta buldukları vatandaşlara katılmalı ve görev kalitesini ve verimliliğini artırmalı, ayrıca suç ve suçlularla mücadele etmelidir. Yukarıda belirtilen nedenlerin bir sonucu olarak, polisin vatandaşlar ile iletişim yolları çok önemli ve hızlı hale gelmiştir. İlgili araştırmada iletişim, imaj, kamuoyu ve polisle ilgili teorik araştırmalar kaynaklardan yapılmış ve anketlerle uygulanmıştır. Sonuç olarak, vatandaşın desteği ile polisin başarısı artmaktadır. Polise güvenmek ve halkın memnuniyeti çok önemlidir. Vakaların çoğu ihbar veya bilgi ile çözülmektedir. Çağrı merkezi veya yüz yüze görüşme ile iletişim sağlanmaktadır. Bu iletişimden insanların zamanında ve yerinde katılımı beklendiği anlaşılmaktadır. Bu araştırma sonuçlarıyla, vatandaşların güvenilir, nitelikli, hızlı ve üretken hizmet işleri bekledikleri ortaya çıkmıştır.

İnal ve arkadaşları (2006) halkın polis güçlerine bakış açısı ile ilgili araştırma yapmıştır. Araştırmalarından önce, imaj oluşturma hem kamu sektörünün hem de özel sektörün başarısı için önemli olduğunu ve her kuruluşun insanların zihninde kendisiyle ilgili olumlu bir imaj yaratmaya ve pekiştirmeye çalıştıklarına dikkat çekilmiştir. Kamu kuruluşları da böyle bir imaj sağlarsa, hizmetlerinin müşteri pozisyonlarında bulunan vatandaşlar ile iyi ilişkilerine ve iletişimine vesile olacaktır. Sonuç olarak, polis teşkilatları ve onların olumlu bir imaj sahibi olmaları istemiyle bu çalışma daha fazla önem kazanmıştır. Polis teşkilatları gibi kurumların başarıya ulaşmak için bireylerle sürekli diyalog halinde olması gerektiği varsayılmaktadır. Aksi durumda bu kuruluşlar halka destek vermede başarısız olacaktır. Bu nedenle araştırmanın amacı, olumlu bir imaj oluşturmak için önemli faktörleri belirlemek ve bireyler ile polis arasında iyi bir iletişim kurmaktır. Niğde'de yaşayan 300 kişiye bir anket yönlendirilmiş ve veriler makalede analiz edilmiştir. Sonuca bakıldığında vatandaşların polise destek vermemesi polisin başarısını düşürecektir.

Özaşçılar (2016) ergenlerin polis algısını incelemiştir. Çalışmanın amacı ergenler arasındaki polis algısının boyutlarını anlamak ve ergenlerin polis algısının temel etkenlerini belirlemektir. İstanbul'da Toplum Destekli Polislik Şubesi ile yürütülen bu çalışma, İstanbul'daki seçilmiş sosyal olarak dezavantajlı 6 mahalleden 3400 ergenin okul temelli örneğini içermektedir. Sonuçlar polis algısı ölçeğinin iki boyutu olduğunu göstermiştir. Literatüre uygun olarak, çıkarılan faktörler "polis hizmetlerinin algılanması" ve "suçun önlenmesi" ve vatandaşların suçun önlenmesine katılımın sağlanması için polisin sorumluluklarının algılanması" olarak adlandırılmaktadır. Mahalle güvenliği algısı, suç mağduriyeti ve polisten yardım isteme, ergenler arasındaki polis algısının temel belirleyicileridir. Önceki çalışmalara benzer şekilde, cinsiyet ve yaş da ergenlerin polis algısının etkenleridir. Çalışmanın sonucu olarak, ergenleri hedef alan toplum polisliği faaliyetlerinin önemi vurgulanmaktadır.

Arslan ve Olgun (2016) halkın polislik algısını incelemiştir. Bu çalışma 2005-2006 öğretim yılında Erciyes Üniversitesi'nde polis ve polislik mesleği algısı ile ilgili öğretim görevlilerinin ve öğrencilerin görüşlerini alarak gerçekleştirilmiştir. Ankette likert tipi bir ölçek kullanılmış ve ankete 925 öğrenci ve 224 öğretim elemanı yanıt vermiştir. Kayseri Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun polis ve polislik mesleği ile ilgili diğer fakülte ve yüksekokullardan daha olumlu olduğu tespit

edilmiştir. Statü ve yanıt olarak kabul edilen katılımcılar, statü ile karşılaştırıldığında, statü ve yanıtlar arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bazı konularda öğretmenlerin algıları öğrencilerden daha olumludur. Öğrencilerin algıları bazı konularda öğretmenlerden daha olumludur.

Geçikli ve Avcı (2018) polis imajı ile ilgili çalışma yapmıştır. Görevleri, bireylerin temel hak, özgürlüklerini ve sosyal yaşamda istikrarı korumak için yasal sistem kurallarına göre güvenlik koruma hizmetleri sunmak olan polis, iş gereksinimleri nedeniyle toplumun desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın amacı halkın gözündeki polis imajını, aktif kamu-polis etkileşiminin olduğu koşullar temelinde ölçmektir. Bu amaçla, Erzurum'da yaşayan 600 kişiye toplam 42 maddeyi kapsayan likert ölçeği uygulanmıştır. Olumlu imaj için aşılması gereken eşik seviyesinin 3,41 (% 68) olduğu çalışmanın sonuçları, Erzurum'da algılanan genel polis imajının 3,75 (% 75) olduğunu göstermiştir. Bu temelde Erzurum'da insanların polis izleniminin çok olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

İçen ve Alkan (2019) öğrencilerin polis hizmetlerine yönelik algılarını incelemiştir. Bu çalışma İstanbul, Üsküdar ve Kadıköy ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Sosyo-ekonomik açıdan düşük mahallelerde okullara devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri 2018-2019 öğretim yılında İstanbul'un Üsküdar ve Kadıköy ilçelerine ve ortaokula devam eden öğrencilerden elde edilmiştir. Çalışma grubu 154'ü (% 44.0) erkek, 196'sı (% 56.0) kadın olmak üzere 350 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma nicel bir araştırma olarak tasarlanmış ve değişkenlerin tanımlayıcı bir çalışması olarak yürütülmüştür. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, polisin halkla ilişkiler ve iletişim boyutunun, polisin görünürlüğünün, Toplum Destekli Polislik faaliyetlerinin farkındalığının, beklentilerin ve polisin genel algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Polisin davranışsal özelliklerinin ılımlı olduğu bulunmuştur. Kız öğrencilerin Toplum Destekli Polislik faaliyetlerinden beklentilerinin daha yüksek olduğu erkek öğrencilerin Toplum Destekli Polislik faaliyetlerinden daha yüksek beklentilere sahip oldukları belirlenmiştir. Polisin görünürlüğü öğrencilerin polis memuru olma fikrini olumlu yönde etkilediği için polis algısı daha olumludur. Öğrencilerin yarısından fazlasının polis memuru olma fikri yoktur. Vatandaşlık eğitimini de ilgilendiren bu konularda daha fazla araştırma yapılabilir ve masum çocukların ve gençlerin algı ve beklentileri

belirlenebilir. Bu durumlar vatandaşlık eğitimi çerçevesinde veya çocukları ve gençleri suçtan, zararlı alışkanlıklardan ve maddelerden korumak için kullanılabilir.

Demir ve Demirbaş (2014) ortaokul öğrencilerinin polis algılarını incelemiştir. Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin polise karşı tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu çalışma nicel araştırma yöntemleri arasında yer alan betimsel tarama tasarımı ile hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Sivas il merkezindeki ortaokullarda öğrenim gören 510 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Sivas il merkezinde rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 4 ortaokul oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin polise karşı tutumlarını belirlemek için Demirbaş ve Demir (2014) tarafından geliştirilen polise yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçları uygulandıktan sonra, elde edilen veriler tanımlayıcı istatistikler, frekans, yüzde t-testi ve tek yönlü ANOVA kullanılmış PASW 18 ile kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, ortaöğretim öğrencilerinin polise karşı tutumları farklı değişkenlere göre değişebilir. Öğrencilerin tutum puanlarının aile gelirleri açısından ortalamalarında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz sonrasında grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Analizde amaç öğrencilerin polise karşı tutumlarını belirlemektir. Cinsiyet değişkenine göre polise karşı tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kitap okuma sıklığı ve polise karşı tutumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Karma araştırma yöntemi kullanılan tez çalışmasında araştırma deseni iki aşamalı yapısı onu kolay uygulanabilirliği olan, araştırmacı tarafından iki ayrı yöntemin ayrı aşamalarda uygulanabildiği ve tek bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilebildiği, aynı zamanda araştırma sorusunun cevabını bulmaya uygun iki veri toplama tekniği olduğu için desen olarak Creswell'in ortaya koyduğu açıklayıcı desen tercih edilmiştir. Açıklayıcı desen, içinde araştırmacının nicel bir araştırmayı yöneterek başladığı ve ikinci bir aşamayla özel sonuçlar aradığı bir karma yöntem desenidir (Creswell, Plano Clark vd., 2003). İki ayrı etkileşimli aşama içerisinde gelişen sıralı açıklayıcı desen, nicel verilerin toplanması ve çözümlenmesiyle başlar, nitel verilerin toplanması ve çözümlenmesiyle devam eder. Nitel araştırmanın gerçekleştiği ikinci aşama nicel araştırma sonuçlarının takip edilmesiyle gerçekleşir. Burada nitel sonuçların nicel sonuçların açıklanmasına nasıl yardımcı olduğu yorumlanır. Nitel araştırma, ilişkili sonuçları daha derin açıklama amacıyla uygulanır. Bu desene nitel takip yaklaşımı da denilmektedir (Morgan, 1998).

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Polis Algısı Ölçeği

Veri toplama aracı olarak polis algısına yönelik Marangoz, Çelikkan ve Yavuz'un (2011) yaptığı "Halkın Toplum Destekli Polislik Hizmetlerine Yönelik Algılamaları Çanakkale İli Örneği" konulu çalışmalarında uyguladıkları ölçek tez çalışmasına uyarlanarak kullanılmıştır. Anket çalışması Diyarbakır ilinde rastgele örneklem yoluyla gönüllü katılımcılar arasında gerçekleştirilmiştir. 10 Ocak 2021 ile 17 Ocak 2021 tarihleri arasında yapılan ankete 18-35 yaş arasındaki 302 birey dahil edilmiştir. Katılımcıların 147'si erkek 155'i kadınlardan oluşmaktadır. Toplam 38 maddeden oluşan ve likert tipi anket çalışmasında ardı ardına gerçekleştirilen 2 faktör analizi sonrası 10 madde çıkartılarak 28 maddeyi kapsayan bir çalışma yapılmıştır.

2.2.1.1. Polis Algısı Ölçeğinin Faktör Yapısı

Faktör analizi, birbirleriyle ilişkili çok sayıdaki değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli

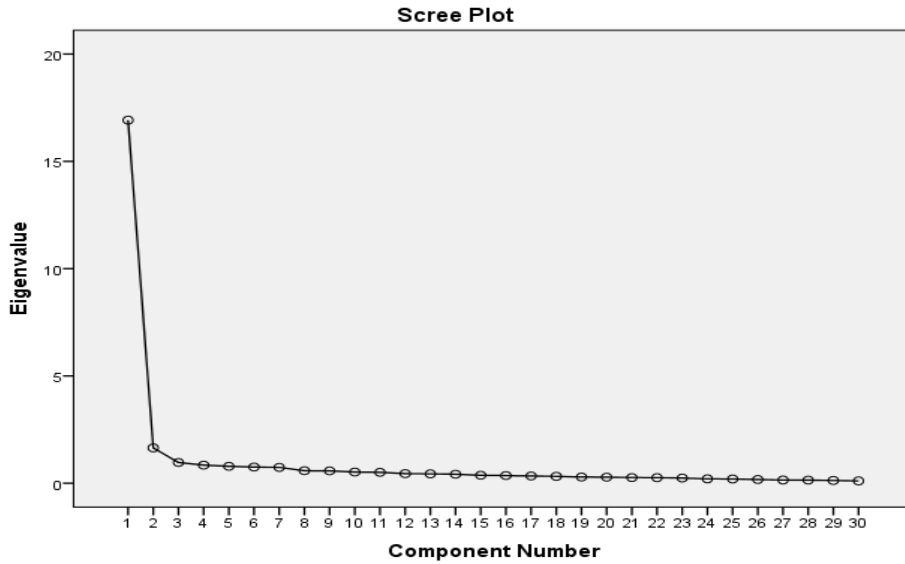

istatistiksel tekniklerden biridir. Bu çalışmada faktör analizi yöntemlerinden, faktörlerin elde edilmesinde en yaygın olarak kullanılanı Temel Bileşenler Analizi kullanılmıştır.

KMO testi “Polis Algısı Ölçeği” için %0,97 (0,972) ‘dir. $0,972 > 0,50$ olduğundan ölçek faktör analizi için uygundur. İkinci bakacağımız test Bartlett testidir. Bartlett testi ölçek için anlamlıdır. ($p < 0,001$) Bu demektir ki değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur ve kullanılan ölçek içinde veri seti faktör analizi için uygundur.

Faktör sayısını belirlemede değişik yöntemler söz konusu olsa da bu çalışmada özdeğer istatistiği (Eigenvalue) 1’den büyük olan faktörler anlamlı olarak alınmıştır.

Veri seti Temel Bileşenler Faktör Analizi ile analiz edildiğinde öz değeri birden yüksek tek faktör elde edilmiştir. Aşağıda verilen yamaç eğrisi grafiği (scree plot) incelenerek de öz değeri birden yüksek belirgin tek faktörün olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Yamaç Eğrisi Grafiği (Scree Plot) Sonuçları

Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında aşağıda belirtilen ölçütler uygulanır. Bunlar;

- Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin 0,45 ya da daha yüksek olması gerekir
- Maddelere ait yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az 0,10 olması gerekir
- Maddelerin ortak faktör varyanslarının 1’e yakın ya da 0,66’nın üzerinde olması çok iyi bir çözümdür. Ancak uygulamada bunu karşılamak genellikle zordur.

- Literatüre göre içeriğinde üç ve daha az madde olan faktörler genelde zayıf ve değişkendir.

Bu şartlar göz önünde bulundurularak Polis Algısı Ölçeği Dik (Varimax) Döndürme sonuçlarının ardı ardına yapılan 2 faktör analizi ile incelenmesi sonucunda sorunlu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu şartlar altında madde 3,11,12,13,14,15,16,17,18 ve 26 olmak üzere 10 madde ölçekten çıkarılmıştır.

Tablo 2: Polis Algısı Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yüğü
Madde 25	0,889
Madde 23	0,888
Madde 28	0,881
Madde 21	0,867
Madde 29	0,864
Madde 22	0,853
Madde 19	0,849
Madde 27	0,847
Madde 5	0,798
Madde 10	0,791
Madde 7	0,791
Madde 9	0,779
Madde 1	0,775
Madde 2	0,768
Madde 20	0,758
Madde 24	0,733
Madde 30	0,709
Madde 6	0,694
Madde 8	0,642
Madde 4	0,553

Açıklanan Varyans=62,604

Özdeğer istatistiğı (Eigenvalue) 1'den büyük olan tek faktör söz konusudur. Tek faktör toplam varyansın %62,604'ünü açıklamaktadır.

2.2.1.2. Güvenilirlik Analizi

Polis algısı ölçeğinin güvenilirliği için Alfa (α) modeli (Cronbach Alpha Coefficient) kullanılmıştır. Bu yöntem faktör analizi sonucu ölçekte yer alan soruların homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediğini araştırır. Alfa (α) katsayısı 0 ile 1 arasında değer almaktadır ve katsayı 1'e yaklaştıkça ölçeğin güvenilirliği artmaktadır. Bu çalışma grubu için kullanılan polis algısı ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı $Cra = 0,975$ olarak hesaplanmıştır. Art arda yapılan iki faktör analizi sonrası ortaya çıkan sonuçlar ölçeğin geçerli olduğunu gösterirken alfa katsayısı ise kullanılan polis algısı ölçeğinin oldukça güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

2.2.2. Odak Grup Görüşmesi

Veri toplamada kullanılan diğer araç ise odak grup görüşmesidir. Odak grup görüşmesine gönüllülük esasıyla görüşmeye katılmak isteyen ve polisiye dizi izlemediğini beyan edenler arasından amaçsal örneklem yoluyla seçilmiş, 20 kişi dâhil edilmiştir.

Odak grup görüşmesindeki demografik bulgular incelendiğinde katılımcıların 11'inin erkek 9'unun kadınlardan oluştuğu, 4'ünün yüksek lisans, 10'unun lisans, 4'ünün ön lisans ve 2'sinin lise mezunu olduğu, her birinin ayrı meslek grubunda yer aldığı tespit edilmiştir. Odak grup görüşmesinde katılımcılara 2 ayrı televizyon kanalında yayınlanan Behzat Ç., Börü (Star TV) Kanıt ve Arka Sokaklar (Kanal D) dizileri izlettirilmiştir. Polislik mesleği birçok farklı birimden oluşmaktadır. Bu diziler polislik mesleği içerisinde farklı branş (Asayiş, özel harekât, kriminal gibi) ve olayları konu edindikleri için tercih edilmiştir.

Katılımcılar seçilirken, demografik özelliklerinin (yaş, sosyo-ekonomik düzey, meslek gibi) birbirine yakın olmasına, aynı meslek grubunda ve aralarında hiyerarşik bir ilişki olmamasına dikkat edilmiştir. Birbirleriyle olan ilişkileri dikkate alınmamıştır.

20 katılımcıyla 10 Şubat 2021 tarihinde tek oturumda gerçekleştirilen görüşmede, Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar dizilerinin, istenilen bölüm ve izlenilecek sürelerle erişimin kolay olması, dizilerin bazılarının yayından kaldırılmış olması geleneksel medyaya göre içerikleri zamandan bağımsız yayınlama özelliği ve geleneksel medyadaki olumsuz içeriklere yönelik otokontrol yerine bu içerikleri

yayınlanmasında bir otokontrol sisteminin olmaması nedeniyle, dijital medya üzerinden, rastgele olarak Behzat Ç, dizisi kırk bir ve elli beşinci, Börü dizisi dört ve beşinci, Kanıt dizisi sekiz ve on dördüncü Arka Sokaklar dizisi yetmiş altıncı ve yüz kırk sekizinci bölümlerinden kesitlerin izlettirilmesiyle toplamda 226 dakika sürmüştür.

Görüşmede katılımcılara ilk kısımda aşağıda yer alan sorular sorulmuştur:

- Polis deyince aklınıza ne gelmektedir?
- Polis neden gereklidir?
- Polisin olaylar ve kişiler karşısındaki tutumunu nasıl buluyorsunuz?
- Toplumsal hayat içerisinde polisleri görev dışında, sosyal hayatlarında, nasıl tasvir edersiniz?
- Polis olmak ister miydiniz? Neden?

İkinci kısımda katılımcılara, diziler izletildikten sonra, uzman görüşüne başvurularak oluşturulan gerçekçilik, özdeşleşme ve polis algısı temalarına uygun şu sorular sorulmuştur:

- İzlediğiniz dizilerde kendinizle özdeşleştirdiğiniz bir karakter oldu mu?
- İzlediğiniz polisiye dizilerde temsil edilen polislerle ilgili dikkatinizi çeken, sizi etkileyen bir durum oldu mu?
- İzlediğiniz yerli polisiye dizilerden sonra polis ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- İzlediğinizi yerli polisiye dizilerden sonra polisle sizin polis algının benzerlik göstermekte midir?

Katılımcılar K: 1, K: 2, K: 3 olarak kodlanmıştır. Bulgular kısmında sorulan sorular ve katılımcılar tarafından verilen cevaplar özetlenerek sunulmaktadır. Verilen yanıtlardan birbirine paralel olanlar ayrıca gösterilmemiştir. Çalışma, katılımcıların verdiği cevaplarla sınırlıdır.

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Diyarbakır'da yaşayan 18 ile 35 yaş arasında televizyon izleyen bireylerden oluşmaktadır. Örneklem de aynı yaş grubunda olan ve aynı ilde yaşayan 322 kişi dahil edilmiştir.

2.4. Veri Analizi

Kişisel bilgi formu ve Polis Algısı Ölçeği kullanılarak elde edilen veriler bağımlı ve bağımsız değişkenler dikkate alınarak, bilgisayar ortamında SPSS 22.0 (Statistical package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak veri tabanı oluşturularak analiz edilmiştir.

Değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir ve normal dağılıma uymayan değişkenler medyan, minimum ve maksimum değerleri ile verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda “Mann Whitney U” ve “Kruskal Wallis H” testleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler IBM SPSS Statistics 22.0 programında yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

3.1. Dizi Analizleri

3.1.1. Arka Sokaklar

“Arka Sokaklar”, 31 Temmuz 2006 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Türk televizyon tarihinde 15. sezona giren ilk ve tek yerli dizi olma özelliği göstermektedir. Yapımcılığını Erler Filmin üstlendiği “Arka Sokaklar” dizisinin yönetmen koltuğunda oturan isim ise Orhan Oğuz’dur. Dizinin genel koordinatörlüğünü Yılmaz Ekmekçi yaparken, senaryo danışmanı ise Ahmet Yurdakul’dur. Senaryosu ise Ozan Yurdakul ve Sinan Yurdakul’a aittir.

Dizinin konusu İstanbul’u daha güzel, daha yaşanılır bir yer yapmaya çalışan özel bir ekibin başından geçen olayları yansıtmaktadır. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğünde görevli olan sivil, özel ekip, İstanbul’un arka sokaklarında suçlular ile mücadele etmektedir. Ekibin lideri Rıza Baba’dır. Özel ekip Rıza Baba’dan hem çok şey öğrenmekte hem de mesleğin ne kadar özel olduğunu bir kere daha anlamaktadır.

Rıza Baba: Zafer Ergin tarafından hayat verilen Rıza Baba karakteri hem sevecen hem de zeki bir kişiliğe sahiptir. 4.sınıf Emniyet Müdürü olarak görev yapan Rıza Baba aynı zamanda Asayiş Özel Ekibinin de kurucusudur. Tüm hayatı boyunca birçok suçlu ile mücadele etmiş, bu mücadele ona pek çok düşman kazandırmıştır.

Mesut: Karakteri Şevket Çoruh tarafından canlandırılmaktadır. Ekibin ilk üyelerinden biri olan Mesut, geçmişte özel harekat polisliği yapmıştır. Ekibin bir yandan en şen şakrak bir yandan da en şiddet yanlısı üyesidir. Şiddete olan düşkünlüğü nedeni ile pek çok kez hakkında soruşturma açılmıştır.

Hüsnü: Özgür Ozan’ın canlandığı Hüsnü, ekibin ilk üyelerindendir. Geniş bir aileye sahip olan Hüsnü, 5 çocuğuna bakmak için elinden geleni yapan bir aile babasıdır. Birçok defa çatışmaya girmiş, yaralanmış ancak hayata tutunmuştur.

Ali: Bir keskin nişancı bir komiserdir. Aynı zamanda Rıza Baba’nın damadı olan Ali Ekip tarafından “Lale” lakabı ile çağrılır.

Selin: Başarılı kariyere sahip bir komiserdir.

Hakan: En tecrübeli ekip üyelerinden biridir. Öncesinde Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde görev yapan Hakan daha sonra ekibe katılmıştır. (<https://www.kanald.com.tr/arka-sokaklar/hikaye-ve-kunye>, Erişim Tarihi: 15.11.2019).

3.1.2. Kanıt

“Kanıt” dizisi 100 bölümden oluşan, Biray Dalkıran ve Cem Sürücü yönetmenliğinde çekilen, yapımcılığını Abdullah Oğuz’un üstlendiği polisiye dizisidir. Müziklerinde Cenk Şanlıoğlu ve Ege Ellidokuzoğlu’nun bulunduğu, Görüntü yönetmenliğini de Faik Çayır ve Ege Ellidokuzoğlunun üstlendiği “Kanıt” dizisinde başrolleri paylaşan isimler Engin Benli, Deniz Celiloğlu’dur. “Kanıt” dizisinde sunuculuğu üstlenen kişi ise Sevil Atasoy olarak karşımıza çıkmaktadır (Özkan, 2019).

Cinayetlerin çözümünde adli tıp, kanıt, olay yeri inceleme unsurlarını barındıran bir dizidir. Başkomiser Orhan, başkomiser yardımcısı Selim cinayetleri çözebilmek adına olay yeri inceleme, kriminal laboratuvar ve adli tıp ekipleri ile bir arada çalışmaktadır. Polisiye dizi kategorisinde yer alan dizinin diğer polisiye dizilerinden bir farkı vardır. O da aralarda Sevil Atasoy’un olayın çözümü ile ilgili vermiş olduğu gerçek bilgilerdir. Cinayetin işlenmesinden çözümüne kadar geçen süre içerisinde kanıtlar ve adli raporlar eşliğinde Sevil Atasoy olayların aydınlatılmasında kullanılan yöntemleri izleyiciler ile paylaşmaktadır. Bunun yanında Sevil Atasoy yaşanan gerçek olaylardan da bilgiler sunmaktadır. “Kanıt” dizisinin sloganı ise “Kusursuz Cinayet Yoktur” (Özkan, 2019).

Dizide belirli bir mekanın olmadığı, mekanın sürekli olarak değiştiği görülmektedir. Bazı zamanlarda cinayet maktulün evinde işlenirken bazen ormanlık bir alanda ya da otelde de olaylar gelişebilmektedir.

Başkomiser Orhan: Cinayet büroda Başkomiser olarak görev yapan Orhan, 40’lı yaşlarda, olaylara soğukkanlı şekilde yaklaşan bir adamdır. Tecrübesi ve yardımcısı Selim sayesinde cinayet soruşturmalarını başarılı bir şekilde sonuçlandırmaktadır. Suçlulara karşı her zaman soğukkanlı davranan Orhan, tüm detaylara hakim bir şekilde hareket etmektedir. İşini seven ve yaşadığı hayattan keyif alan bir adamdır. Aynı zamanda çalışma arkadaşlarına karşı anlayışlı davranmakta, bazı zamanlarda suçlular ile empati kurmaktadır. Sabırlı yapısını her zaman korumakta, suçlular ile ilgili düşüncelerini de hiçbir zaman saklamamaktadır.

Komiser Selim: Selim, Başkomiser Orhan'ın yardımcısıdır ve 30'lu yaşlardadır. İşine bağlı bir yapısı vardır ancak, agresif bir yönü bulunmaktadır. Tüm detaylara hakim olan bir görev adamıdır. Başkomiser ile aralarında bir dostluk vardır ve Selim, Orhan Başkomisere oldukça bağlıdır. Bunun yanında Selim'in zaman zaman Orhan Başkomiseri başkalarından kıskandığı da görülmektedir. Suçlulara karşı agresif bir yapı sergilemekte ancak, Orhan Başkomiser tarafından kolaylıkla sakinleştirilebilmektedir. Suçluların suç işleme nedenleri genel olarak Selim'i sınırlendirmektedir.

Kriminal Laboratuvar Görevlisi Zeynep: Kriminal laboratuvarında çalışan Zeynep hem Orhan hem de Selim ile oldukça yakındır. Cinayet mahallinden gelen tüm delilleri inceleyen Zeynep, yoğun tempoda çalışmakta, gece geç saatlere kadar laboratuvarında kalmaktadır. Zeynep ile Selim sevgilidir ve Zeynep Selim'in en çok çocuksu hallerini sevmektedir. Ancak, Zeynep'in oldukça soğukkanlı bir tavrı vardır.

Sevil Atasoy: Dizinin sunucu koltuğunda Sevil Atasoy oturmaktadır. Atasoy sahne aralarında ekrana gelmekte, yaşanan olayları adli örnekler ile anlatmaktadır (Özkan, 2019).

3.1.3. Behzat Ç.

“Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi”, 19.09.2010 tarihinden itibaren yayın hayatına başlamıştır. Dizi, 24.05.2013 tarihinde son kez Star TV ekranlarına gelmiştir. Dizinin yapımcılığını Adam Film'den Tarkan Karlıdağ'dır. Yönetmen koltuğunda oturan isimler ise Serdar Akar, Zekeriya Kurtuluş ve Doğan Ümit Karaca'dır. Senaryosunu ele alan kişiler ise Ercan Mehmet Erdem ve Emrah Serbes olarak bilinmektedir. Dizi, genel izleyici kitlesi için değil, 13 yaş ve üzeri izleyici kitlesi için uygundur. Dizi içerisinde pek çok sahnede sansür uygulanmakta, internet üzerinden sansürlü kısımları izlenebilmekte, bu nedenle internet izleyicisi için yaş sınırlaması +18 olmaktadır.

Dizi başlarda 20:30-21:30 arasında başlarken, ailelerin şikayetleri üzerine yayın saati 23:10-23:15 sularına çekilmiştir. Dizinin toplam yayın süresi 90 dakikayken, dizinin şiddet içerikleri nedeniyle şikayet alması süresinin 65 dakikaya düşmesine neden olmuştur.

“Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi” konusu gereği bol bol mizah ve argo içeriyor olması izleyicilerin diziyeye bağlanmasına etki etmiştir. Sezon içinde farklı gün ve saatlerde

ekrana gelen bu dizi, Pazar ve Cuma günlerinde izleyiciler ile buluşmuştur. Hem söylemsel hem de içeriksel özellikleri, izleyicilerin dikkatlerini çekmeyi başarmıştır. “Arka Sokaklar” ve “Kamıt” dizileri, “Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi” dizisinden önce yayın hayatlarına başlamış ve bir polisiye dizi örneği oluşturmuş olsalar da bu dizi macera-polisiye alt türünü oluşturmuş, başlı başına yeni bir tarz yaratmıştır.

Dizinin senaryosuna esin kaynağı olan senarist Emrah Serbes’in iki kitabıdır. Bu kitaplardan biri “Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi: Her Temas İz Bırakır”, diğeri ise “Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi: Son Hafriyat”tır.

2013 Mayıs ayında çekimleri tamamlanan dizide Behzat Ç. Karakteri bir cinayet masası polisidir. 1985 senesinde Polis Akademisinden mezun olan Behzat’ın tüm arkadaşları kıdem atmış olsa da, o sürekli olarak ceza aldığı için yerinde saymıştır. Kanunlar Behzat için herhangi bir şey ifade etmez, onun kanunu vicdanıdır. Özel hayatında olan tüm olumsuzluklar direkt olarak iş hayatına yansımaktadır. Kadınlar ile olan ilişkilerinde başarısız olmasının en büyük nedenlerinden biri kadınlara güvenmiyor olmasıdır. Bir kızı vardır ve hayattaki en önemli varlığı Berna’dır. Behzat’ın haberinin olmadığı bir kızı daha vardır ve adı Şule’dir. Berna ise Şule tarafından öldürülmüştür. Kızının öldürülmesinde baş düşmanı Ercüment Çözer’in olduğunu öğrendiğinde ise kendinden vazgeçme sınırına gelmiştir.

2. sezon geldiğinde savcı Esra ve Behzat evlenmiştir. Bu durum Behzat’ı biraz olsun sakinleştirmişken savcının da öldürülmesi, Behzat’ın hayata farklı bir açıdan bakmasına neden olmuştur. Behzat Ç. Hiçbir zaman haksızlığa taviz vermeyen bir karakterdir. Behzat Ç. Karakterine can veren Erdal Beşikçioğlu, can vermiştir. (<https://www.startv.com.tr/video/arsiv/dizi/behzate>, Erişim Tarihi: 14.11.2019).

Behzat Ç.: Başkomiser Behzat Ç, 1985 yılında Polis Akademisi’nden mezun olarak Komiser Yardımcısı olarak göreve başlamıştır. Dönem arkadaşları kıdem olarak oldukça yüksek yerlere gelirken Behzat Başkomiserlikten daha yüksek bir rütbeye ulaşamamıştır. Ankara Cinayet Büro Amiri olarak görev yapmaktadır. Kızının öldürülmesinden sonra kendini bir yandan Ankara’da işlenen cinayetlerin suçlularını yakalamaya çalışırken diğeryandan kendini kızının katilini bulmaya adar.

Harun: Çocuk ruhlu bir yapıya sahiptir. Dizinin en sevilen karakterlerinden biridir. Cinayet Büro'da çalışan Eda'ya sırlıslıkla aşık olan Harun'un "Seviyorum merkez!" repliği üzerinden yıllar geçmesine rağmen hala izleyicilerin dilinde.

Şule: Behzat'ın akıl hastanesini yatırıldığında tanıştığımız Şule, renkli karakterini saçına yansıtan ve sürekli farklı renge boyayan biridir. Dışa dönüklüğü, gevezeliği ve vurdumduymazlığı Behzat'la büyük bir tezat oluşturur. Birdenbire Behzat'ın hayatına giren Şule, kısa süre sonra amirin hayatında çok önemli bir yere sahip olur.

Ercüment Çözer: Behzat'ın baş düşmanı, son derece tehlikeli, derin devletin adamı Ercüment Çözer, bir polis çevirmesi sırasında Behzat'tan yumruk yer. "Saygı" kendisi için son derece önemli bir konu olduğundan kendisine saygısızlık ettiğini düşündüğü Behzat'ı takıntı haline getirir ve onu yok etmek için tehlikeli bir plan yapar.

Esra: İdealist, gözü pek bir cumhuriyet savcısı olan Esra, Behzat'la garip bir ilişki içerisinde. Bir yandan birbirlerinden nefret ediyormuş gibi görünen bu ikili aslında içten içe karşılıklı olarak büyük bir saygı ve sevgi beslemektedirler. Bu sevgi giderek yerini aşka bırakır ve Esra ile Behzat evlenirler.

Tahsin Müdür: Behzat'ın iki alt devresi olmasına rağmen politik kararları ve emir komuta zincirine saygısı nedeniyle yükselmiş olan Tahsin Yılmaz, üstlerine saygıda kusur etmez ancak Behzat'ın başına buyrukluğuna da belli bir yere kadar tolerans gösterir.

3.1.4. Börü

Son yıllarda Türk televizyonlarında asker ve polis konulu yapımların ortaya çıkması ve geniş kitlelerce takip edilmesi, bu alanda yapımların artmasını sağlamıştır. Bu alandaki televizyon dizilerinden birisi de "Börü" dizisi oldu.

Doruk Acar ve Alper Çağlar tarafından yapımcılığı üstlenilen dizinin yönetmen koltuğunda Can Emre ve Cem Özüdüru oturmaktadır. 6 bölümlük bir mini dizi olarak ekranlara gelen dizide Mesut Akusta, Serkan Çayoğlu, Ahu Türkpençe, Emir Benderlioğlu, Murat Arkın, Fırat Doğruloğlu gibi oyuncular rol alıyor.

Her bölüm 1 saat olmak üzere 6 bölümden oluşan ve Türkiye'nin yakın dönemde yaşadıklarını konu alan dizide Polis Özel Harekat biriminin terör ve teröristlerle mücadelesi konu ediliyor.

Dizi 2014 yılında Diyarbakır'da yaşanan olaylarla başlayıp FETÖ/PDY (Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması) tarafından kalkışılan darbe girişiminin yaşandığı 15 Temmuz 2016'a kadar geçen Türkiye'nin yakın geçmişte yaşadığı olayları anlatıyor.

İrfan Aladağ: Polis Özel Harekat biriminin ilk kurucularından biri olmakla beraber Üç Başkan olarak anılan üç kişiden biridir. Börü Timi'nin adı da stratejileri de kendisi tarafından belirlenmiştir. Hayatı sürekli olarak Doğu'da geçmiş, savaşmaktan, bataklığa girmekten hiçbir zaman çekinmemiş bir vatanperverdir. Vatani için her şeyi yapmış ve yapmayı da göze alan biri olmasına rağmen Balyoz Davası'nda yalan delillerin kurbanı olarak hapishaneye düşmüştür. Fakat bu yaşadıkları bile onu devletini, vatanını sevmekten alıkoyamamış, onun devletin adaletinden yana ümidini kesmesine sebep olmamıştır.

Asena Tümer: Asena Tümer için Börü Timi'nin olmazsa olmazı diyebiliriz. Gerçek bir hikâyeden esinlenerek yaratılan Asena Tümer karakteri, Türk kadınının vasıflı, nitelikli, cesaretli karakterinin temsili olarak karşımıza çıkar. Görevlerde erkeklerin arkasında durmaktan ziyade yanlarında savaşarak ezber bozar.

Kaya Ülgen: Timin çömezi olan Kaya, zengin bir aileden gelmektedir. Kolej mezunu olmasına rağmen Özel Harekat'a katılmış olmasının sebebi ise merak konusudur.

Kemal Boratav: Can dostu Turan ile tamamen farklı karakterlere sahip olsa da operasyonlara Turan ile birlikte katılan Kemal, Börü'nün en iyi tim olarak bilinmesinin ana sebeplerinden biridir. Harvard Üniversitesi Adli Antropoloji doktorasını birincilikle vermiş çok zeki bir karakter olan Kemal, Börü'ye tamamen gönüllü olarak katılmıştır. İnanılmaz derecede hızlı çalışan kafası sosyal iletişim konusunda kendisine sıkıntı veriyor olsa da bu durumun avantajlarından yararlanmayı çok iyi bilen Kemal'i Murat Arkın canlandırıyor.

Turan Kara: Turan Kara için Börü Timi'nin en sıkıntılı üyesi demek yanlış olmaz. Dizinin ilk bölümü de Turan'ın uzaklaştırma cezasından döndüğü zaman başlar. Birçok sorunu vardır, mesela onu zapt etmek çok zordur. Çok fevri ve gözü kara bir karakter olan Turan Kara, arkadaşları için gözünü bile kırpmadan ateşten gömleği giyecek karaktere sahiptir. Tehlikeye girmek ona zevk verir, doğası böyledir.

Behçet Orbay: Börü timinin lideri olan Behçet Orbay, tıpkı ekibin diğer üyeleri gibi vatanına çok bağlı, ülkesini çok seven şefkatli bir kahramandır. Ülkenin üzerindeki

tehditler arttıkça içine girdiği endişeli durum bile bu ülkeye ne kadar bağlı olduğunu göstermeye yeter. Ülkesini ne kadar sevdiğinden bahsettik lakin ekibindeki üyelere olan sevgisi de ülke sevgisinden aşağı değildir. Ekipteki herkesi kucaklar, kardeşi sayar. Özel Harekat'ın öncülerinden İrfan Aladağ tarafından eğitilmiş olan Behçet Orbay, İrfan Aladağ'ın Balyoz soruşturması sonucunda hapse girmesi sebebiyle epey sıkıntıya düşmüştür. Yine de devlet ne dediyse yapan, emirleri sonuna kadar uygulayan sadık biridir.

Barbaros Çepni: Börü Timi'nin üçüncü unsur lideri sayabiliriz Barbaros Çepni'yi. En kıdemli üyelere biri olmakla beraber dostlarına olan sadakati, cesurluğu ve iyi niyeti öne çıkan karakter özelliklerindedir. Babası bir Kıbrıs gazisi olan Barbaros, Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği mezunudur. Ekibin mekanik işlerinden sorumlu olan Barbaros Çepni'yi oyuncu Ahmet Pınar canlandırıyor.

Tolga Erlik: Börü'nün istihbarat sorumlusudur. Ekibin gözü kulağı olan Tolga, TEM görevlisi çok zeki bir polistir. Özel Harekat'ı kuran üç kişiden biri olduğu için "Üç Başkan" diye anılan TEM Daire Başkanı Turgut Atalay'ın öğrencisidir. Yıllardır her zorlu görevde ekibe bilgi ve veri aktarımı yaparak ekibe avantaj sağlayan Tolga'yı Can Nergis canlandırıyor.

Turgut Atalay: "Üç Başkan" olarak adlandırılan üç kişiden biri olan Turgut Atalay, istihbarat tecrübesi ve engin birikimlerinden dolayı TEM Daire Başkanlığı görevine layık görülmüştür. TEM'de olmasına rağmen ayakta kalan son başkan olmasıyla Börü Timi'nin her zaman saygı duyduğu biri olmuştur. Turgut Atalay karakterini yıllarını tiyatroya vermiş sanatçı Gürol Tonbul canlandırıyor.

3.2. Nicel Analiz Bulguları

3.2.1. Katılımcıların Özellikleri

Araştırmada yer alan katılımcıların özellikleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
Cinsiyet	Erkek	147	48,7	48,7
	Kadın	155	51,3	100

Araştırma kapsamında %48,7'si erkek, %51,3'ü kadın olmak üzere 302 katılımcı yer almaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
Yaş	18-24	178	58,9	58,9
	25-30	59	19,4	78,5
	31-35	65	21,6	100

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %58,9'u 18-24 yaş aralığında, %19,4'ü 25-30 yaş aralığında, %21,6'sı ise 31-35 yaş aralığındadır.

Tablo 5: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	67	22,2	22,2
	Ön lisans	104	34,4	56,6
	Lisans	106	35,1	91,7
	Lisansüstü	25	8,3	100

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %22,2'si lise ve altı, %34,4'ü önlisans, %35,1'i lisans, %8,3'ü ise lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 6: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Durumlarına Göre Dağılımı

	Değişken	Frekan s	Yüzd e	Birikimli Yüzde
Yerli Polisiye Dizi İzleme Durumu	Evet	144	47,7	47,7
	Hayır	158	52,3	100

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %47,7'si yerli polisi dizi izlemekte, %52,3'ü ise izlememektedir.

Tablo 7: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzlerken Keyif Alma Durumlarına Göre Dağılımı

	Değişken	Frekan s	Yüzde	Birikimli Yüzde
Yerli Polisiye Dizi İzlerken Keyif Alma Durumu	Keyif Alıyorum	142	47	47,5
	Keyif	157	52	100
	Almıyorum			

Katılımcıların %47'si yerli polisiye dizi izlerken keyif almakta, %52'si ise keyif almamaktadır.

Tablo 8: Katılımcıların En Sık İzledikleri Yerli Polisiye Diziye Göre Dağılımları

	Değişken	Frekan s	Yüzde	Birikimli Yüzde
En Sık İzlenen Yerli Polisiye Dizi	İzlemiyorum	137	45,4	45,4
	Arka Sokaklar	52	17,2	62,6
	Börü	25	8,3	70,9
	Kant	35	11,6	82,5
	Behzat Ç.	46	15,2	97,7
	Diğer Polisiye Diziler	7	2,3	100

Katılımcıların %17,2'sinin en sık izlediği yerli polisiye dizi “Arka Sokaklar”, %15,2'sinin en sık izlediği yerli polisiye dizi “Behzat Ç.”, %11,6'sının en sık izlediği yerli polisiye dizi “Kant”, %8,3'ünün en sık izlediği yerli polisiye dizi “Börü”dür. Katılımcıların %2,3'ü ise diğer polisiye dizileri izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Sıklıklarına Göre Dağılımları

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
Yerli Polisiye Dizi İzleme Sıklığı	Hiç İzlemiyorum	148	49	49,3
	Ayda 4-5 gün	79	26,2	75,7
	Haftada 1-2 gün	40	13,2	89
	Haftada 3-4 gün	16	5,3	94,3
	Her gün	17	5,6	100

Katılımcıların %26,2'si ayda 4-5 gün, %13,2'si haftada 1-2 gün, %5,3'ü haftada 3-4 gün, %5,6'sı ise her gün yerli polisiye dizi izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Yerli Polisiye Dizi İzleme Nedenlerine Göre Dağılımları

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
Yerli Polisiye Dizi İzleme Nedeni	İzlemiyorum	144	47,7	48,2
	Karakterlerle Kurulan Bağ	31	10,3	58,5
	Polislere Duyulan Sempati	41	13,6	72,2
	Aksiyon Tutkusu	52	17,2	89,6
	Zamanı Değerlendirmek	29	9,6	99,3
	Aile Zoru	2	0,7	100

Katılımcıların %10,3'ü karakterlerle kurulan bağ nedeniyle, %13,6'sı polislere duyulan sempati nedeniyle, %17,2'si aksiyon tutkusu nedeniyle, %9,6'sı zamanı değerlendirmek için, %0,7'si aile zoru nedeniyle yerli polisiye dizi izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir.

Tablo 11: Katılımcıların İzledikleri Yerli Polisiye Dizi İçerisinde Kendilerini Özdeşleştirdikleri Karaktere Göre Dağılımları

	Değişken	Frekans	Yüzde	Birikimli Yüzde
	İzlemiyorum	148	49	50,5
	Behzat Ç. (Behzat Ç)	29	9,6	60,4
	Harun (Behzat Ç)	9	3	63,5
	Akbaba (Behzat Ç)	3	1	64,5
	Hayalet (Behzat Ç)	5	1,7	66,2
İzlenen Yerli Diziler İçerisinde	Rıza Baba (Arka Sokaklar)	19	6,3	72,7
Kendinizi Özdeşleştirdiğiniz Karakter	Mesut (Arka Sokaklar)	17	5,6	78,5
	Hüsnü (Arka Sokaklar)	15	5	83,6
	Kemal Boratav (Börü)	7	2,3	86
	Behçet Orbay (Börü)	4	1,3	87,4
	Turan Kara (Börü)	12	4	91,5
	Baş komiser Orhan (Kanit)	10	3,3	94,9
	Komiser Selim (Kanit)	15	5	100

Katılımcıların %9,6'sı izledikleri yerli polisiye dizi içerisinde Behzat Ç. dizindeki Behzat Ç. ile, %3'ü Behzat Ç. dizisindeki Harun ile, %1'i Behzat Ç. dizisindeki akbaba ile, %1,7'si Behzat Ç. dizisindeki hayalet ile, %6,3'ü arka Sokaklar dizisindeki Rıza Baba ile, %5,6'sı Arka Sokaklar dizisindeki Mesut ile, %5'i arka Sokaklar dizisindeki Hüsnü ile, %2,3'ü Börü dizisindeki Kemal Boratav ile, %1,3'ü Börü dizisindeki Behçet Orbay ile, %4'ü Börü dizisindeki Turan Kara ile, %3,3'ü Kanıt Dizisindeki Baş komiser Orhan ile, %5'i Kanıt dizisindeki Komiser Selim ile özdeşleşmektedir.

3.2.2. Katılımcılara Ait Polis Algısı Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 12: Katılımcıların Polis Algısı Düzeyleri

	N	Ortalama	Standart Sapma	Min	Maks
Polis Algısı Ölçeği	302	3,74	0,901	1	5

Çalışma üzerinde yapılan genel bir analiz ile polis algısı ortalamasının araştırma kapsamındaki katılımcılarda 3,74 olduğu görülmüştür. Beşli Likert ölçeklerde ortalamanın 1.00-2.33 (Düşük); 2.34-3.66 (orta) ve 3.67 üstü (yüksek) olmak üzere üç kesimde incelenebilmektedir. Bu duruma göre, katılımcıların polis algısı düzeylerinin yüksek seviyede olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2.3. Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Tablo 13: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Medyan	Min	Maks	Z değeri	p değeri
Polis Algısı Ölçeği	Erkek	147	72	20	100	-1,379	0,168
	Kadın	155	71	22	100		

p<0,05, Mann Whitney U Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. (p=0,168)

Tablo 14: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yaşlarına Göre İncelenmesi

	Yaş	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kare	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Algısı Ölçeği	18-24	178	71	22	100	15,652	<0,001	25-30 >18-24 ve 25-30 >31-35
	25-30	59	82	20	100			
	31-35	65	64	24	100			

p<0,05, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. (p<0,001) 25-30 yaş aralığında bulunan katılımcıların polis algısı düzeyleri 18-24 ve 31-35 yaş aralığında olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 15: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi

		Eğitim Düzeyi	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kare	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Ölçeği	Algısı	Lise ve altı	67	75	22	100	11,965	0,008	Lise ve altı >Lisansüstü
		Ön Lisans	10	73	34	100			
		Lisans	4	68	20	100			
		Lisansüstü	6	58	31	100			

p<0,05, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($p=0,008$) Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcıların polis algı düzeyleri lise ve altı eğitim düzeyine sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 16: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Durumlarına İncelenmesi

		Yerli Polisiye İzleme Durumu	Dizi	n	Medyan	Min	Maks	Z değeri	p değeri
Polis Ölçeği	Algısı	Evet		144	80	31	100	-	<0,001
		Hayır		158	61	20	96	9,753	1

p<0,05, Mann Whitney U Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izleme durumlarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Yerli polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir.

Tablo 17: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzlerken Keyif Alma Durumlarına Göre İncelenmesi

	Keyif Alma Durumu	n	Medyan	Min	Maks	Z değeri	p değeri
Polis Algısı Ölçeği	Keyif Alıyorum	142	80	48	100	-9,666	<0,001
	Keyif Almıyorum	157	61	20	96		

p<0,05, Mann Whitney U Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izlerken keyif alma durumlarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Yerli polisiye dizi izlerken keyif alan katılımcıların polis algısı düzeyleri keyif almayanlara kıyasla daha yüksektir.

Tablo 18: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin En Sık İzlenen Yerli Polisiye Diziye Göre İncelenmesi

	En Sık İzlenen Yerli Polisiye Dizi	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kar e	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Algısı Ölçeği	İzlemiyorum	137	61	20	96	78,957	<0,001	Arka Sokaklar, Börü, Kanıt, Behzat Ç. > İzlemiyorum
	Arka Sokaklar	52	78	31	98			
	Börü	25	80	52	100			
	Kanıt	35	78	33	98			
	Behzat Ç.	46	76	28	100			
Diğer Diziler	Polisiye	7	77	48	100			

p<0,05, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri en sık izledikleri yerli polisiye diziye göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Arka Sokaklar, Börü, Kanıt ve Behzat Ç. dizilerini izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer polisiye dizileri izleyen katılımcılar ile polisiye dizi izlemeyen katılımcıların polis algısı düzeyleri arasında ise anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 19: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Sıklığına Göre İncelenmesi

	İzleme Sıklığı	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kare	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Algısı Ölçeği	Hiç İzlemiyorum	148	61	20	96	102,443	<0,001	Ayda 4-5, Haftada 1-2, Haftada 3-4, Her gün > Hiç İzlemiyorum ve Haftada 1-2 ve Her gün > Ayda 4-5
	Ayda 4-5 gün	79	74	31	100			
	Haftada 1-2 gün	40	82,5	63	100			
	Haftada 3-4 gün	16	85,5	48	100			
	Her Gün	17	93	24	100			

p<0,05, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri polisiye dizi izleme sıklıklarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Ayda 4-5 gün, haftada 1-2 gün, haftada 3-4 gün ve her gün polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri hiç izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Haftada 1-2 gün ve her gün polisiye dizi izleyenlerin polis algıları ise ayda 4-5 gün polisiye dizi izleyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 20: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Yerli Polisiye Dizi İzleme Nedenlerine Göre İncelenmesi

	Dizi İzleme Nedenleri	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kare	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Algısı Ölçeği	İzlemiyorum	144	61	20	96	107,014	<0,001	Karakterlerle kurulan bağ, Polislere duyulan sempati, Aksiyon tutkusu, Zamanı değerlendirme
	Karakterlerle Kurulan Bağ	31	80	54	98			
	Polislere Duyulan Sempati	41	86	61	100			
	Aksiyon Tutkusu	52	77,5	35	100			
	Zamanı Değerlendirmek	29	75	51	100			
Aile Zoru	2	52,5	31	74			m ve Polislere duyulan sempati > Aksiyon Tutkusu	

p<0,05, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izleme nedenlerine göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Karakterlerle kurulan bağ nedeniyle, polislere duyulan sempati nedeniyle, aksiyon tutkusu nedeniyle ve zamanı değerlendirmek nedeni ile polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Polise duyulan sempati nedeniyle yerli polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri ise aksiyon tutkusu nedeniyle yerli polisiye dizi izleyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında se anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 21: Katılımcıların Polis Algısı Düzeylerinin Özdeşleştirilen Karaktere Göre İncelenmesi

	Dizi İzleme Nedenleri	n	Medyan	Min	Maks	Ki-Kare	p değeri	İkili Karşılaştırma
Polis Algısı Ölçeği	İzlemiyorum	148	61,5	20	96	85,958	<0,001	Behzat Ç., Mesut, Tufan Kara, Hüsnü Kemal Boratav > İzlemiyorum
	Behzat Ç. (Behzat Ç)	29	75	53	100			
	Harun (Behzat Ç)	9	75	60	100			
	Akbaba (Behzat Ç)	3	90	80	93			
	Hayalet (Behzat Ç)	5	89	28	98			
	Rıza Baba (Arka Sokaklar)	19	76	31	97			
	Mesut (Arka Sokaklar)	17	79	46	97			
	Hüsnü (Arka Sokaklar)	15	86	71	98			
	Kemal Boratav (Börü)	7	91	54	100			
	Behçet Orbay (Börü)	4	75,5	72	95			
	Turan Kara (Börü)	12	82	64	97			
	Baş komiser Orhan (Kanıt)	10	79	60	98			
	Komiser Selim (Kanıt)	15	77	33	96			

$p<0,05$, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izlerken özdeşleştikleri karaktere göre farklılık göstermektedir. ($p < 0,001$) Yerli polisiye dizi izlerken Behzat Ç., Mesut, Tufan Kara ve Hüsni Kemal Boratav ile özdeşleşen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer özdeşleşilen karakterler ile hiç polisiye dizi izlemeyen katılımcıların polis algıları arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çalışmanın amacı kapsamındaki sorularda yapılan anket sonrasında;

- Polis algısı düzeyinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı
- Polis algısı düzeyinde yaşa göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde yerli polisiye dizi izleme durumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde yerli polisiye dizi izlemekten keyif alma durumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde en sık izlenen yerli polisiye diziyeye göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde yerli polisiye dizi izleme sıklığına göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde yerli polisiye dizi izleme nedenine göre anlamlı bir farklılık olduğu
- Polis algısı düzeyinde yerli polisiye dizi izlerken özdeşleşilen karaktere göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Nitel Analiz Verileri

3.3.1. Odak Grup Görüşmesi

Odak grubu görüşmesi kapsamında çalışmaya, Behzat Ç., Börü, kanıt ve Arka Sokaklar dizilerinden hiçbirini izlemediğini beyan eden ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan amaçlı örneklem yoluyla seçilmiş 18 – 35 yaş arasındaki 20 birey dahil edilmiştir.

3.3.2. Diziler İzlettirilmeden Önce Ortaya Çıkan Bulgular

Katılımcılara çalışmada yer alan diziler izlettirilmeden önce polis algılarını ölçmek amacıyla şu sorular sorulmuştur.

- Polis deyince aklınıza ne gelmektedir?
- Polis neden gereklidir?
- Polisin olaylar ve kişiler karşısındaki tutumunu nasıl buluyorsunuz?
- Toplumsal hayat içerisinde polisleri görev dışında, sosyal hayatlarında, nasıl tasvir edersiniz?
- Polis olmak ister miydiniz? Neden?

Tablo 22: Diziler İzlettirilmeden Önce Polis Algısı

	Kod	Sayı	%
Diziler İzlettirilmeden Önce Polis Algısı	Özdeşleşme (K:1, K:2, K:3, K:4, K:5, K:6, K:7, K:8, K:9, K:10, K:11, K:12, K:13, K:14, K:15, K:16, K:17, K:18, K:19, K:20)	20	100
	Polis imajı (K:1, K:2, K:3, K:4, K:5, K:6, K:7, K:8, K:9, K:10, K:11, K:12, K:13, K:14, K:15, K:16, K:17, K:18, K:19, K:20)	20	100

Tablo 22'e bakıldığında uzman görüşüne başvurularak oluşturulan "Diziler İzlettirilmeden Öncesi Polis Algısı" temasına göre özdeşleşme ve polis imajına yönelik sorulara 20 katılımcının hepsi (K:1, K:2,K:3,K:4, K:5, K:6, K:7, K:8, K:9, K:10, K:11, K:12, K:13, K:14, K:15, K:16, K:17, K:18, K:19, K:20) (%100) cevap vermiştir.

Katılımcılara araştırma kapsamında diziler izlettirilmeden önce şu sorular sorulmuştur:

S1: Polis deyince aklınıza ne gelmektedir?

Görüşmeye katılanların soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki şekildedir:

"Özetle kanun adamı diyebiliriz. Ancak biraz açmak gerekirse, düzenin devamlılığı için kanunlarla yetkilendirilmiş, çeşitli görevleri olan kamu görevlileri" (K:1)

"Üniformalı olarak çalışan, trafik ya da asayiş gibi görevlerde bulunan görevliler" (K:2)

"Gördüğümde genelde içimi bir korku ve tedirginlik saran, genel olarak insanlara kızan memurlar" (K:3)

"Soğukkanlı olmayı abartmış ve maalesef gülmeyi unutmuş insanlar topluluğu" (K:4)

"Başım derde girdiği zaman aramam gereken ancak acaba tepkiyle karşılaşır mıyım diyerek aramaya çekindiğim kurumun mensupları" (K:5)

"Ülkem için söylemesem de genel anlamda olsa mı daha iyi olmasa mı daha iyi tartışılır bir meslek grubu" (K:6)

"Bugüne kadar sadece trafikteyken iletişim kurduğum onun dışında ne yaptıklarını pek bilmediğim ama havalı duruşları olan kimseler" (K:7)

"Çocukluğumda her sorana polis olmak istiyorum derken büyüdükçe uzaklaştığım bir meslek" (K:8)

"Mahallemizde polis komşularımız vardı. Akşam olduğunda eve gitmemiz için uyarıda bulunurlardı. Ancak uyarıları biraz sert olduğu için hala akşam olduğunda bir polisin beni uyaracağını düşünerek eve hızlı adımlarla yürüyorum" (K:9)

"Vatandaşların huzur ve güvenliği için görevlendirilen, diğer memurlara nazaran daha geniş yetkilerle donatılmış, kamu çalışanları" (K:10)

“Çok önemli yetkileri bulunan ve bu yetkilerini çoğu zaman aşan, gücünü orantısız da kullanabilen, maalesef sivil hayatında farklı üniformalıyken farklı davranmak zorunda kalan insanlar” (K:11)

“Polis denince benim aklıma sadece trafik polisi geliyor. Beyaz şapka, para cezası, arabamın çekilmesi...” (K:12)

“Zorunlu olarak saygı duyduğumuz bir grup” (K:13)

“Memurlar arasında imtiyazlı, maaşları ve yetkileri fazla, gereğinden fazla özgüvenli kamu gücü” (K:14)

“Sürekli kimlik soran, ceza yazma niyetinde, uzlaşmaya yanaşmayan, iletişime kapalı memurlar” (K:15)

“Polis denildiğinde aklıma ne asker ne sivil olabilmiş, arada kalmış bir kamu görevlisi geliyor” (K:16)

“Genelde çok çocuklu, hayata biraz daha muhafazakâr bakan, çevreleri geniş bir meslek grubu” (K:17)

“Kamuda çalışmak isteyip, başka görevlere atanamayanların yaptığı iş” (K:18)

“Pek karşılaşmak istemediğim, işimin düşmesinden korktuğum memur kesimi” (K:19)

“Otoriter, sıfır toleranslı, bireysel değil toplu hareket eden, birbirine bağlı meslek dalı” (K:20)

Katılımcıların sorulan soruya verdikleri cevaplar her birinde doğal bir polis algısı olduğunu gösterirken genel anlamda olumsuz bir polis imajı olduğunu ortaya koymaktadır. “Soğukkanlı olmayı abartmış ve maalesef gülmeyi unutmuş insanlar topluluğu” olarak bir katılımcının tarif ettiği polisleri yine bazı katılımcıların, polisi sert, korkutucu, bazı katılımcıların, otoriter ve toleranssız ve cezalandırmaya meyilli görmesi, katılımcıların olumsuz polis algısını somutlaştırmakta. Bunlarla birlikte, katılımcılar tarafından polisin yetkilerinin diğer kamu görevlilerinden daha fazla olduğu belirtilse de ilk düşündüklerinin trafik polisleri olması, bir katılımcının verdiği cevapla trafik polisini tarif etmesi, katılımcıların polis algısında yaşanmışlıklarını ya da yaşayabileceklerini öncelediğini göstermekte.

S2: Polis neden gereklidir?

“Toplumsal düzen için gereklidir” (K:1)

“Kuralara uyulsun diye polisin varlığı gereklidir” (K:2)

“Kanunlar sorunsuz uygulanması adına” (K:3)

“Toplu yaşadığımızdan dolayı gereklidir” (K:4)

“Düzenin devamlılığı için polis önemlidir” (K:5)

“Gerekli midir? Bilmiyorum” (K:6)

“Caydırıcılığından dolayı polis gereklidir” (K:7)

“Bence tartışmalı bir soru” (K:8)

“Toplumsal kurallar vardır. Bu kuralların uygulanması, uymayanların pasifize edilmesi için bir güç gereklidir. Bu da polislerle sağlanabilir” (K:9)

“Toplumsal eğitim iyi olursa polis olmasına çok gerek olmadığını düşünüyorum” (K:10)

“Polisin olmadığı dönemlere bakmak lazım. İlla ki eski zamanlarda da adı polis olmasa da bu görevleri yapan birileri vardır. Ancak toplumlar sürekli değişiyor. Bu nedenle bir kontrol mekanizması ve bu mekanizmayı yürütecek birileri lazım” (K:11)

“Nedensiz bir şekilde polis gereklidir” (K:12)

“Polis olmazsa anarşi doğar. İnsanın doğası gereği, engelleyemediği dürtüleri vardır. Polis olmazsa olmaz” (K:13)

“Polis olmasa dahi onun görevini birileri yapmak zorunda. Yani adı polis olmaz başka bir şey olur. Çünkü polisin yaptığı iş zaten yapılması gereken bir iş” (K:14)

“Polissiz bir hayat görmedim. Zihnimde polisin olmadığını canlandıramıyorum” (K:15)

“Suçlularla mücadele ancak profesyonellerle yapılır. Münferit olaylar dünyanın her yerinde var. Polislerin bu konuda uzman olduğunu düşünerek polisin mutlaka gerekli olduğunu düşünüyorum.” (K:16)

“Toplumun huzur ve güveni için polis tabii ki gerekiyor” (K:17)

“Keyfiliğin önüne geçmek için polisin olması lazım” (K:18)

“Polis gerekmesine gerekiyor ama...” (K:19)

“Güzel bir söz var. Herkesin polis kendi vicdanıdır diye. Onu yakalayabilsek belki polise gereksinim kalmaz ama şu aşamada çok zor.” (K:20)

Katılımcıların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, polisin toplumsal yaşam ve düzen, kanunların ve kuralların uygulanması gibi sebeplerden dolayı gerekli olduğu fikri ağır basmaktadır. Bazı katılımcıların gerekli olup olmadığı konusunda kararsız olduğu görülse de gerekmediğine yönelik bir cevapta verilmemiştir. İlk soruya verilen cevaplarda polise dönük algı olumsuzu yakın gibi dursa da “Suçlularla mücadele ancak profesyonellerle yapılır. Münferit olaylar dünyanın her yerinde var. Polislerin bu konuda uzman olduğunu düşünerek polisin mutlaka gerekli olduğunu düşünüyorum.”, “Toplumun huzur ve güveni için polis tabi ki gerekiyor” cevaplar verilen görüşmede katılımcılar polisin gerekli olduğunda genel bir kanı sergilemektedir.

S3: Polisin olaylar ve kişiler karşısındaki tutumunu nasıl buluyorsunuz?

“Her olayı görme şansımız yok. Yaşadığımız olaylarda tanık olabiliyoruz. Onlarda basit trafik olayları. Bazen derdimizi anlatamasa da bu tür olaylarda tarafsız davrandıklarını biliyorum” (K:1)

“Ben bugüne kadar polislik bir olay yaşamadım ama çevremden duyduklarım bazen üzücü olabiliyor. Sanki suç izleyen bizmişiz gibi davranıldı falan gibi...” (K:2)

“Güçlü birileri yoksa tarafsız olduğunu düşünüyorum. Öteki türlü bir durum varsa bazen elleri kolları bağlanabilir” (K:3)

“Olaylarda soğukkanlı oldukları kesin. Sürekli olaylarla karşılaşıyorlar ve alışkanlık kazanıyorlar sanırım. Kişilere karşı sertler. Her zaman şüpheciler.” (K:4)

“Çok şüpheciler. Normal soru sorduğumuzda bile gözlerini kısarak baktıklarında şüphe duyduklarını anlayabiliyorum. Olaylar karşısında yeterince soğukkanlılar bence” (K:5)

“Olması gerektiği gibiler, nabza göre şerbet veriyorlar” (K:6)

“Bazen tarafsız olduklarını düşünmesem de genel itibariyle ne gerekiyorsa o şekilde davranmaya çalışıyorlar” (K:7)

“Olaylar karşısında olayın durumuna ve etki alanına, olayı çıkartana göre hareket ettiklerini düşünüyorum. Kişilere karşı ise bazen orantısız bazen fiziksel olmasa da psikolojik olarak sert davrandıkları kanaatindeyim” (K:8)

“Büyük olaylardaki tutumları hakkında bilgim yok. Genelde trafik kazası olursa ya da hırsızlık gibi olaylarda polisle karşılaşırız. Onda da görevlerini yapıyorlar” (K:9)

“Yani polis var polis var. Genelleme yapamıyorum” (K:10)

“Ben genç yani yeni polislerle eski polisleri ayırmak istiyorum. Gençlerin yaklaşımı daha iletişime açıkken eski polisler biraz daha monolog yapıda. O nedenle bir şey danışacağım zaman gözleri genç polisleri arıyor.” (K:11)

“Polislerde sonuçta memur. Belli kurallara uymak zorundalar. Ancak, inisiyatif alacakları zamanlar da mutlaka olur. Olayın ve kişinin durumuna göre, yani statüsü, gücü vb. şeyler etkili olabilir diye düşünüyorum.” (K:12)

“Olayın boyutuyla alakalı değişiyor tutumları. Benim yaşadığım bir olayda haklıyken haksız duruma düşecektim nerdeyse. Olaydan geçtim, çocuk gibi azarlandım bir de.” (K:13)

“Bizim olay anlayışımız ve bakışımızla polislerin anlayış ve bakış açıları çok farklı. Bizim önemsedığımızı bazen umursamıyorlar. Bizim önemsiz gördüğümüzün de üzerine gidip, altında bir şeyler aradıkları oluyor. O yüzden polislerin tutumlarını kestirmek gerçekten çok zor.” (K:14)

“Her zaman sertler. Yüzleri hiç gülmüyor. Merhabayı bile zor diyorlar. Olaya geldiklerinde sanki başlarına iş çıkartılmış gibi görüyorlar” (K:15)

“Tutumları kişinin kim olduğuna göre değişiyor. Yaklaşımları da değişiyor. Konuşma tarzları da değişiyor. Olaylarda yine olaya kimin karıştığıyla doğru orantılı” (K:16)

“Karakola ilk girdiğiniz an, gözler size öyle bir çevriliyor ki, kendinizi suçlu hissedebiliyorsunuz. Acaba ben ne yaptım sorusunu soruyorsunuz kendinize. Bence gereğinden çok fazla şüpheli bir yaklaşımı var. Herkesi suçlu görüyorlar” (K:17)

“Olaylar karşısında, aradaki art niyetlileri katmıyorum, ne gerekiyorsa o şekilde davrandıklarına inanıyorum. Ben bir olay yaşamadım bugüne kadar. 2 kere trafik cezası yedim. Onda da polis arkadaşlar haklıydı. Ancak daha büyük bir olay olsaydı nasıl bir davranışta bulunurlardı yine de kesin bir şey söyleyemiyorum.” (K:18)

“Polisler bazen baba gibi olsa da bazen de kavgaya hazır geliyorlar. Gözlemediğim anlık değişimleri de var. Her şey normal giderken bir anda parlayabiliyorlar. Tam

tersinin olduğu zamanlarda oluyor. Şimdi kızacak dediğimizde Őefkatle yaklaştıkları da olmuyor değil.” (K:19)

“Ben olaylara ve kişilere göre tutumlarının değişkenlik gösterdiğine inanıyorum” (K:20)

Katılımcıların bazıları verdikleri cevaplarda polislerin mizacı bağlamında soruyu değerlendirerek, polisleri soğukkanlı, sert olarak gördüklerini ifade ederken bazı katılımcılar soruya farklı bakış açıları getirerek tarafsızlık/tarafsızlık, g ve statü karşısındaki tutumlardaki değeriklikleri dile getirmektedir. Çoğunluk polislerin olay ve kişilerin durumuna ve konumuna göre tutum ve davranışlarında değeriklik gösterdiğini ve olaylar karşısında soğukkanlılığını korurken, vatandaşlara karşı sert, fazla Őüpheci davrandığını vurgulamaktadır. Aynı zamanda bazı katılımcılarda polislerin olaylara gerektiği gibi yaklaştığını, taraf gözetmediğini söylemiştir. İlk üç soruda da dikkat çeken önemli bir husus, katılımcılar kendi yaşadıklarını veya yakınlarının yaşadıklarını değerlendirmelerinde ön plana koymuştur. Ayrıca, aktarılan cevaplarda polisin görev alanlarından trafik polisliğinin insanlarda bir yargı oluşmasına daha çok neden olduğu görülmektedir.

S4: Toplumsal hayat içerisinde polisleri görev dışında sosyal hayatlarında nasıl tasvir edersiniz? (Giyim kuşam, aile hayatı, dili kullanımı, eğitim durumu, kişiliği vb.)

“Polisler sivil hayatlarında bile nerdeyse tek tip giyiniyorlar. Uzaktan baktığımda bile giyiminden ya da yürüyüşünden birisinin polis olduğunu anlayabiliyorum. Sokak diliyle konuşuyorlar hepimiz gibi... Aile hayatları ve eğitimleri ile ilgili bir Şey bilmiyorum.” (K:1)

“Aile hayatlarının çok düzenli olduğunu düşünüyorum. Emin olmamakla birlikte polislerde boşanma oranları çok düşük diye bir yer de okumuştum. Türkçe’yi benim gibi kullanıyorlar. Herkes nasılsa onlarda yle.” (K:2)

“Maddi durumlarının iyi olduğunu düşünüyorum. Her yıl çıkan Şu memur Şu kadar maaş alıyor haberlerine bakınca polisler de gayet iyi durumda. Argo konuştuklarını biliyorum. Giyimleri de sıradan, öyle çok Şık diyemeyeceğim.” (K:3)

“Giyim kuşamları öyle kendini çok belli eden tarzda değil. niformaya alışkın oldukları için aynı tarz da devam ediyorlar sosyal hayatlarında da... Eğitim seviyesi olarak,

liseden sonra polis oldukları için sonrada üniversiteyi, açıktan falan tamamladıklarını biliyorum. Kişilikleri için genelleme yapabileceğim tek şey fazla sertler” (K:4)

“Muhafazakâr bir yapıya sahipler sosyal hayatlarında. Bekar olanlar biraz daha farklı olabilir ama evli olanlar, evden işe işten eve insanlar. Ailelerine bağlı görünüyorlar. Argoyu çok kullanıyorlar. Şiddete meyilli duranlar da var polislerin içerisinde.” (K:5)

“Dış görünüş olarak genç polisler kendilerine çok iyi bakıyorlar diyebilirim. Genelde fit vücuda sahipler ama eski memurlar da kilo problemi dikkat çekiyor. Maddi olarak bir problemlerinin olmadığını düşünüyorum.” (K:6)

“Bir sürü işsiz üniversite mezunu polis oldu. Eğitim durumları diğer memuriyetlerden bile yüksek olabilir. Maddi olarak da iyi şartlarda yaşıyorlar. Ailevi olarak bir cevap veremeyeceğim. Yakinen tanıdığım bir polis yok.” (K:7)

“Polisler eskisi gibi değil. İyi şartlarda yaşayıp, güzel giyinip, güzel yerlerde yiyip içiyorlar. Maaşları iyi. Ailevi bir problemleri yok sanırım. Zaten dışarıda deşarj oldukları için evde bir sorun yaşamıyorlardır” (K:8)

“Polislerin konuşma üslubunu beğenmiyorum. Her zaman üst perdeden konuşuyorlar. Türkçe’ye de çok hâkim olduklarını düşünmüyorum açıkçası. Eğitimleri de maalesef biraz düşük genelde lise mezunu. Aile hayatlarının düzenli olduğunu düşünüyorum. Mesleğe başlar başlamaz evleniyorlar sanırım. Hiç bekar polis görmedim” (K:9)

“Polislerin giyimleri normal. Ne iyi ne kötü. Maddi durumları da normal. Orta sınıfı oluşturuyorlar. Ama ağızları biraz bozuk. Konuşma tarzları argoya yakın.” (K:10)

“Polisler karakter olarak sert bir mizaca sahipler. Sanki hayatlarında hiç gün yüzü görmemiş gibiler. Hep mutsuz duruyorlar. Her kesimden insanla muhatap olmalarına karşın, bazen ilkokul muhabbetleri yaptıklarına şahit oluyorum.” (K:11)

“Polislerle ailelerine bağlı insanlar. Görevlerinde olduğu gibi evlerinde çok sert olduklarını aile bireylerine o şekilde davrandıklarına ihtimal bile vermiyorum. İyi bir aile hayatları vardır muhtemelen. Maddi sıkıntıları olan çok yok. Eğitim olarak çoğunluğu lise mezunu diye biliyorum.” (K:12)

“Polisler şüpheli, soğuk, sert, otoriter, pesimist insanlar. Sanki olumlu bir düşünceleri yok, hiç eğlenmiyorlar. Ancak ciddi bir çevreleri var ve her işlerini yaptırabiliyorlar. Sağlam dostluklar kuruyorlar.” (K:13)

“Polisleri diğer memurlardan eğitim olarak biraz daha alt seviye de görüyorum. Ancak maddi olarak diğer memurlardan iyiler. Çok çocuklu ailelere sahipler. Giyim kuşama pek fırsat bulamıyorlar sanırım. Çok şık giyindikleri söylenemez. Kişilik olarak biraz dejenere oldukları söylenebilir” (K:14)

“Polislerin eğitim seviyesi topluma göre normal. Konuşma tarzları ve kullandıkları dilde toplumla paralel. Çok bir farkları olduğunu düşünmüyorum genel olarak. Kişilikleri sert, ağırbaşlı, olabildiğince ciddi.” (K:15)

“Polislerle muhabbet etmek sosyal hayatta keyifli. Çok şey yaşayıp çok şey görüyorlar. Hayat tecrübeleri fazla. Dillerinin tabiri caizse İstanbul Türkçesi olmadığı kesin ama böyle daha iyi yoksa görev başındayken hiç iletişim kuramazdık” (K:16)

“Güzel arabalara biniyorlar polisler bu da maddi olarak iyi durumda olduklarını gösteriyor. Tabi tek başına bunu baz almamak lazım. Boş vakitlerini ailelerine ayırıyorlar. Aile yaşantıları iyi gibi görünüyor dışarıdan. Muhafazakâr bir yapıya sahipler. İdeolojileri de birbirine yakın oluyor polislerin. Çok farklı görüşlerde polis yok sanırım. İyi dostlara sahipler.” (K:17)

“Polislerde maddi olarak bir sıkıntı olmadığını biliyorum. Tek tük haberlere yansıyan olaylar olsa da onlar münferit olaylar. Eğitimi durumları da gayet iyi. Son dönemde alınan polisler üniversite mezunu olarak alınıyor. Giyimleri de olması gerektiği gibi. Sosyal hayata uygun giyiniyorlar. Aileleri geniş genelde.” (K:18)

“Polisler sert ya da baskıcı bir yapıya sahip olsa da oturmuş karakterleri olan insanlar. Doğrularından kolay kolay vazgeçmeyen bir yapıya sahipler. Doğru bildikleri yanlış olsa dahi.” (K:19)

“Polisler zor insanlar. Anlaşması, iletişim kurması, dost olması... Genelleme yapsam da tabi ki çok cana yakı polisler de var. Dışarıdan öyle görünmeler de mutlu insanlardır diye tahmin ediyorum. ” (K:20)

Katılımcılara polislerin dışarıdan nasıl göründüklerine yönelik soruya verdikleri cevaplar diğer sorularda verdikleri cevaplarla paralellik göstermektedir. Kişilik olarak polislerin sert bir yapıda olduğunu tekrarlarlarken, mutlu, çok çocuklu bir aileye sahip olduklarını, maddi olarak diğer memurlarla kıyaslandıklarında iyi durumda bulduklarını bunu da kullandıkları araba ve yaşam tarzlarından çıkarttıklarını

belirtmektedirler. Bazı katılımcılar polislerin eğitim seviyesinin genç/yeni polislerle birlikte arttığını ifade ederken genel düşünce orta seviyede eğitimlerinin olduğu yönündedir. Katılımcılar genel olarak polislerin giyim kuşamlarını dikkat çekici bulmadıklarını aktarmıştır.

S5: Polis olmak ister miydiniz? Neden?

“Sanmıyorum. Soğuk bir meslek” (K:1)

“Böyle gayet iyiyim. İşimi seviyorum.” (K:2)

“Yok istemezdim. Azıcık aşım ağrısız başım. Uğraşamazdım ben insanlarla.” (K:3)

“Hayır istemezdim. Özel bir nedeni yok.” (K:4)

“Hayır. Polis olsam gün bitmezdi sanırım.” (K:5)

“Ben eğlenceli bir insanım. Mesai bitene kadar o duruşu sergilemem zor.” (K:6)

“Yok istemezdim. Çok diken üstünde bir meslek. Hata yapma şansınız yok.” (K:7)

“Hayır istemezdim. O tür meslekler, yani askerlik, polislik ve özel güvenlikler de dahil edilebilir, çok disiplin gerektiren meslekler. Ben özgür olmayı daha çok seviyorum.” (K:8)

“Yok kesinlikle istemezdim. Zaten olamazdım da... Polislik girmesi ve çalışması ağır şartlarla dolu bir meslek grubu” (K:9)

“Ben de istemezdim. Ben evde zaman geçirmeyi seviyorum. Sürekli dışarıda çalışmak istemezdim” (K:10)

“İstemezdim. Çünkü, karakterime uygun bir meslek değil. Ben duygusal bir insanım kimseye ceza yazamam.” (K:11)

“Hayır istemezdim. Polisin bazı görevleri benim doğrularıyla çelişiyor. Çok sıkıntı yaşayabilirdim.” (K:12)

“Yok istemezdim ben de. Biz kalabalık bir aileyiz ve çevremiz de geniş. Bir tanıdığımın herhangi bir olayda yer alması bana sorun olurdu. O nedenle iş yapamaz duruma gelebilirdim.” (K:13)

“Çalışma şartlarını bilmiyorum. O nedenle net bir cevap veremiyorum ama istemezdim sanırım” (K:14)

“İstemezdim. Şu an çok iyi şartlarda çalışıyorum ve çocukluğumdan beri hayalim olan işi yapıyorum. Bu işim olmasaydı da polis olmak istemezdim.” (K:15)

“Yok hayır olmazdım. Neden olarak sadece şunu söyleyebilirim: Polislerle trafikte çok sıkıntı yaşıyorum.” (K:16)

“İşsiz kalsam belki olurdu.” (K:17)

“Bugüne kadar hiç polis tanıdığım olmadı. O nedenle hiç düşünmedim polis olmayı. Dışarıdan gördüğüm kadar tanıyorum polisleri” (K:18)

“Zor meslek ben yapamazdım sanırım.” (K:19)

“Şartlar tabii ki belirleyici olurdu. Ancak, istemezdim herhalde. Beni polis olmaya götüren bir sebep olmadı” (K:20)

Katılımcılardaki polis algısının sonucunu görebilmek amacıyla sorulan “Polis olmak ister miydiniz?” sorusuna katılımcılar tarafından olumsuz yaklaşmış yalnızca bir katılımcı belki olabilirdim derken bunu işsizlik şartına bağladığı, bazı katılımcıların da polisliği çalışma ya da sınavını kazanma şartlarının ağırlığından dolayı olmak istemediklerini belirttikleri görülmüştür. Bir katılımcı ise polisliğe insanı sevk eden belli durum ve sebepler olduğu yargısıyla cevap vermiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, polis olmaya sıcak bakmadıkları, polisliği zor gördükleri, polisliği belli alanlara, trafik polisliği gibi indirgedikleri ve ancak bir sebep bağlamında polis olunabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Katılımcılar sorulan ilk 5 soru, bireylerdeki doğal polis algısını görmek açısından, tüm sorularda bütün katılımcıların sorulara cevap vermiş olması da geçerlik ve güvenilirlik bakımından önemlidir. Sorulan soruların ardından katılımcılara Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar dizilerinin bazı bölümlerinden kesitler izlettirilmiştir.

3.3.3. Diziler İzlettirildikten Sonra Ortaya Çıkan Bulgular

İlk sorulara verilen cevaplar sonucu uzman görüşüyle ortaya çıkarılan kodlar üzerinden yerli polisiye dizilerin katılımcılardaki polis algısına ne yönde etki ettiğine dair aşağıdaki şu sorular sorulmuştur:

- İzlediğinizi dizilerde kendinizle özdeşleştirdiğiniz bir karakter oldu mu?

- İzlediğiniz yerli polisiye dizilerde temsil edilen polislerle ilgili dikkatinizi çeken, sizi etkileyen bir durum oldu mu?
- İzlediğiniz yerli polisiye dizilerden sonra polis ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- İzlediğiniz yerli polisiye dizilerdeki temsil edilen polisle sizin polis algınız benzerlik göstermekte midir?

Tablo 23: Diziler İzlettirildikten Sonra Polis Algısı

	Kod	Sayı	%
Diziler İzlettirildikten Sonra Polis Algısı	Özdeşleşme (K:3, K:6, K:7, K:8, K:9, K:11, K:13, K:15, K:17, K:18)	10	50
	Polis imajı (K:1, K:2, K:3, K:4, K:5, K:6, K:7, K:8, K:9, K:10, K:11, K:12, K:13, K:14, K:15, K:16, K:17, K:18, K:19, K:20)	20	100

Tablo 24'e göre "Diziler izlettirildikten sonra polis algısı" temasına göre özdeşleşme sorularına 10 katılımcı (K:3, K:6, K:7, K:8, K:9, K:11, K:13, K:15, K:17, K:18) (%50) cevap verirken polis imajına yönelik soruları katılımcıların hepsi (K:1, K:2, K:3, K:4, K:5, K:6, K:7, K:8, K:9, K:10, K:11, K:12, K:13, K:14, K:15, K:16, K:17, K:18, K:19, K:20) (%100) cevaplamıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alınarak kodlama konuları iki ana başlık altında toplanmıştır: 1. Özdeşleşme 2. Polis İmajı. İki ana başlık altında toplanmasının nedeni diziler izlettirildikten sonra dizilerin katılımcılar üzerinde bıraktığı etkilerin bu başlıklardaki yanıtlarda ön plana çıkmasıdır. Özdeşleşme ve polis imajı başlıklarına göre katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Özdeşleşme:

S6: İzlediğiniz dizilerde kendinizle özdeşleştirdiğiniz bir karakter oldu mu?

"Mesut (Arka Sokaklar)" (K:3)

"Mesut (Arka Sokaklar)" (K:6)

“Behzat (Behzat Ç)” (K:7)

“Kemal (Börü)” (K:8)

“Turan Kara (Börü)” (K:9)

“Hayalet (Behzat Ç)” (K:11)

“Hüsnü Çoban (Arka Sokaklar)” (K:13)

“Rıza Baba (Arka Sokaklar) (K:15)

“Harun (Behzat Ç.)” (K:17)

“Behzat (Behzat Ç)” (K:18)

Katılımcılara bu soruda izledikleri dizilerde kendileriyle özdeşleştirdikleri bir karakter olup olmadığı sorulmuş, katılımcıların tümü bir karakterle kendisini özdeşleştirdiğini belirtmiştir. Hem sorudan bir geri bildirim alınması hem de bütün katılımcıların cevap vermiş olması yine dizilerin etki ettiğini göstermektedir.

Polis algısı:

S7: İzlediğiniz yerli polisiye dizilerde temsil edilen polislerle ilgili dikkatinizi çeken sizi etkileyen bir durum oldu mu? (Giyim kuşam, aile hayatı, dili kullanımı, eğitim durumu, kişilik vb.)

“Polislerin şık giyindiğini gördüm, ancak aile hayatları yok. Çalışmaktan aile kurmaya fırsat bulamamışlar.” (K:1)

“Gayet esprili geçiyor sanırım hayatları, benim düşündüğüm gibi sert değiller dizilerde” (K:2)

“Dizide polislerin bir türlü düzenli bir aile hayatı olmaması ya da düzenli bir ilişki bile kuramamaları” (K:3)

“Şık giyiniyorlar. Ancak maddi durumları bizim düşündüğümüz kadar iyi değil. Geçim sıkıntısı çektikleri de dizilerde aktarılıyor” (K:5)

“Beni etkileyen kısım, polislerin çok ciddi çevreleri olduğunu, her yerde dostlarının bulunduğunu düşünürken bu diziler sayesinde aslında polislerin çok yalnız olduğunu ve çalışma arkadaşlarından başka dostları olmadığını anladım” (K:7)

“Dizilerde dikkatimi çeken husus benim sert gördüğüm, hiç gülmediğini düşündüğüm polislerin en zor şartlarda bile birbirlerine destek oldukları, morallerini yükseltebildiklerini görmek oldu. Duruma göre ne kadar duygusallaştıklarını gördüm dizilerde.” (K:11)

“Dizilerin tamamında gördüğüm bir şey var. Polisler gerçekten çok yalnız. Dışarıdan göründükleri gibi gösterilmemiş dizilerde. İnsan dizilerdeki polisleri görünce muhabbet etmek geliyor içinden” (K:14)

“Dizilerde polislerin çok zor şartlarda, çok tehlikeli insanlarla uğraştığını gördüm” (K:15)

“Benim de dikkatimi dizilerdeki polisleri çoğunluğunun bekar olması çekti. Evli olanlarda da ciddi aile içi problemler var.” (K:16)

“Polislerin çok iyi şartlarda yaşamadıklarını hatta bazılarının derme çatma evlerde oturduklarını ve maddi sıkıntılarla boğuştukları dikkatimi çekti” (K:18)

Dizilerin katılımcılarda oluşturduğu etkiyi görmek amacıyla sorulan nelerin dikkat çektiğiyle ilgili soruya katılımcıların verdikleri cevaplara bakıldığında dizileri izlemeden önce verdikleri cevaplarda değişikliğe gittikleri görülmüştür. Polislerin giyim tarzlarını normal olarak değerlendiren katılımcılar dizilerden sonra polisleri şık bulurken, sert olduklarını düşünen katılımcılar ise polislerin de duruma göre duygusallaştıklarından bahsetmişlerdir. Özellikle ilk sorularda polislerin mutlu aileler sahip olduğunu söyleyen katılımcılar dizilerde sunulan polislerin büyük çoğunluğunun bekar ya da eşinden ayrılmış olduğuna dikkat çekmiş, bir katılımcı ise bunu polislerin yoğun çalışma tempolarına bağlamıştır. Katılımcılar tarafından en çok vurgu yapılan bir husus ise, polisleri yalnız ama birbirleriyle çok sağlam dostluk içerisinde oldukları.

S8: İzlediğiniz yerli polisiye dizilerden sonra polis ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

“Polisler hayatın her alanında mutlaka varlar. Çünkü onları ilgilendiren, görev alanlarına giren birçok konu var. Gerçekten de polisliğin çok çok zor bir meslek olduğunu daha iyi anladım. Saygım vardı ama daha da arttı” (K:2)

“Polislerin gerekli olduğunu düşünüyordum. Şimdi yürekten inandım.” (K:4)

“Ben yalnızca trafik polislerini görüyordum. Diğer polisleri çevremizden ya da haberlerden duyuyordum. Dizilerden sonra özel harekâtı, asayiş ve diğerlerinin nasıl çalıştığını daha iyi anladım” (K:5)

“Polislerle iletişim kurmaya çekinirken, şimdi gördüğüm polise Allah’a emanet olun diyelim var. Diziler polisleri bana biraz daha öğretti diyebilirim” (K:6)

“Polislerin mücadele ettiği çok fazla cephe var. Gerçekten canla başla mücadelelerini sürdürüyorlar. Bizim de buradan bazı konularda anlam çıkartmamız gerekiyor.” (K:7)

“Dizileri izledikten sonra polislerin ne kadar profesyonel insanlar olduklarını gördüm. Bir taraftan birçok konuda kötülerle mücadele ederken diğer taraftan kendi yaşantılarını kontrol etme çabaları takdir edilecek derecede büyük bir başarı” (K:9)

“Benim etkilendiğim kısım, tüm dizilerde de dikkatimi çekti, doğru bildiklerinden ne olursa olsun vazgeçmiyorlar. İşsiz kalmayı, sıkıntı yaşamayı bile göze alıyorlar” (K:10)

“Dizilerde gösterilen polis benim düşündüğüm polisten çok farklı. Öncelikle tarafsızlar. İyi şartlarda yaşamasalar da kimseden de bir talepleri yok. Olanla yetinmeyi biliyorlar. Ailelerini kimseye muhtaç etmek istemiyorlar.” (K:13)

“Bildiğim bir şeyi dizilerde daha net gördüm. Vatanperverler ve gözlerini kırpmadan ölüme yürüyorlar. Arkalarına bile bakmadan. İşlerinin zor olduğunu diziler çok güzel anlatıyor. Gece rahat uyuma sebebim.” (K:16)

“Gerçekten de benim düşündüğümünden çok daha fazla şeyle uğraşıyorlar. Bazı noktalar mizahi anlatılmış olsa dahi, o şartları görünce insanın polislerle ilgili fikirlerinin değişmemesi mümkün değil.” (K:19)

“Dizileri izleyince göğsüm kabardı. Tabi ki çoğu şeyi biliyoruz. Şehitlerimiz var. Bizim için bu kadar fedakârlık yapıldığını dizilerle de olsa görmek, duymaktan daha çok mutlu ediyor insanı. Allah yardımcıları olsun” (K:20)

Katılımcılara dizileri izledikten sonra polisler hakkında ne düşündükleri sorulmuş ve alınan cevaplarda katılımcıların polislerin çalışma şartlarına, fedakarlık ve özverilerine vurgu yapıldığı görülmüştür. Aynı zamanda “gördüğüm polise Allah’a emanet olun diyelim var”, “Allah yardımcıları olsun”, “Gece rahat uyuma sebebim” gibi cümlelerden katılımcıların gözünde polislerin değerlerinin arttığı anlaşılmaktadır.

S9: İzlediğiniz yerli polisiye dizilerinde temsil edilen polisler ile sizdeki polis algısı benzerlik göstermekte midir?

“Benim düşündüğüm polis dizilerdekinin yanına yaklaşamaz. Dizilerdeki polisi ben çok beğendim” (K:4)

“Bende ki polis eksikmiş ben dizileri izleyince bunu anladım” (K:7)

“Tanımak gerekiyor. Ben hep dışardan gördüğümle yargılar oluşturmuştum. Aslında öyle değilmiş” (K:10)

“Benzerlikle muhakkak ki var. Mesela vatansever oluşları su götürmez gerçek. Ancak, dizilerde sunulanlar daha fazla içime sindi.” (K:12)

“Bazı düşüncelerimi değiştirecek farklılıklar var dizilerde ama benzerlik olarak benim düşündüğüm polisle uyuşmuyor.” (K:13)

“Çok benzerlik olduğunu söyleyemem ama farklı olduğu noktalar pozitif yönde” (K:15)

“Benzerlikler var. Olayın peşini bırakmamaları. Mücadeleci olmaları. Şüpheli olmaları. Lakin farklarda var.” (K:16)

“Tarafsızlıkları, adil davranmaları, olaya yaklaşımları bendeki polis imajına uyum sağlıyor” (K:17)

“Bendeki polis algısıyla örtüştüğü noktalar var. Örnek olarak, polisler hep yorgun ama fiziksel değil bu yorgunlukları. Dizilerde de böyle anlatılmış. Ayrıca, ben polislerin tabiri caizse çok uyanık insan olduklarını düşünüyorum bu da dizilerdekiyle benzer. Ama sanki benzerlik değil de fark daha çok gibi” (K:18)

“Farklılıkları saysak daha doğru olur sanki. Benim düşündüğüm polise hiç benzemiyor. Fakat bu polis daha iyi” (K:19)

“Her şeyden şüphe duymaları, sıkı dostlukları, bendeki polis imajıyla birebir uyuyor. Ancak, ben polisin sert mizaçlı, çok konuşmayan ve gülmeyen kişiler olarak düşünürken dizilerde bayağı hoş, güldüren sahneler vardı. Polislerin böyle olduğuna inandım. O nedenle benzerlik bulamadım” (K:20)

Katılımcılardan kendi düşündükleri polis imajıyla dizilerde temsil edilen polis imajını karşılaştırarak varsa benzerlikler sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar, ağırlıklı bir benzerlik bulunmadığı yönünde olmuştur. Benzerlik olduğunu ifade eden ve örneklendiren katılımcılar dahi farklılıklara vurgu yapmıştır. Katılımcılardaki genel kanı farklılıkların bulunduğu ancak bu farklılıkların olumlu olduğu yönündedir.

SONUÇ

Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında %48,7'si erkek, %51,3'ü kadın olmak üzere 302 katılımcı yer almaktadır. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %58,9'u 18-24 yaş aralığında, %19,4'ü 25-30 yaş aralığında, %21,6'sı ise 31-35 yaş aralığındadır. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %22,2'si lise ve altı, %34,4'ü önlisans, %35,1'i lisans, %8,3'ü ise lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların %47,7'si yerli polisi dizi izlemekte, %52,3'ü ise izlememektedir. Katılımcıların %47'si yerli polisiye dizi izlerken keyif almakta, %52'si ise keyif almamaktadır. Katılımcıların %17,2'sinin en sık izlediği yerli polisiye dizi "Arka Sokaklar", %15,2'sinin en sık izlediği yerli polisiye dizi "Behzat Ç.", %11,6'sının en sık izlediği yerli polisiye dizi "Kant", %8,3'ünün en sık izlediği yerli polisiye dizi "Börü"dür. Katılımcıların %2,3'ü ise diğer polisiye dizileri izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir. Katılımcıların %26,2'si ayda 4-5 gün, %13,2'si haftada 1-2 gün, %5,3'ü haftada 3-4 gün, %5,6'sı ise her gün yerli polisiye dizi izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir. Katılımcıların %10,3'ü karakterlerle kurulan bağ nedeniyle, %13,6'sı polislere duyulan sempati nedeniyle, %17,2'si aksiyon tutkusu nedeniyle, %9,6'sı zamanı değerlendirmek için, %0,7'si aile zoru nedeniyle yerli polisiye dizi izlemektedir. Geriye kalan kısım ise yerli polisiye dizi izlememektedir. Katılımcıların %9,6'sı izledikleri yerli polisiye dizi içerisinde Behzat Ç. dizindeki Behzat Ç. ile, %3'ü Behzat Ç. dizisindeki Harun ile, %1'i Behzat Ç. dizisindeki akbaba ile, %1,7'si Behzat Ç. dizisindeki hayalet ile, %6,3'ü arka Sokaklar dizisindeki Rıza Baba ile, %5,6'sı Arka Sokaklar dizisindeki Mesut ile, %5'i arka Sokaklar dizisindeki Hüsnü ile, %2,3'ü Börü dizisindeki Kemal Boratav ile, %1,3'ü Börü dizisindeki Behçet Orbay ile, %4'ü Börü dizisindeki Turan Kara ile, %3,3'ü Kant Dizisindeki Baş komiser Orhan ile, %5'i Kant dizisindeki Komiser Selim ile özdeşleşmektedir.

Çalışma üzerinde yapılan genel bir analiz ile polis algısı ortalamasının araştırma kapsamındaki katılımcılarda 3,74 olduğu görülmüştür. Beşli Likert ölçeklerde ortalamanın 1.00-2.33 (Düşük); 2.34-3.66 (orta) ve 3.67 üstü (yüksek) olmak üzere üç

kesimde incelenebilmektedir. Bu duruma göre, katılımcıların polis algısı düzeylerinin yüksek seviyede olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. ($p=0,168$)

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) 25-30 yaş aralığında bulunan katılımcıların polis algısı düzeyleri 18-24 ve 31-35 yaş aralığında olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($p=0,008$) Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcıların polis algı düzeyleri lise ve altı eğitim düzeyine sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izleme durumlarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Yerli polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izlerken keyif alma durumlarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Yerli polisiye dizi izlerken keyif alan katılımcıların polis algısı düzeyleri keyif almayanlara kıyasla daha yüksektir.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri en sık izledikleri yerli polisiye diziyeye göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Arka Sokaklar, Börü, Kanıt ve Behzat Ç. dizilerini izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer polisiye dizileri izleyen katılımcılar ile polisiye dizi izlemeyen katılımcıların polis algısı düzeyleri arasında ise anlamlı farklılık görülmemiştir.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri polisiye dizi izleme sıklıklarına göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Ayda 4-5 gün, haftada 1-2 gün, haftada 3-4 gün ve her gün polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri hiç izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Haftada 1-2 gün ve her gün polisiye dizi

izleyenlerin polis algıları ise ayda 4-5 gün polisiye dizi izleyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izleme nedenlerine göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Karakterlerle kurulan bağ nedeniyle, polislere duyulan sempati nedeniyle, aksiyon tutkusu nedeniyle ve zamanı değerlendirmek nedeni ile polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Polise duyulan sempati nedeniyle yerli polisiye dizi izleyen katılımcıların polis algısı düzeyleri ise aksiyon tutkusu nedeniyle yerli polisiye dizi izleyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer gruplar arasında se anlamlı farklılık yoktur.

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların polis algısı düzeyleri yerli polisiye dizi izlerken özdeşleştikleri karaktere göre farklılık göstermektedir. ($p<0,001$) Yerli polisiye dizi izlerken Behzat Ç., Mesut, Tufan Kara ve Hüsni Kemal Boratav ile özdeşleşen katılımcıların polis algısı düzeyleri izlemeyenlere kıyasla daha yüksektir. Diğer özdeşleşilen karakterler ile hiç polisiye dizi izlemeyen katılımcıların polis algıları arasında anlamlı farklılık yoktur.

Polis algısı düzeyi yaş, eğitim düzeyi, yerli polisiye dizi izleme durumu, yerli polisiye dizi izlemekten keyif alma durumu, en sık izlenen yerli polisiye dizi, yerli polisiye dizi izleme sıklığı, yerli polisiye dizi izleme nedeni ve yerli polisiye dizi izlerken özdeşleşilen karakter gibi demografik bilgileri doğrularken, cinsiyet değişkenine göre herhangi bir değişkenlik göstermediği saptanmıştır.

Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

20 katılımcı ile iki oturum şeklinde yapılan odak grup görüşmesinde, katılımcılara ilk olarak polis algısını ortaya koyacak sorular sorulmuştur. Polis deyince aklınıza ne gelmektedir? Polis neden gereklidir?, Polisin olaylar ve kişiler karşısındaki tutumunu nasıl buluyorsunuz?, Toplumsal hayat içerisinde polisleri görev dışında sosyal hayatlarında nasıl tasvir edersiniz?, Polis olmak ister miydiniz? Neden? sorularını sorulduğu katılımcıların verdiği cevaplar her birinde doğal bir polis algısı olduğunu göstermektedir. Bazı katılımcıların, polisi sert, korkutucu, bazı katılımcıların, otoriter ve toleranssız ve cezalandırmaya meyilli görmesi, genel anlamda olumsuz bir polis imajı

olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, katılımcıların verilen cevaplarda ilk olarak trafik polislerini düşünmeleri, polisleri dar bir alanda değerlendirdiklerini göstermekte ve polis algısında yaşanmışlıklarını ya da yaşayabileceklerini öncelediklerini ortaya çıkarmaktadır.

Bununla birlikte polisin toplumsal yaşam ve düzen, kanunların ve kuralların uygulanması gibi sebeplerden dolayı gerekli olduğu fikri katılımcılarda ağır basmaktadır. Olumsuz algının yanı sıra polisin gerekli olduğuna yönelik genel bir kanı sergilenmektedir.

Katılımcıların polisi farklı bakış açılarıyla değerlendirmiş bazıları polisleri soğukkanlı, sert olarak gördüklerini ifade ederken bazı katılımcılar tarafsızlık/tafatsızlık, güç ve statü karşısındaki tutumlarındaki değişiklikleri dile getirmiştir. Çoğunluk polislerin olay ve kişilerin durumuna ve konumuna göre tutum ve davranışlarında değişiklik gösterdiğini ve olaylar karşısında soğukkanlılığını korurken, vatandaşlara karşı sert, fazla şüpheli davrandığını vurgulamaktadır. Aynı zamanda bazı katılımcılarda polislerin olaylara gerektiği gibi yaklaştığını, taraf gözetmediğini söylemiştir. İlk üç soruda da dikkat çeken önemli bir husus, katılımcılar kendi yaşadıklarını veya yakınlarının yaşadıklarını değerlendirmelerinde ön plana koymuştur.

Polislerin dışarıdan nasıl görüldüğüne dair katılımcılara soru sorulmuştur. Katılımcılardan bazıları, polislerin mutlu, çok çocuklu bir aileye sahip olduklarını, maddi olarak diğer memurlarla kıyaslandıklarında iyi durumda bulduklarını bunu da kullandıkları araba ve yaşam tarzlarından çıkarttıklarını belirtirken, bazı katılımcılar polislerin eğitim seviyesinin genç/yeni polislerle birlikte arttığını ancak genel düşüncenin polisleri orta seviyede eğitimlerinin olduğu yönünde cevap verdiği görülmektedir. Katılımcılar genel olarak polislerin giyim kuşamlarını dikkat çekici bulmadıklarını aktarmıştır.

Katılımcılardaki polis algısının sonucunu görebilmek amacıyla sorulan “Polis olmak ister miydiniz?” sorusuna katılımcılar tarafından olumsuz yaklaşmış yalnızca bir katılımcı belki olabilirdim derken bunu işsizlik şartına bağladığı, bazı katılımcıların da polisliği çalışma ya da sınavını kazanma şartlarının ağırlığından dolayı olmak istemediklerini belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların verdiği cevaplar genel olarak

değerlendirildiğinde, polis olmaya sıcak bakmadıkları, polisliği zor gördükleri, polisliği belli alanlara, trafik polisliği gibi indirgedikleri ve ancak bir sebep bağlamında polis olunabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Sonrasında katılımcılara dizilerin belli bölümlerinden kesitler izletilerek polisiye dizilerin katılımcılardaki polis algısına ne yönde etki ettiği görülmeye çalışılmıştır. Bu sefer katılımcılara İzlediğiniz dizilerde kendinizle özdeşleştirdiğiniz bir karakter oldu mu?, İzlediğiniz yerli polisiye dizilerde temsil edilen polislerle ilgili dikkatinizi çeken sizi etkileyen bir durum oldu mu?, İzlediğiniz yerli polisiye dizilerden sonra polis ile ilgili görüşleriniz nelerdir?, İzlediğiniz yerli polisiye dizilerinde temsil edilen polisler ile sizdeki polis imajları benzerlik göstermekte midir? gibi sorular sorulmuştur.

Katılımcılara izledikleri dizilerden neyi anladıkları sorusu sorularak dizilerde anlatılanlara yönelik algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplardan dizilerde ana tema olan polislerin hem suçla hem de hayatla mücadelesini algıladıkları görülmektedir. Polis algısıyla ilgili verilen cevaplarla karşılaştırıldığında dizilerden sonra verilen cevaplarda polislerle ilgili mücadele, çalışma şartları, risk, tehlike gibi kavramlarla dizilerdeki polis sunumunu anlatmaları algılarında değişiklik oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcılara dizilerin aktardığı konuların gerçekçi olup olmadığı sorularak ilk aşamada etki yaratıp yaratmadığı konusunda çıkarımda bulunulmaya çalışılmıştır. Tüm katılımcılar dizilerde geçen ve izleyiciye aktarılan olayları gerçekçi bulduklarını belirtmiştir. Dizileri gerçekçi bulmaları katılımcılarda bir etki oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcılara yine izledikleri dizilerde kendileriyle özdeşleştirdikleri bir karakter olup olmadığı sorulmuş, katılımcıların tümü bir karakterle kendisini özdeşleştirdiğini belirtmiştir. Hem sorudan bir geri bildirim alınması hem de bütün katılımcıların cevap vermiş olması yine dizilerin etki ettiğini göstermektedir.

Dizilerin katılımcılarda oluşturduğu etkiyi görmek amacıyla sorulan, nelerin dikkat çektiğiyle ilgili soruya katılımcıların verdikleri cevaplara bakıldığında dizileri izlemeden önce verdikleri cevaplarda değişikliğe gittikleri görülmüştür. Polislerin giyim tarzlarını normal olarak değerlendiren katılımcılar dizilerden sonra polisleri şık

bulurken, sert olduklarını düşünen katılımcılar ise polislerin de duruma göre duygusallaştıklarından bahsetmişlerdir. Özellikle ilk sorularda polislerin mutlu aileler sahip olduğunu söyleyen katılımcılar dizilerde sunulan polislerin büyük çoğunluğunun bekar ya da eşinden ayrılmış olduğuna dikkat çekmiş, bir katılımcı ise bunu polislerin yoğun çalışma tempolarına bağlamıştır. Katılımcılar tarafından en çok vurgu yapılan bir husus ise, polisleri yalnız ama birbirleriyle çok sağlam dostluk içerisinde oldukları.

Katılımcılara dizileri izledikten sonra polisler hakkında ne düşündükleri sorulmuş ve alınan cevaplarda katılımcıların polislerin çalışma şartlarına, fedakarlık ve özverilerine vurgu yapıldığı görülmüştür. Aynı zamanda “gördüğüm polise Allah’a emanet olun diyesim var”, “Allah yardımcıları olsun”, “Gece rahat uyuma sebebim” gibi cümlelerden katılımcıların gözünde polislerin değerlerinin arttığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan kendi düşündükleri polis imajıyla dizilerde temsil edilen polis imajını karşılaştırarak varsa benzerlikler sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar, ağırlıklı bir benzerlik bulunmadığı yönünde olmuştur. Benzerlik olduğunu ifade eden ve örneklendiren katılımcılar dahi farklılıklara vurgu yapmıştır. Katılımcılardaki genel kanı farklılıkların bulunduğu ancak bu farklılıkların olumlu olduğu yönündedir.

Gerek bireysel gerekse toplumsal olarak güvenlik ihtiyacı ele alındığında insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri olduğu görülmektedir. Bu ihtiyacın önemini, Maslow da kendi piramidinde, temel fizyolojik ihtiyaçların hemen ardında, ikinci sıraya yerleştirerek, güvenlik ihtiyacının önemini ortaya koymuştur. Eski çağlardan bugüne kadar ve özellikle modern şehir hayatının bir ihtiyacı olarak güvenlik gereksinim durumu “polis” gücünün ortaya çıkmasına temel hazırlamıştır. Bu günkü şartlarda güvenlik ihtiyacı ve sorunları mühim ölçülerde ülkelerin efor sarf ettiği bir alan haline gelirken, bu durumun bir yansıması olarak özellikle son dönemlerde polisiye dizi ve filmleri de izleyen kitlenin dikkat odağı haline gelmiştir. Hal böyleyken film senaristleri ve yapımcılar için de verimli bir alan olan polisiyelerin sunumu ve kullanımı kaçılmaz hale gelmiştir. Fakat burada dikkat edilmesi gerekmekte olan, dizilerde kurgusal ve gerçek olanın birbirlerine girmiş bir gerçeküstü gerçeklik şekliyle verilmiş olmasıdır. Böylece izleyiciler bu tarz dizilerde gerek gerçeği gerekse de kurgusalı birbirlerinin içerisinde ve birbirlerinden ayırtılamayacak şekilde harmanlanmış görünümde izlemektedir. Bu harmanlanmış biçimin, gerçeğe yakın olması da kurgusal olanı gerçeğe

daha fazla yakınlaştıracığından, izleyiciler açısından söz konusu dizlerin izlenme sayısı da paralel olarak yükselmektedir.

Ekranlara verilen yerli polisiye dizileri, ilgili kanal ve yapımcı tarafından farklı olarak bir de izleyici yönü bulunmaktadır. Bu dizilerdeki kurmaca polis karakterlerini izleyicilerin nasıl değerlendirdikleri ve gerçek polisle dizilerdeki kurmaca polis karakteri arasında ne gibi farklılıkların olduğu anket çalışmasında ortaya konularak bireylerdeki polis algısı ölçülmeye çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan anket çalışması ve odak grup görüşmesi sonucunda televizyon dizilerinin gençlerdeki polis algısına etki ettiği ve bu etkinin olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Literatüre bakıldığında Şeker ve Çavuş'un (2011) Behzat Ç. Dizisi üzerinde izleyicilere yönelik bir çalışma yapmış ve bu çalışmalarında alımlama analizi yöntemini kullanmışlardır. Ulaştıkları sonuç dizideki ana karakter olan Behzat Ç. Karakterinin izleyiciler tarafından siyasi bir kişilik olarak algılandığıdır. Bu çalışmada ise, diziler tek bir karakter üzerinden değil genel bir polis algısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yine Kıvrak (2013) yılında televizyon dizilerinin polis imajına etkisini incelemiş ve Arka Sokaklar dizisini örneklem olarak kullanmıştır. Çalışma sonucunda araştırmacı dizilerde polislere yönelik olumlu bir imaj çizildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise dizilerde sunulan polis temsilini izleyicilerin nasıl algıladığına yönelik sonuçlar ortaya konulmuştur.

Televizyon dizilerinde sunulan polis imajıyla ilgili yapılan bir diğer çalışma ise Gölge (2009) yapmış olduğu çalışmadır. Yapılan çalışma ile bu çalışma sonuçlar bakımında benzerlik göstermektedir. Gölge çalışmasında dizilerin polis algısını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Polisin imajıyla ilgili yapılan çalışmalar göze çarpsa da insanların bu imajı nasıl algıladıkları yönünde yapılan çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir. O nedenle polislerle ilgili çalışma yapacak araştırmacılara, farklı örneklem ve veri toplama teknikleri ile araştırma yöntem ve desenleri uygulayarak çalışmalarını önerilir. Bununla birlikte, bu konuda araştırma yapmak isteyenlerin özellikle ülkemizde yer alan dizilerle

birlikte yabancı polisiye dizilerini ve hem Türk polisini hem de diğer ülke polislerinin durumunu incelemeleri faydalı olacaktır. Diğer taraftan, araştırmacıların özellikle ülkemizde ilk televizyon izleyicilerindeki polis algısının Amerikan polisiye dizilerinden oluştuğu varsayımından ve dünya genelinde hali hazırda yine Amerikan polisyelerinin yüksek izlenirlik oranlarından sebeple oradaki yapımcıların polisle ilişkisini incelemesi yerinde olacaktır.

Ayrıca, dizi yapımcı ve senaristleri polisiye televizyon dizlerinin oluşturulması sürecinde hem polislerden görüş alarak hem de bu tür çalışma sonuçlarından çıkarımlarda bulunarak gerçeğe yakın polis temsilini oluşturabilir.

Her kurum gibi Emniyet Teşkilatının da özellikle suçun önlenmesi ve suçluya ulaşma noktasında ihtiyaç duyduğu halk desteğini sağlamada olumlu bir polis algısına gereksinim hissetmektedir. Çalışma sonuçlarından yararlanarak dizi yapımcılarıyla izleyicide olumlu algı oluşturacak yapımlar için iş birliği yapılabilir.

Öte yandan izleyici kitle televizyonda yayınlanan, özellikle polisiye dizileri, çalışma bağlamında değerlendirerek gerçek ve kurgu arasındaki sınırı daha iyi görerek tutum geliştirebilir.

KAYNAKÇA

- Akçakaya, M. (2017). Bürokrasi Kuramları ve Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik Sorunlar. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 669-694.
- Akkaya, B. (2013). Geçmişten Günümüze Türk Polis Teşkilatında Rütbelere. *Turkish Studies Dergisi*. Vol. 8.
- Aksel, S. ve Yağcı, C. (2011), Beyaz Camın Yerlileri: Dokunaklı Öyküler-Dokunulmaz Gerçeklikler, Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- Alemdar, K ve Erdoğan, İ. (1994). *Popüler Kültür ve İletişim*. Ankara: Ümit Yayıncılık, 147.
- Arkonacı, S. A. (2003). *Psikoloji zihin süreçleri bilimi*. İstanbul: Alfa.
- Arslan, A. (2004). Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri. *Journal Of Human Sciences*, 1(1).
- Arslan, M., ve Olgun, A. (2009). Üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları: Erciyes Üniversitesi örnekleme. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(2), 107-134.
- Aslanyürek, S. (2004). *Senaryo Kuramı*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Asna, A. (1968). Yönetim-Halk İlişkileri. *Amme İdaresi Dergisi*, 1 (34), 59.
- Aydemir, N. (2003). *Güvenlik Algısı ve Polis*. Ankara: Usak
- Azmaz, M. (2006). *Alt Kültürler Açısından Polis Alt Kültürü, Polis Alt Kültürü Üzerine Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Bahar, H. İ. (1998). *Poliste Demokrasi ve İnsan Hakları*, Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Bahar, A. (2008). *İletişim Disiplininin Emniyet Teşkilatı'nın Algılanmasına Etkisi ve Halkla İlişkiler Süreci*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bakan, İ. ve Kefe, İ. (2012). Kurumsal Açından Algı ve Algı Yönetimi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 19-34.
- Bakan, Ö. (2005). *Kurumsal İmaj*. Konya: Tablet Yayınevi.
- Balta, F. P. (2007). *İmajın Çekiciliği Mi, Sorates'in İtibarı Mı?*, Tüm Yönleriyle Halkla İlişkiler ve Tanıtım İstanbul: Eğitim Kitabevi.

- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (2007). *Bedenin dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Barbier, F. ve Lavenir, C. B. (1996). *Diderottan İnternete Medya Tarihi*, İstanbul: Okyanus Yayınları
- Barrett, B. ve Braham, O. (1995). *Media, Knowledge and Power*. London: Routledge
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başarır, A. (2008). 155 Polis İmdat Servisinin Kamuoyunda Polis İmajı Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Berkman, M. İ. (2009). *Net Kuşağının Bilgisayar ve Tv Kullanımı Biçimleri Üzerinden Etkileşimli TV'ye Dair Tutumları Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Bıçakçı, A. B. (2012). Sürdürülebilirlik Yönetiminde Halkla İlişkilerin Rolü. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 47-56.
- Bilgiç, V. K. ve Karakaya, M. (2002). Türk Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi. *Polis Bilimleri Dergisi*. Vol. 4.
- Birinci, A. (1999). Emniyet Teşkilatında İlkler. *Polis Bilimleri Dergisi*, C.1, S, 3, s. 9-16.
- Bittner, E. (1973). The Functions Of The Police İn Modern Society, *Crime And Delinquency Issues National Institute Of Mental Health, Maryland, Washington Dc*, 1973, 63.
- Boyd-Barrett, O. (1997) *International Gommunication And Globalization: Contradictions And Directions*. London: Sage
- Budak, G. (2014). *İmaj Mühendisliği Vizyonundan Halkla İlişkiler*. İstanbul: Nobel.
- Bulduklu, Y. (2015). *İmaj Yönetimi-Yaklaşımlar, Taktikler, Stratejiler*. Konya: Litera-Türk.
- Bulduklu, Y. ve Karaçor, S. (2019). *Kitle İletişim Kuramları*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Can Maraşlı, M. (2017). Türkiye'nin İlk Özel Televizyon ile Tanışması: Magic Box/Star 1 Kanalının Yazılı Basındaki Yansımaları Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2016(44).
- Cankaya, Ö. (2011). Kaybolan Bir Program Formatı: Radyo Tiyatrosu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(4), 5-17.
- Cerrah, İ. (2000b). *Yirmi Birinci Yüzyılda Polis, Temel Sorunlar, Çağdaş Yaklaşımlar*. Ankara: Sibel Matbaası

- Chion, M. (2003). *Bir Senaryo Yazmak*, (Çev. Nedret Tanyolaç Öztokat) İstanbul: Agora Yayınevi
- Cirhinlioğlu, F. G. (2010). *Din Psikolojisi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Cohen, A. P. (1999). *Topluluğun Simgesel Kurtuluşu*, (Çev: Mehmet Küçük) Ankara, Dost Yayınevi.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çakmak, A. Ç., Fidan, Y. ve Yurtsever S. (2014). Üstün yetenekli çocukların tv reklam algılamalarının odak grup yöntemiyle belirlenmesine yönelik bir uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10 (21), 43-64.
- Çelenk S. (2005). *Televizyon, Temsil, Kültür: 90'lı Yıllarda Sosyo Kültürel İklim Ve Televizyon İçerikleri*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Çelenk, S. (2001), Turkish Televisual Landscape and Domestic TV Fiction, *Kültür ve İletişim*, 4 (2): 175-184.
- Çelenk, S. (2010). Aşk-ı Memnu'dan Aşk Memnu'ya Yerli Dizi Serüvenimiz, *Birikim Dergisi*, Sayı 256-257
- Çelikkıran, M., Kul, M., Sarp, S. (2000). *Farklı Bakış Tarzlarıyla İnsan Hakları Uygulamaları*, Ankara: EGM APK Daire Başkanlığı Yayınları
- Çevik, H. H. (2004). Türkiye De Kamu Yönetimi Başarısızlığına Teorik Bir Yaklaşım. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 59(03).
- Çöteli, S. (2016). İnternet'ten İzlenen Dizi ve Seriyallerin "Araç İletidir" ve "Kullanımlar Doyumlar" Bağlamında İncelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 119-134.
- Çuhadar, D. M. T. (2005). Türk Kamu Yönetiminde Personel Güçlendirme: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (25).
- Çufalı, M. (2002). *Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin.
- Damlapınar, Z. (2008). Kamusal Söylem, Medyatik Gerçeklik ve Kültürlendirme: Kurtlar Vadisi'nin 'iletişimci' izleyicileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(3), 30-44.
- Deloitte, (2014). Dünyanın En Renkli Ekranı: Türkiye'de Dizi Sektörü. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/technology-media-telecommunications/tr-media-tv-report.pdf>

- Demir, B. ve Demirbaş, S. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Polise Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(5).
- Demirci, T. (2013). *Terör Haberlerinin Sunumunda Polis-Medya İlişkileri*: 11 Eylül 2001 El-Kaide Terör Örgütü Saldırıları Örneği, Yüksek Lisan Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dereli, T. ve Baykasoğlu, A. (2007) *Toplam Marka Yönetimi*. İstanbul:Hayat
- Dikici A (2004). Polis-Halk İlişkilerinin ve Polis İmajının İyileştirilmesinde Emniyet Teşkilatına Eleman Alımının Rolü, *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(1-2)
- Doğan, A., (2015), Yoksulluk ve Medya: Yoksulların Bakış Açısından Yoksulluğun Medyada Temsili, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (38), 887-898.
- Doğan, İ. (1994). *Bir Alt-Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Dowling, G., (1986). Managing your corporate Image, *Industrial Marketing Management*, S:109-115.
- Eliot, T. S. (1972). *A Essência Da Poesia: Estudos e Ensaio*s. Artenova.
- Erdem, S. (2015), *Gerçekliğin Yeniden İnşasında Görsel Efekt Kullanımı: Spartaküs Televizyon Dizisinde Mekan İnşası*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Erden, C. (2015). Gezi Parkı Olayları Sürecinde Polis Kimliğinin Medyada Temsili, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı. *Gazi Akademik Bakış*, (12), 265-292.
- Ergut, F. (2004). *Modern Devlet ve Polis*. İletişim Yayınları. İstanbul.
- Erişti, S. D. Uluysal, B., Dindar, M. (2013), “Görsel Algı Kuramlarına Dayalı Etkileşimli Bir Öğretim Ortamı Tasarımı ve Ortama İlişkin Öğrenci Görüşleri”, *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, Cilt 3, Sayı 1
- Eroğlu, F. (1998). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Eryarar, E. (2011). Endüstri Ürünleri Tasarımında Gestalt Teorisi Uygulaması, *Practice Of Gestalt Theory In Industrial Product Desing, Zfwt - Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal Of World Of Turks* Vol. 3, Sayı 2.
- Fındıklı, R. (2001). *Polis Eğitiminin Sorunları, 21. Yüzyılda Polis Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Geçer, E. (2018). *Gerçekliğin paradoksal yenilgisi*. İstanbul: Okur kitaplığı.

- Geçikli, F. ve Avcı, Ö. (2018). *Polis İmajı: İmaj Bileşenleri Üzerine Erzurum İlinde Bir Uygulama*. 6. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi, Ukrayna.
- Gerbner, G. Larry, G. Michael, M. Nancy, S..(1967). *Living with Television: The Dynamics of the Cultivation Process*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Gerbner, G. (1979). The Demonstration Of Power: Violence Profile. *Journal Of Communication*, 29 (2) :177 -196
- Gerbner, G. (1982). Charting The Mainstream: Tv's Contributions To Political Orientations. *Journal Of Communication* 32 (2): 100-127.
- Gerbner, G. Larry, G. Michael, M. Nancy, S. (1982). *Charting the Mainstream: Television's Contributions to Political Orientations*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Lewis, J. (1997). What Counts İn Cultural Studies. *Media, Culture And Society* 19(1):83-97
- Gerbner, G. Gross, L., Morgan, M., Signorielli, N., ve Shanahan, J. (2002). Growingup with television: Cultivationprocesses. *Media Effects: Advances İn Theory and research*, 2, 43-67.
- Göker, G. (2015). Tele-Yaşamlar: Gerçeklik ve Kurgu Bağlamında Türkiye'de Realite. *Global Media Journal TR Edition*, 6 (11)
- Gölge S. (2009). *Televizyon Dizilerindeki Polis İmajının Algılanması Üzerine Bir Çalışma, Türk Televizyonlarında Yayınlanan Polisiye Dizilerdeki Kurmaca Polis Sunumu Üzerine Bir İnceleme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Greene, J. C. (2005). The generative potential of mixed methods inquiry. *International Journal of Research & Method in Education*, 28(2): 207 – 211.
- Güngör, N. (2011) *İletişim Kuram Yaklaşımlar*. Ankara:Siyasal Kitabevi.
- Gürbüz, Ö. (2001). Düşünce ile Tema ve Konu. *Kurgu Anadolu üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 18 (18).
- Güven, A. (2017). Bir İnternet Dizisi Değerlendirmesi: Sıfır Bir'de Şiddet ve Gerçeklik, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı 28
- Hafizoğulları, Z. (1995). İnsan Hakları, Polis Görevi ve Yetkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 44 (1)
- Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. (Çev. İdil Dünder) İstanbul: Pinhan Yayınları
- Hawkins, R. P. ve Pingree S., (1983). Television's Influence On Social Reality. *Mass Communication Review Yearbook*, Vol.5. E. Wartella, Et. Al.

- Hmelo-Silver, C. E. ve Barrows, H. S. (2006). Goals And Strategies Of A Problem-Based Learning Facilitator. *Interdisciplinary Journal Of Problem. Based Learning*, 1(1), 4.
- Ilıcak-Aydınalp, Ş. G. (2013). Sosyal Medyaya Halkla İlişkiler Perspektifinden Eleştirel Bir Bakış. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*. 3 (4).
- İşık, M. (2002). *Kitle İletişim Teorilerine Giriş*, İstanbul: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- İçen, M. ve Alkan, V. (2019). Öğrencilerin Emniyet (Polis) Hizmetlerine Yönelik Algıları. *International Journal Of Social Science Research*, 8(2), 126-141.
- İnal, M. E. Gürbüz, E. ve Peşmen, M. (2006). Halkın Polis Güçlerine ve Polis Hizmetlerine Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma: Niğde Örneği. *Amme İdaresi Dergisi*, 39 (3)
- İşçi, M. (1997). *Halkla İlişkiler*. İstanbul: Der Yayınları.
- Jensen, K. B., ve Rosengren, K. E. (2005). İzleyicinin Peşindeki Beş Gelenek. *Medya ve İzleyici*, 55-83.
- Johnson, R. B. ve Christensen, L. B. (2004). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Johnson, R. B. ve Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7): 14-26.
- Karaboğa, T. (2016). Televizyon dizilerinde tüketim olgusu. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 2072-2101.
- Karaköse, T. (2007). *Kurumların DNA'sı İtibar ve Yönetimi*. Ankara:Nobel.
- Karakuzular, M. (2015). Halkla İlişkiler Bağlamında Esnafın Polise Yönelik Algısı: Şahinbey İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Kars, N. (2010). *Radyo-Televizyon Haberciliği*. İstanbul: Derin Yayınları
- Kaya, B. (2003). *Bütünleşik Kurumsal İletişim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kaya, Ş. Ş. (2011). Televizyon, Tarih ve Toplumsal Bellek. *Sosyoloji Dergisi*, (25), 103-123.
- Kayapa, N. (2011). Sanal Gerçeklik Ortamında Algı, *Sigma Dergisi 'Mimarlık Alanı Doktora Tezlerinden Üretilmiş Makaleler' Özel Sayısı*, Cilt 3, Sayı 2
- Kayapa, N. ve Tong, T. (2011). Sanal gerçeklik ortamında algı. *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezlerinden Üretilmiş Yayınlar*, (3), 348-354.

- Kazancı, M. (2006). *Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kehya, R. Ö. (2018). Çevrimiçi Medya ve Suskunluk Sarmalı. *Sdü İfade*, 1(1), 42-61.
- Kesirli U. A. (2016). *Genre, Globalisation And The Nation: The Case Of Turkish Police Procedural TV Series*, Doctoral Dissertation, University Of Antwerp, Belçika.
- Kılıç, Ç. (2015). *Gündem Belirleme Kuramı Çerçevesinde Siyasal Karar Verme Sürecine Sosyal Medya Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Kıratlı, M. (1973). *Koruyucu İdari Hizmetler*. *Todai Yayını*, Ankara.
- Kırtepe S., (2013). Televizyon Dizileri Hakkında İzleyici Değerlendirmeleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(1), 229-260.
- Kırtepe, S. (2015). Televizyon dizileri hakkında izleyici değerlendirmeleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (1), 230-260.
- Kıvrak, A. (2013). *Televizyon Dizilerindeki Türk Polis İmajı ile Polisin Kendi Öz İmaj Algısının Karşılaştırılmalı Analizi: Arka Sokaklar Dizisi Örneği*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Koroğlu, E. (2012), Aşırılık, Suç ve Düzeni (Tefrika) Romanda Yazmak: Dürdane Hanım Örneği, *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 47, Sayı 2
- Köse, S, Tetik, S, Ercan, C. (2001). “Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler”. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 219-242.
- Kula, N. (2012). TV Dizileri Yoluyla Yeniden Üretilen Tüketim Kültürü, *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4
- Küçükdoğru, S. (2011). *Polislik Mesleğinin ve Polis Meslek Yüksekokullarında Verilen İnsan Hakları Eğitiminin İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Manovich L. (2001). *The Language Of New Media*, London: The Mıt Press,
- Marangoz M, Çelikkan H, Yavuz Ç. (2011). Halkın Toplum Destekli Polislik Hizmetlerine Yönelik Algılamaları Çanakkale İli Örneği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*. Sayı 5.
- Mcquail, D., ve Windahl: (2015). *Communication Models For The Study Of Mass Communications*. Routledge.
- Megep, (2011). *Step Motor ve Sürülmesi*, Ankara: Aralık

- Mil, H. İ. (2014). Türkiye’de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri. *Vizyoner Dergisi*. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Mirza, R. (2019). *İşitme Cihazı Kullanan Çocukların Değerlendirilmesinde Cihaz Kabulü, İşitsel Algı, Tanımlama, Sözel İfade ve Anlaşılabilirlik Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlilik Çalışmasının Yapılması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Mitchell, A. A. (1986). The Effect Of Verbal And Visual Components Of Advertisements On Brand Attitudes And Attitude Toward The Advertisement, *Journal Of Consumer Research*, 13(1), 12-24.
- Morris, G. C. (2002). Psikolojiyi Anlamak, (Çev. H. Belgin Ayvaşık; Melike Sayıl). Ankara: *Türk Psikoloji Derneği Yayınları*.
- Mutlu, E. (2008). *Televizyonu Anlamak*. Ankara: Ayraç Kitapevi
- Niederhoffer, A. (1969). *Behind The Shield: The Police In Urban Society*. New York.
- Oğuz G. Y. (2005). TV Dizileri ve Kültürel İletilerin Yayılma Süreci Türk Televizyon Tarihinde Bir Fenomen: Bizimkiler Dizisi, *Kurgu Dergisi*: 21:169-182.
- Okçabol, D. (1940). Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi, Ank: *Polis Enstitüsü Yayınları*.
- Oktay D. (2002). Thequestfor Urban İdentıty İn Thechangingcontext Of Thecity, *Elservierscienceltd, Cities*, Vol.19 No:4, P:261-271.
- Oktay, H. (2004). *Değişim Yönetimi ve Kurum Kimliği Üzerindeki Etkileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,
- Olgun, A. (2007). *Üniversite Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis Ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları: Erciyes Üniversitesi Örnekleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Onwuegbuzie, A. J., ve Leech, N. L. (2004). Enhancing the Interpretation of Significant Findings: The Role of Mixed Methods Research. *The Qualitative Report*, 9(4): 770-792.
- Otan, O. (2014). *Televizyonda Gerçeklik Algısı*. İstanbul: Agora Kitaplığı
- Öksüzler, B., (2011). *Halkın Polis Algısını Etkileyen Sosyal Faktörler Safranbolu Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öneren, M. (2013). İmaj Yönetiminin Tv Dizi Seyircileri Üzerindeki Etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2013(1), 75-85.

- Özaşçılar, M. (2016). Ergenlerde Polis Algısını Belirleyen Etmenler: Cinsiyet, Güvenlik Algısı ve Suç Mağduriyetinin Önemi. *Türkiye Klinikleri Forensic Medicine-Special Topics*, 2(3), 54-62.
- Özcan, H. (1993). *Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü*. İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Özçetin, B. (2014). “Hikayeler, Televizyon ve Yetiştirme: Gerbner’in Medyaya Karşı’sı”. *İlef Dergisi* 1/2 117-124.
- Özçınar, Ş, (2014). Düşüncenin Tarihsel Sürecinde Hegel’in Varlık, Yokluk ve Oluş Diyalektiği. Kaygı. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (22), 91-111.
- Özdemirci, A. (2014). *Şirket ve Popüler Kültür; Tüketim Psikolojisi ve İmaj Yönetimi*. İstanbul: Beta.
- Özer, M. A. (2012). Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri. *Karadeniz Araştırmaları*, (33), 147-180.
- Özer, Ö. ve Birsen, H. (2010). İnternet Aracılığıyla Şiddet İçerikli Oyun Oynamayla İlgili Kullanım ve Doyumlar Kuramı Çerçevesinde Yapılan Araştırma. *Medyada Şiddet Kültürü, Literatürk Yayınları*, İstanbul, 347-383.
- Özkan, M. (2019). *Türk Televizyon Dizilerinde Suç ve Adalet Olgusu: Kanıt Dizisi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi,. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Öztürk, M., ve Atik, A. (2016). Ulusal Pazardan Küresel Pazarlara Uzanan Süreçte Türk Dizilerinin Gelişimi. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 66-82.
- Paksoy, A.Ç. (1999). *Türkiye'deki Halkla İlişkiler Uygulamaları*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Pazarbaşı, B. (2016). Küresel Eğlence Endüstrisinde Yaşanan Gelişimin Televizyon Programları ile Dizi Filmler Üzerine Etkileri. *TRT Akademi Dergisi*, 1(1)
- Penpece, D., ve Yılmaz, E. (2014). Demografik Değişkenler ve Dizi Türünün Dizi Tanıtım Mecralarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1-10.
- Polat, H., (2018), Geleneksel Medyada Temsil Sorunu: Alternatif Bir Mecra Olarak Yeni Medya, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 38 (38), 45-60.
- Postman, N. (1994). *Televizyon: Öldüren Eğlence*. (Çev. O. Akınhay) İstanbul: Ayrıntı.
- Radelet, L. A., ve Reed, H. C. (1977). *The Police And Community*. Encino.

- Rtük.gov.tr (2018). Televizyon izleme eğilimleri araştırması, www.rtuk.gov.tr: <https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-kamuoyu-arastirmalari/3890/5776/televizyon-izlemeegilimleri-arastirmasi-2018.html>, Erişim Tarihi: 24.04.2020
- Sapmaz, E., ve Tolon, M. (2014). Bütünleşik Pazarlama İletişiminde Ürün Yerleştirme ve Üniversite Öğrencilerinin Televizyon Programlarındaki Ürün Yerleştirmelere İlişkin Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 15-44.
- Scolnick, H. J. (1994). *Justice Without Trial*. New York.
- Sokullu-Akıncı, F. (2011). Polis-Halk İlişkileri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 53(1-4), 91-100.
- Soydan, A. (2011), *Televizyonlarda İçerik Planlaması*, RTÜK Uzmanlık Tezi, Stratejik Araştırmalar Kurumu, Ankara
- Söylemez, M., (2010), Yeni Medya Sanatı ve Kuramsal Açılımlar, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (24), 137-146.
- Şahbaz, R. P. ve Kılıçlar, A. (2009). Filmlerin ve Televizyon Dizilerinin Destinasyon İmajına Etkileri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-52.
- Şeker, T. ve Çavuş, (2011). 'Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi' dizisinin Alımlama Analizi. *Global Media Journal*, 2(3), 86-104.
- Şengül, T., Çençen, N. ve Arıdil, Ş. (2010). *Tarihi Süreç İçerisinde Türk Polis Teşkilatı*. Türk Polis Teşkilatında Yeni Gelişmeler Sempozyumu, Ankara.
- Şentürk, M., ve Turğut, M. (2011). Televizyon Programları, Reklamlar ve Çocuklar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 27(27).
- Şenyurt, C. (2008). *Türk Televizyon Dizilerinde Kadın İmajı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Shanahan, J. Morgan, M. Television and Its Viewers: Cultivation Theory and Research. *Cambridge University Press*. 1999.
- Tashakkori, A., Teddlie, C. (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Taslak, ve Akın, M. (2005). Örgüt İmajı Üzerinde Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma: Yozgat İli Emniyet Müdürlüğü Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 263-294.
- Taşdöven, H., (2016). *Polis İnisyatifi/Takdir Yetkisi: Kanunla Belirlenen Çerçeve ve Polis Davranışı*. Ankara: Orion Kitabevi

- Taylan, H. H. (2011). *Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Taylan, H. H. (2011). *Televizyonla Yetişmek*. Konya: Çizgi Kitabevi
- Tesev (2018). *Polis ve Toplum: Türkiye'de Polise Güven Araştırması*. Ankara:Tesev Yayınları.
- Tolan, B, İsen, G ve Batmaz, V. (1991). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Tolungüç, A. (2000). *Pazarlama Reklam İletişim*. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Tortop, N. (1995). *Halkla İlişkiler*. Ankara: Yargı Kitabevi.
- Tunç, A., ve Atılğan, A. (2017). Algı üzerine kurulu yönetsel bir anlayış: algının yönetimi. *International Journal Of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 3(5), 228-238.
- Tutar, Z. (2018). *Senaryonun Kreatif Yolculuğu; Yayın Platformlarının Dizilerin Senaryo Yazım Sürecine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Türk, M. S. (2014). Medyanın Gerçeklik İnşası ve Gerçeklik Algısı, *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, (28)
- Uçman, A. (2006). Değişen Değerler Karşısında Ahmet Hamdi Tanpınar. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (7), 479-510,
- Ünür, E. (2013). “Türk Televizyon Dizilerinde Toplumsal Kimliklerin Temsili”, *Erciyes İletişim Dergisi*, 3(2)
- Üstün, M. (2007). *Emniyet Teşkilatı'nda İletişim ve Çalışanların Verimliliğine Etkisi İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde Bir Uygulama*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Varol, K. (2014), Medyada Yer Alan Temsillerin Kimlik Edinme Sürecindeki Rolü, *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi*, (26), 301-313.
- Weimann, G. (1984). Images Of Life İn America: The Impact Of American T.V. İn Israel. *International-Journal-Of-Intercultural-Relations* 8 (2):185-197.
- Yaşar M. (2013). *A. Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Okul Yönetim Alguları Üzerine Bir İnceleme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Yaşar, Y. (1999). *Açıklamalı Polis Meslek Hukuku*. Ankara: Başkent Matbaacılık
- Yaşar, Y. (2000). *Polis Meslek Hukuku*. Ankara: Ank Yayınları.

- Yavuzdoğan, S, (2010). İngiltere'de Bağımsız Kolluk Şikayet Sistemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (10)
- Yaylagül, L. (2012). *Kitle İletişim Kuramları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yaylagül, L. (2018). *Herbert Schiller'in İletişim Kuram ve Araştırmalarına Katkısı*. Kurgu, 26 (2)
- Yılmaz, Ü. (2013). *TV Dizilerinin Gençler Üzerinde Tüketim Kültürü Oluşturma Süreci ve Yaşam Tarzına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yonca, O. (2011). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Polis İmajı ve Bu İmaja Etki Eden Faktörler: Uygulamalı Bir Çalışma*, Yayınlanmamış. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yücelyiğit, S. ve N.Aral, (2016). Üç Boyutlu (3D) Animasyon Filmler ve Etkileşimli Uygulamaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Görsel Algı Gelişimi Üzerine Etkileri, *Ted Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(188)
- Zabunoğlu, Y. K. (1963). *Devlet Kudretinin Sınırlanması*. Ankara: Aühf Yayınları.

İNTERNET KAYNAKLARI

- 1) <https://www.kanald.com.tr/arka-sokaklar/hikaye-ve-kunye>
- 2) <https://www.startv.com.tr/video/arsiv/dizi/behzate>
- 3) <https://acikders.ankara.edu.tr/course/search.php?search=gestalt>
- 4) https://www.imdb.com/title/tt0379678/?ref_=nv_sr_srsg_0

EK

Ek-1: Odak Grup Görüşmesi Onam Formu

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sizi İlkkan YENER tarafından yürütülen “Televizyon Dizilerindeki Polis Temsili ve Bireylerin Diziler Bağlamında Polis Algısına Yönelik Görüşleri: Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar Dizi Örnekleri Üzerinde Bir İnceleme” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz.

Bu araştırmanın amacı televizyon dizilerinin bireylerde oluşturduğu polis algısını ölçmektir. Araştırmada sizden tahminen 4 saat ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 19 kişi katılacak, araştırma odak grup görüşmesi şeklinde yapılacak ve araştırma boyunca ses kaydı alınacaktır.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir.

Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece iznimize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya ilkkanayaz@gmail.com e-posta adresi ve 0 532 378 06 06 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: E-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; Kabul ediyorum ( ) Kabul etmiyorum ( )

(Lütfen uygun seçeneği işaretleyniz)

Araştırmacının

Adı-Soyadı: İlkkan YENER

İmzası:

Ek-2: Polis Algısı Ölçeği

Aşağıdaki anket formu ile elde edilecek bilgiler, İlkkan YENER tarafından yapılan “Televizyon Dizilerindeki Polis Temsili ve Bireylerin Diziler Bağlamında Polis Algısına Yönelik Görüşleri: Behzat Ç., Börü, Kanıt ve Arka Sokaklar Dizi Örnekleri Üzerinde Bir İnceleme” isimli çalışma için kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

İlkkan YENER

Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği seçerek cevaplayınız.

1- Cinsiyetiniz?

1 ( ) Bay   2 ( ) Bayan

2- Kaç yaşındasınız?

1 ( ) 18 – 24 arası   2 ( ) 25 - 30 arası   3 ( ) 31- 35 arası

2- Eğitim düzeyiniz nedir?

1 ( ) Lise ve altı   2 ( ) Önlisans   3 ( ) Lisans

4 ( ) Lisansüstü

3- Yerli polisiye dizi izliyor musunuz?

1 ( ) Evet   2 ( ) Hayır

4- Yerli polisiye dizileri izlemekten keyif alıyor musunuz?

1 ( ) Evet   2 ( ) Hayır

5- En sık izlediğiniz yerli polisiye dizi hangisidir?

1 ( ) Behzat Ç.   2 ( ) Börü   3 ( ) Kanıt

4 ( ) Arka Sokaklar   5 ( ) İzlemiyorum

6- Yerli polisiye dizi izleme sıklığınız nedir?

1 ( ) Her gün   2 ( ) Haftada 3 – 4 gün   3 ( ) Haftada 1- 2 gün

4 ( ) Ayda 4 – 5 gün   5 ( ) Hiç izlemiyorum

7- Yerli polisiye dizi izleme nedeniniz nedir?

1 ( ) Aksiyon tutkusu   2 ( ) Polislere duyulan sempati   3 ( ) Karakterlerle kurulan bağ

4 ( ) Zamanı değerlendirmek   5 ( ) İzlemiyorum

8- İzlediğiniz yerli polisiye diziler içerisinde kendinizi özdeşleştirdiğiniz karakter hangisidir?

1 ( ) Behzat Ç. (Behzat Ç.)   2 ( ) Harun (Behzat Ç.)   3 ( ) Hayalet (Behzat Ç.)

4 ( ) Akbaba (Behzat Ç.)   5 ( ) Kemal Boratav (Börü   )   6 ( ) Turan Kara (Börü)

7 ( ) Behçet Orbay (Börü)   8 ( ) Başkomiser Orhan (Kanıt)

9 ( ) Komiser Selim (Kanıt)   10 ( ) Rıza Baba (Arka Sokaklar)

11 ( ) Mesut (Arka Sokaklar)   12 ( ) Hüsni (Arka Sokaklar)

13 ( ) İzlemiyorum

Polis algısına ilişkin aşağıda yer alan ifadeleri ölçeğe göre değerlendiriniz

1. Kesinlikle Katılmıyorum,
2. Katılmıyorum,
3. Fikrim Yok,
4. Katılıyorum,
5. Kesinlikle Katılıyorum

1	Polis'in insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir.	1	2	3	4	5
3	Polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır.	1	2	3	4	5
4	Polis Türkçeyi kötü kullanmaktadır.	1	2	3	4	5
5	Polis çok ciddi suçlar işlemiş kişilere bile kötü davranmaz.	1	2	3	4	5
6	Polis insanlara karşı güler yüzlü ve yardımseverdir.	1	2	3	4	5
8	Polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır.	1	2	3	4	5
9	Polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır.	1	2	3	4	5
10	Polisin görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır.	1	2	3	4	5
11	Polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır.	1	2	3	4	5
12	Polis yardımseverdir.	1	2	3	4	5

13	Polis gereğinden fazla şüphelidir	1	2	3	4	5
14	Polis kendini halkın üstünde görmektedir.	1	2	3	4	5
15	Polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır.	1	2	3	4	5
16	Polis görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması nedeniyle dejenere olmuştur.	1	2	3	4	5
17	Polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır.	1	2	3	4	5
18	Polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır.	1	2	3	4	5
19	Polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır.	1	2	3	4	5
20	Polis görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkarmaktadır.	1	2	3	4	5
21	Polise güvenirim.	1	2	3	4	5
22	Polis halktan kendisine gelen her türlü şikâyeti önemsemektedir.	1	2	3	4	5
23	Polis görevini gereği gibi yapmaktadır.	1	2	3	4	5
24	Polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir.	1	2	3	4	5
25	Polis insanlara değer vermektedir.	1	2	3	4	5
26	Emniyet Müdürlüğü'ne gittiğim zaman polisin yaklaşımından memnun kalıyorum.	1	2	3	4	5
27	Polis insan haklarına saygılıdır.	1	2	3	4	5
28	Polis suçtan korunmak için insanları eğitmektedir.	1	2	3	4	5
29	Yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis olumsuz bir imaja sahiptir.	1	2	3	4	5
31	Polis yasaların kendine verdiği yetkiler çerçevesinde hareket eder.	1	2	3	4	5
34	Polis işini yaparken adaletli ve tarafsız davranmaktadır.	1	2	3	4	5
35	Polisin verdiği hizmetlerden memnunum.	1	2	3	4	5
37	Polisle iletişim kurmaktan çekinmem	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: İlkkan YENER	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Selçuk Üniversitesi
Fakülte	İletişim Fakültesi
Bölümü	Gazetecilik
Yüksek Lisans	
Üniversite	Ankara Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İnsan Kaynakları Yönetimi
Programı	İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı
Makale ve Bildiriler	
1. Televizyon Dizileri, Toplumsal Farkındalık ve Otizm: “Mucize Doktor” Dizisi Örneği 2. TV Dizilerindeki Polis Temsilinin Polis Eşleri Üzerindeki “Polis” Algısına Etkisi: Behzat Ç. Dizisi Örneği	